

Za življenje, ki utripa okrog nas, samo dejstvo, da smo mladi, ne pomeni mnogo. To življenje pričakuje od nas vsakodnevnih dokazov naše privrženosti družbi, ki jo gradimo, zahteva od nas, da v delu iščemo možnosti za sprostitve naše mladostne energije.

Večkrat slišimo med mladimi vzdih malodušja, češ, smo generacija, ki je zamudila priložnost, da se izkaže v borbi — kaj je ostalo za nas? Kako naj dokažemo, da bi tudi mi ravnali enako, da so tudi med nami Kajuh, Klavore, Tomšiči...

Biti mlad in biti mlad danes, pri nas, v tej družbi, pomeni prevzeti veliko odgovornost. Treba je biti pri vrhu naprednega, novega, in pri teh iskanjih se izgublja in križajo poti starih, preizkušenih norm in kalupov. Kdor ne bo težil naprej, kdor ne bo sodeloval vsak dan, vsak trenutek, bo zaostal. Naš razvoj gre naprej in nikoli nismo zadovoljni s tem, kar smo dosegli.

25. maj ni torej samo praznik naše mladosti, ampak vseh naših prizadevanj in želja. V tesni zvezi z našimi načrti pa so misli in lik velikega vzornika mladine tovariša Tita, ki mu ob našem skupnem prazniku kličemo na mnoga leta.

Razgovor o vsebini kritike

13. aprila 1964 je bil na željo uredništva »Tribune« razgovor s predsednikom glavnega odbora SZDL Slovenije Vido Tomšič in predstavniki uredništva ter predsedstva univerzitetnega odbora ZSJ. Razgovoru sta prisostvovala tudi predsednik ideološke komisije SZDL Slovenije Marjan Javornik in sekretar univerzitetnega komiteja ZK Mitja Stupan. Razgovor je bil posvečen vsebinski usmerjenosti študentskega glasila »Tribune«.

Od uredništva »Tribune« so se razgovoru udeležili: Ivan Kreft, Drago Mirošič, Niko Grafenauer, Drago Demšar, Boris Paš, Ivo Vajgl, Andrej Inkret, od UO ZSJ pa Tone Zimšek in Gregor Miklič. Opomba: Objavljamo najpomembnejše izvirne iz diskusije.

Ivan Kreft: »Ne glede na to, kakšna je »Tribuna«, je v vsakem času po svoje odraz položaja na univerzi in hkrati tudi v nekem smislu odraz položaja v naši družbi. Pri tem »Tribuna« na poseben način vpliva tudi na položaj na univerzi in, če je bolj angažirana, tudi na položaj v celotni družbi.

Pred enim ali dvema letoma so bile za »Tribuno« značilne take rubrike kot npr.: »Šopek za...«. V takem stilu se je informiralo bralce, medtem ko so pisali v »Tribuno« večinoma le člani uredništva.

Tedaj je torej odsevala idejno situacijo na univerzi. Zanj je bil značilen marksistični center, za katerega smo menili, da je najboljša in dovolj intenzivna oblika idejnega izobraževanja študentov, medtem ko se nismo spraševali, ali ni nujno, da se študentje ne le seznanjajo s problemi, marveč da se tudi naučijo samostojnega opredeljevanja do njih. Bolj kot delo marksističnega centra in raznih množičnih oblik izobraževanja pa je verjetno k družbeni aktivizaciji študentov pripomoglo celotno gibanje, ki ga čutimo ob sprejemu nove ustave, sestavljanju novih statuten itd. Za razprave o novi ustavi je bilo značilno, da so bile na večini fakultet oblike tega razpravljanja stare, namreč: da so študentje povabili dva ali tri predstavnike raznih forumov na razgovor, kjer so postavljali vprašanja, odgovorni tovariši pa so odgovarjali nanje. V zadnjem času pa vedno bolj opažamo, da študentje ne želijo stati ob strani dogajanja, ne želijo samo spraševati, marveč želijo tudi aktivno sodelovati. Za začetek je najprimernejša oblika, da opozarjamo na probleme, ki jih opažamo, da kritiziramo določene pojave, ki se pojavljajo, in da na ta način prispevamo k postopnemu razreševanju problemov.

V zadnjem času je »Tribuna« nedvomno napredovala v tem, da želi še bolj postati odraz družbene angažiranosti študentov v pravem pomenu besede. Zato smo ukinili rubriko »Pisma uredništvu«, ker nečemo umetnih pregraj, ki bi omejevale bralce samo na pol strani lista, pač pa smo jim odprli vse strani.

Na tretji strani lista smo uvedli rubriko »Aktualna polemika«, kjer želimo konfrontirati najrazličnejša stališča o posameznih problemih. Seveda se jasno zavedamo, da je ta stopnja »Tribune«, do katere smo prišli danes, samo prehodna. Vsi želimo, da bi se list razvijal dalje. Vendar pa ni lahko gojiti vedno bolj ustvarjalne kritike. Danes se sicer hvalimo, da so študentje družbeno bolj angažirani, kot so bili pred določenim časom, moramo pa priznati, da je družbeno angažiranih na univerzi le nekaj sto študentov, medtem ko je vpisanih 7000 študentov. Na nekaterih fakultetah celo opažamo, da se tudi večina članov ZK družbeno premalo angažira.

Pri tem, ko smo v listu želeli bolj kritično in vsestransko obravnavati probleme, smo naleteli na nerazumevanje, na razne pripombe, kritike. Nisem proti kri-

tikam, sem pa proti neargumentirani, nepoglobljeni in neustvarjalni kritiki, na kakršno pogosto naletimo pri ocenjevanju »Tribune«. Zato bi predvsem želeli, da tovariši, ki vidijo napake pri »Tribuni«, pripomorejo k njenemu izboljšanju s tem, da sami napišejo take članke, kakršne želijo videti v listu.

Boris Paš: »Načel bi vprašanje načina kritike. Vi ste, tovarišica Tomšičeva, na konferenci Zveze mladine Slovenije dejali, naj bi iz kritike izhajalo predvsem to, da avtorja kritike bolijo družbeni pojavi in ne, da ga vesele slabosti. Mnenja sem, da je kritik, kadar naleti na negativne družbene pojave, predvsem ogorčen in da je ogorčenost primarna čustvena zasnova kritike. Vsebinski princip kritike, da bi bila lahko ustvarjalna (konstruktivna), pa je točna precizacija problema. Kritika mora tudi precej brezobzirno obravnavati pereča vprašanja in ne more poznati nobenih omejitev. S »streljanjem po ramih« velikokrat grešimo, ker tisti, ki je bil kritiziran, take kritike ne občuti in nanjo tudi ne reagira; napake naj bi bile po njegovem že stvar preteklosti.

Kot drug problem v zvezi s kritiko bi omenil vprašanje objekta kritike. Če v naši družbi ljudje vidijo določene pojave in o njih govorijo v našem delovnem tisku pa o njih ne berejo, ne vedo, kaj je na stvari, tako da se zaradi tega nabere kopica raznih dezinformacij. Zato menim, da ne bi smelo biti nobenih omejitev, da o stvareh, ki se dogajajo v naši družbeni stvarnosti, pa naj gre za karkoli, ne bi smeli pisati. Če te stvari dejansko obstoje, moramo o njih tudi pisati, zlasti še, če so ti pojavi družbeno interesantni. Treba bi jih bilo prepričljivo pojasniti, da bi tako razrešili posamezne nepravilne točke v družbi.

V zvezi s »Tribuno« se pojavljajo očitki, da se preveč usmerjamo k splošnim družbenim vprašanjem, češ naj raje poprej počistimo domačo nesnago. To ne more biti pozitiven predlog, ker je študent celovita osebnost in ne samo študent, ker ljudje pač niso funkcije, ampak ljudje. Zato je študent tvorec v naši družbi in ni samo tisti, ki se le uči. Zaradi tega je potrebno, da se angažira v vseh vprašanjih naše družbe, ki so zanj pereča, ki ga zanimajo. Seveda sodijo sem tudi tista vprašanja, ki so specifično študentska. Ne vem, ali so moje misli pravilne ali ne, toda takšno je moje mnenje.

Niko Grafenauer: »Pogosto slišimo očitke, češ da so naše kritike preveč parcialne, ne spuščajo pa se v globalnejšo obravnavo posameznih pojavov. Zdi se mi, da je ta zahteva zaenkrat še prevelika, ker moramo upoštevati, da sodelujejo v »Tribuni« predvsem študentje, ki s svojega aspekta te probleme zelo parcialno občutijo, in poleg tega tudi niso dokončno formirane osebnosti, ki bi neko družbeno vprašanje zajele kompleksne in ga lahko kot takega tudi predstavile in kritično ovrednotile. Tu je torej še vedno prisoten izrazit subjektivni element, ki verjetno pogaja sleherno kritiko in ji daje tisto ost, ki ponekod udarja tudi preko roba zaželenega, optimalno objektivnega vrednotenja.

Mislím, da je taka kritika, kakršna se je izoblikovala v sedanji »Tribuni«, predvsem trenutna in ažurna reakcija na posamezne pojave v družbi. Zato smo tudi sprejeli sedanji koncept lista, ki temelji na obravnavanju splošne in ne zgolj specifične študentske problematike, ker so vsi družbeni problemi, s katerimi se kot študenti srečujemo, kompleksnejši in je to verjetno prava pot do pravičnega vrednotenja posameznih vprašanj.

Neustrezno je pričakovati od kritike da bo posamezen pojav s tem, ko ga bo skušala determinirati in opozoriti nanj, že tudi odstranila. Namen kritike in njena posledica je, da vpliva na splošno družbeno situacijo, pri čemer skuša ljudi opozarjati na obstoječe probleme. Prav s tem, da bodo ljudje začeli razmišljati o njih in se opredeljevati do njih, bo dosežen tisti učinek, ki v prvi vrsti to kritiko tudi

Nadaljevanje na 5. strani

Spust ob vrvi

Foto: F. Savenc

PRIZNANJE ZA AKTIVNOST

V četrtek, 14. t.m., je bila na ekonomski fakulteti letna skupščina združenja Zveze študentov ekonomske fakultete.

Ko v letošnjem študijskem letu ugotovljamo pozitivno delo študentov na univerzi, ne moremo mimo priznanja, da so bili prav ekonomisti tisti, ki so z jasnim in odločnim nastopom razbili mrtvilo, ki je do tedaj vladalo na univerzi — v razpravah in dejanjih. S tem, da so se poslužili javne tribune kot mesta, kjer je treba aktualne študentske probleme prezentirati in kritično obravnavati, so dejansko sprostili latentne možnosti Zveze študentov za zainteresiranje študentov samih in organiziran nastop navzven. Mnoge katedre in simpoziji, ki so se odvijali na različnih fakultetah kasneje, so stekle po deloma že preizkušenih in uzakonjenih normah.

Na letošnji skupščini ekonomistov je bilo moč čuti vsesplošno težnjo, da bi dali priznanje in podporo članom fakultetnega odbora, ki so podajali rezultate svojega dela. Ne samo spontan aplavz po poročilu predsednika FO Milovana Čikiča, ampak tudi nekaj diskusij je potrdilo, da je bila politika fakultetnega odbora ves čas pravilna. Vendar se ne morem znebiti občutka, da je celo na skupščini padla na delo in rezultate tega prizadevanja senca neargumentiranih obtožb in diskvalifikacij, ki jih je bil mnogokrat deležen lanski fakultetni odbor. In kolikor jih ni že življenje obsodilo, pomeni letošnje nedeljeno priznanje na skupščini krepko zaupnico listim, ki so se v letošnjem prebujanju doživljajo na univerzi (pre)pogosto posluževali takšnih metod.

V kratkem poročilu, ki ga je prebral predsednik fakultetnega odbora Milovan Čikič, zavzema najvidnejše mesto vprašanje študijske reforme. Le na pol opravljena reforma je bila predmet razprav na prvi izredni skupščini na ekonomiji, vi-

deti pa je, da se bodo z novim študijskim načrtom mnoge pomanjkljivosti odstranile. »Študij po novem učnem načrtu bo težji in vsebinsko globlji. Uspešen bo le tedaj, če bomo študentje bolj sodelovali s predavatelji in asistenti. Sodelovanje naj bi ne bilo le v obliki vaj in predavanj, pač pa predvsem v obliki seminarjev, ki naj postanejo stalna oblika vzgoje in navajanja študentov na pogobljeno strokovno delo.« Kljub dejstvu, da so nekateri študentski predlogi na ekonomiji in tudi na drugih fakultetah že padli na ugodna tla, menim, da na področju obravnavanja študijske reforme na univerzi nismo napravili bistvenega koraka naprej, ampak se ustavljamo slej kot prej pri splošno znanih ugotovitvah — bolj pri posledicah obstoječe vsebine reforme, kot pri študijskih analizah vsebine reforme, ki bi jih lahko napravile študijske skupine po fakultetah in oddelkih.

Materiialno vprašanje, ki je bilo v letošnjem letu eden najbolj pogosto obravnavanih problemov, so vzeli pristojni forumi v resno obravnavo in se po dosedanjih akcijah sodeč tudi ugodno rešuje. Zgolj formalno vprašanje se mi zdi (nekdo ga je sprožil na skupščini kot pomembnega), kdo vse ima zasluge, da smo študentje s svojim osrednjim problemom prodrli v javnost — univerzitetni odbor, FO ekonomije ali kdo tretji. Menim, da je bil potek obravnavanja tega vprašanja normalen, zlasti glede na organizacijsko strukturo Zveze študentov. Dejstvo je, da bi lahko to vprašanje na enak način sprožili tudi na kakšni drugi fakulteti, vendar ga niso — in prav zato nedeljeno priznanje študentski organizaciji na ekonomiji!

Referat »O vlogi in delu študentov«, ki ga je prebral član FO Vili Kovačič, se je dotaknil nekaterih aktualnih vprašanj, ki jih poročilo ni zajelo, zasledimo pa jih lahko v sklepih skupščine.

»Po statutu in programu ZSJ je študentska organizacija nosilec revolucionarnih tradicij SKOJ in kot takšna aktivni bорец za uresničevanje načel o demokratizaciji in samoupravljanju. Torej je njena aktivnost zelo širokega značaja in nikakor ne more biti vkovana v ozke okvire študijskih vprašanj na fakulteti in borbe za materialni položaj študentov.« Ob letošnji progresivni usmeritvi študentov na skoraj vsa vprašanja naše družbe smo imeli vrsto posegov, ki so takšno usmeritev hoteli zavestno ali podzvestno diskreditirati. Nekaj diskutantov je opozorilo na neugodno vzdušje, ki ga je po drugi izredni skupščini povzročilo med študenti vmešavanje (zanimanje) tajništva za notranje zadeve za nekatere posameznike, ki so aktivno delali pri akcijah FO. Ostale obtožbe, ki jih naveda poročilo, pa so javnosti že znane. Nekaj razprav je obravnavalo ostale dejavnosti študentov na fakulteti, študijski program, sodelovanje med študenti in profesorji. Prof. Vadnal je kot edini diskutant — profesor prikazal enostranskost in neob-

Nadaljevanje na 11. strani

BRIGADE IN KOKOŠKA Z ZLATIMI JAJCI

Širši slovenski javnosti, predvsem pa generacijam študentov, je znano, da so študentje ljubljanske univerze sodelovali pri vseh pomembnejših delovnih akcijah mladine v povojnem obdobju v Sloveniji in Jugoslaviji. Posebno pomembno je bilo delo pri gradnji ceste »Bratstva in enotnosti«.

Študentje ljubljanske univerze smo se pred leti odločili za gradnjo lastnega rekreacijskega centra v Ankaranu, seveda ob udeležbi tudi na zvezni akciji.

Delo v brigadah nas je družilo, osvobajalo in plemenitilo. Spoznavali in dojemali smo tudi vrednost fizičnega dela. Spoznavali smo delo, ki je očlovečilo človeka.

Take so bile brigade ljubljanskih študentov: Pohorski heroji, Franc Rozman — Stane, Tone Tomšič, Majda Vrhovnik itd.

Tako je bilo do nedavnega. Seveda smo že pred tem opazili, da je vedno več kolegov, ki ne gredo z nami. Rajši so imeli izdatne počitnice. Letos pa smo lahko resnično zaskrbljeni: ljubljanski študentje po dosedanjem številu prijavljenih ne bomo mogli sodelovati na zvezni delovni

akciji. Vedno manj je naših kolegov, ki so pripravljeni sodelovati na zvezni delovni akciji. Vedno manj je naših kolegov, ki so pripravljeni sodelovati pri skupnih delovnih akcijah mladih generacij Jugoslovancev. Oglejmo si nekaj podatkov. Komisija za delovne akcije pri UO ZSJ je sredi marca pripravila naslednji razrez za brigadirje po fakultetah: (Številke veljajo za zvezno delovno akcijo v Crni gori in za delovno akcijo v Ankaranu) biotehniška razrez 30 brigadirjev, realizacija 3 (v letu 1962 realizacija 18, v letu 1963 realizacija 11); elektro razrez 30, realizacija 4 (1962:67, 1963:24); FNT razrez 25, realizacija 20 (1962:89, 1963:26); FAGG razrez 40, realizacija 1 (1962:69, 1963:35); pravna razrez 40, realizacija 19 (1962:39, 1963: formirali lastno brigado v Jakobskem dolu), filozofska razrez 60, realizacija 12 in 30 brigadirjev za Češko 1962: 50, 1963:52); ekonomska razrez 40, realizacija 7 (1962: 74, 1963: 18); medicinska razrez 30, realizacija 14 (1962: 35, 1963: 11); strojna razrez 30, realizacija 7 (1962 in 1963 lastno brigado na zvezno delovno akcijo); AGRFTV razrez 2, realizacija 0

(1962: 2, 1963: 1); VPS razrez 20, realizacija 8 (1962: 2, 1963: 5); VSPV razrez 15, realizacija 7 (1962 in 1963: 0); VSTK razrez 15, realizacija 4 (1962: 7, 1963: 9); VSZD razrez 10, realizacija 3 (1962 in 1963 po 20 do 30 brigadirjev v strojniški brigadi); VSSD razrez 5, realizacija 4 (1962: 3, 1963: 3)...

Kje so vzroki za takšno stanje? V preamajni delavnosti komisije pri UO ZSJ, komisij pri fakultetnih odborih ZSJ itd. Predvsem moramo ugotoviti sledeče: vsi fakultetni odbori ZSJ so pri letošnji agitaciji za brigade naredili premalo, nekateri pa sploh nič. Največkrat so imeli za to delo zadolženega le enega člana, ki pa zanj ni bil najbolj primeren in sposoben. Drugi vzroki so v nas samih. Kolega in kolegica, ko to prebiraš, zamisli se malo! Ste kdaj pomislili med letom, da bi lahko sodelovali na delovni akciji? Kaj si predstavljate pod pojmom »skomercializacija srca«? Tudi ob tem se zamislite! Ali ste opazili »kokoško z zlatimi jajci«, pa jo lovite in na vse, razen nanjo, pozabljate?

CeMe

HULIGANSTVO KOT DOKAZOVANJE EKSISTENCE

Pri mladem človeku v pubertetnem in postpubertetnem obdobju ne moremo mimo motorja, ki oblikuje njegovo osebnost — nagona po uveljavljanju, ki mu omogoča socialno in psihično stabilizacijo. Nagon po uveljavljanju se skuša ostvariti na vseh področjih človekovega bivanja — od seksualnega do intelektualnega dokazovanja sebe. Vsekakor je to pozitivno, kadar je ta nagon združen z nekimi merili, v okviru katerih se javlja. Nekoč je bil vezan na dekalog in katekizem, danes bi moral biti združen z zavestnim stremeljenjem po odgovornosti do soljudi in sebe, sicer jim bo postal volk.

Akcija, kot smo ugotovili, je v »dognanih« družbah nezaželena, torej nesmiselna. To se je po eni strani zavestno odražalo šele na kulturnem področju. Nagon po uveljavljanju pa se bo realiziral tam, kjer bo našel vrednote.

VZGOJNI CINITELJI KOT FILTRI IN PASIVIZATORJI

Pojavlja se problem filtrov, ki zadržijo in usmerijo mladega človeka, sicer se brez meril znajde v kaosu našega časa prepusten samemu sebi. Pri posredovalcih meril pa se pojavlja vprašanje o bliski posredovanja. Tu je treba spet v prvi vrsti računati z naravo pubertetnika, z njegovo silno željo po zrelosti, ki jo hoče takoj dokazati na vseh področjih, zato si ne da bitu z nikakršnim deklarativnim moraliziranjem ex cathedra, pridigami itd. V tem pogledu odpadejo vsakršne izolirane vzgojne šolske ure kot neučinkovite; prav tako kampanjski napad na učence z enoletnim ciklusom Sol za življenje. Vzgoja bi se morala odvijati v okviru celotnega učnega procesa kot stalno posredovanje odnosa do sveta, vrednotenja pojavov v družbi in sicer pri vseh predmetih. Če pa pogledamo značaj našega pouka, ugotovljamo po večini le ozko strokovno usmerjenost in posredovanje učnega gradiva. Le maloštevilni pedagogi skušajo organizirati ustvarjalni pouk v sodelovanju z učenci in s prenašanjem zaključkov pouka na sodobno družbo. Zgolj strokovna usmerjenost pa vodi le v ozko specializacijo in ta v pasivizem do dogajanja v družbi.

Tisti pa, ki jih ta filter ni zadržal, tipajo dalje. Nekoč je bila družina primarni faktor, danes pa je šele na drugem mestu, ker ima navadno le majhno število otrok, človek pa se vzgaja le v skupini. Kljub temu ima družina še vedno veliko vlogo. S tem se spet odpira problematično področje naših tako raznovrstnih družin in njihovih vzgojnih produktov — od malomeščanskih otrok z moralnim kodeksom, ki ne najde več stvarne opore v kompliciranih odnosih našega časa, do otrok »sodobnih« družin, ki postajajo problem sodobne družbe. Zakonski par, rešen vseh zadržkov in predsodkov preteklega časa, težko stabilizira trajno soglasje, če ni medsebojnega spoštovanja, ki temelji na odgovornosti do sočloveka. V razbiti družini mlad človek močno niha in navadno izgublja še tiste vrednote, ki jih je morda našel drugod. Otroci, ki so padli še skozi ta filter, so prepričani samj sebi. Dani so vsi pogoji, da se na njih, kot rezultat družbene brezizločnosti, rešujejo njeni ekstremi — po njihovih individualnih etičnih potencialih.

Tak človek nima meril, razen nasplošnejših. Kje naj se uveljavi, v imenu kakšnih vrednot? Tu se mu odpira idealno področje v okviru posebne zvrsti ožje družbe, ki bi ji rekeli: »KLAPA«.

Do navezovanja na »klapo« pride iz preprostega vzroka, da si mlad človek išče vrstnikov, ki so si drug drugemu sredstvo in primerjava pri uveljavljanju ter si s tem medsebojno nadomeščajo, kar jim ni čala družba. Kodeksi njihovih vrednot je osnovan na merilih pubertetnika — njegovega pojmovanja za afirmacijo med vrstniki. Tu se pojavljajo problemi v območju dveh glavnih smeri: en način spolnega življenja se pojavi, če mlad človek po začetnih več ali manj pozerskih manevrih doseže uspehe. Morda se tu ustavi in normalno spolno zaživi. Večkrat pa začne prediravati in v nenehnem izživljanju usiha njegovo erotično življenje, ki je pogoj za celovito osebnost. S tem, da menja partnerje, povzroča pri njih tudi velika moralna pustošenja. V tem primeru spet primanjkuje navedeni činitelj — odgovornost. — Spolni poskusi, ki pa ostajajo brez uspeha (navadno zaradi prehitene razvoja), se zaradi neuresničenih ambicij sprevrtajo v kompleks. Vrednote, ki jih mlad človek, kljub plitkosti časa, vidi na drugem spolu, mu vrstniki neprestano rušijo. Ker jih zaradi pritiska okolice, ki maltretira kakršnokoli čustveno vez na drugi spol, mora rušiti tudi sam, se iz tega razvija žgoč cinizem. Dalje se tu pojavlja še preobremenjenost s seksualnimi vtisi, h kateri pripomore skomercializirana kultura, kar slabi in ne dopušča angažiranja duha na tem področju življenja. Ideali moškega postaja dvorišni petelin, ideal ženske »priateljica«.

Zakon narave terja, da se neuspehi na enem področju nadomestijo z uspehi na drugem. Ena pot je v duhovno izživljanje, druga pot je alkohol. Kako je mogoče, da je alkohol sredstvo za afirmacijo? Pogledajmo si v oči! Res imamo mesec boja proti alkoholizmu, a ta je le ustanova naše »šentflorjanščine«. Poslušajmo se, kadar smo Slovenci skupaj! Ali ne ustvarjamo nenehno nekega svojevrsnega tipa »velikega formata«: dober delavec je silen pivec. Ta ideal je prisoten tudi med mladino. Tako je tudi šibkim odprta lahka pot k uveljavljanju. Pri tem spoznajo tudi trenutno moč alkohola, da izravnava vsa nasprotja in končno se zakoreninijo prepričanje, da brez alkohola ni dobre volje.

Nesposobna energija ima danes tudi velike možnosti za sproščanje v nevarnostih sodobne motorizacije. Izživljanje nevarnosti je bilo vedno sredstvo za uveljavljanje, ker je njen mik prisoten v naši zavesti in nam ga danes stopnjujejo tudi vtisi iz filmov in »šund« literature, ki je blizu današnjemu človeku prav zaradi tega, ker ga polni in obremenjuje z močnimi vtisi ter preprečuje duhovni angažma.

Od tega profila huliganstva, ki smo ga v grobem začrtali, je do delikta le še korak: psihični sunek, prepričanje, da delikt kot revolta in manifestacija, dokaz o tu-bivanju.

PROBLEM SANKCIJ OB POMANJKANJU ODGOVORNOSTI

Deliktu sledijo sankcije. Ne moremo jih negirati kot družbeno-varnostnih ukrepov, vendar bom skušal na slabih posledicah, ki utesnijo iz njih slediti, dokazati prepotrebnost pre- v želji po zrelosti se uveljavlja ideal moči. Zato se v vseh »klapah« uveljavlja mit boksarja ali kakršnegakoli preteškega športnika. Vendar je ring preozko področje in tudi preveč tvegano, mnogo več priložnosti je zunaj, kjer si mlad človek lahko izbira žrtev in občudovalec.

S puberteto in njenim pojmovanjem zrelosti se pojavlja tudi mit Casanova. Seksualna izkušnja je največje zagotovilo atributov zrelosti primerno stopnjevam. Akcije, ki iz teh vrednot sledijo, pa se kažejo kot izrazito družbeno in individualno

škodljive. ventive in sanacije. Pojavlja se vprašanje, koliko je kazni subjektivno upravičena, če se individuum subjektivno ne čuti odgovornega, oziroma po storjenem deliktu krivega. V tem primeru sankcija ni drugega kakor dolg družbi, zato je z vzgojnega stališa popolnoma nestimulativna.

Drug problem, ki je vsom nam, je postopanje naših varnostnih organov pri samih aretacijah in ob priporu. Poznamo celo vrsto primerov brutalnosti in nehumanega odnosa do človeka — človeka, ki je vsepovsod iskal prav priznanja svoje osebnosti. S tem, da ga ponižamo do brezpravnega, ga le podpiramo v samozavesti in pravici preganjanja. Morda bi bilo koristno kdaj pa kdaj kontrolirati tudi postopanje ob sobotnih racijah.

IZHODIŠČA ZA SANACIJO

S tem, da smo izvedli iz družbene situacije glavne momente, ki objektivno pogajajo pojav huliganstva, so izhodišča za preventivno zdravljenje te družbene rane že prezentnejša.

Osnovno načelo in izhodišče socialistične vzgoje bi moralo biti prav izkoriščanje in kanaliziranje potenciala mladega človeka — njegove želje po uveljavljanju in akciji. Temu gonu bi morale biti dane vse možnosti, da se pozitivno realizira. V neki lanskii številki »Dela« je bilo poročilo o ponesrečeni letalski avanturi nekega fanta v Ajdovščini. Ali je kdo skušal izkoristiti fantovo znanje in ambicije ter ga povabiti v svoj klub ali šolo te vrste? Dvomim, ker sem bral v poročilu pripis: »Nagibi za avanturo niso znani.« Današnja vzgoja zahteva polno angažiranost pedagoga, ne več uradniških predavanj, temveč aktivno sodelovanje z vsakim posameznim učencem pri njegovem šolskem in izvenšolskem delu. Seveda bi družba morala pedagoški kader tudi primerno stimulirati. Nagnjenje vsakega učenca bo treba takoj izkoristiti in mu dati možnost sodelovanja na šoli: pri organizaciji debatnih ur, vodstvu knjižnice in kabinetov, pomoči v pisarni, skupnih prireditvah, izletih, zborovanjih itd. S tem šele bo ostvarjena tudi možnost samoupravljanja na šoli; v drugi obliki kot na osnovi delovnih odnosov, si ga tudi na šoli ne moremo predstavljati. Malo težje je z vajeniško mladino, pri kateri trimesečna šola nima mnogo vpliva. Zato so tu tem važnejši enakopravni odnosi v podjetju, ki morajo temeljiti na sodelovanju predpostavljanih, ne pa na uvajanju načel celohovske hierarhije na delovnih mestih. Tudi družinska vzgoja ne more reševati svojih otrok z enournou pridigo na teden ali ob poplavih slabe volje. Tu je potrebno spet sodelovanje in usmerjanje otrokovih ambicij. Ni treba, da imata starša veliko časa, na katerega pomanjkanje se danes mnogo starši ob pomanjkanju interesa za družino izgovarjajo. Otroku je mnogokrat dovolj, da starši opazijo in ocenijo njegova prizadevanja ter ga vzpodbujajo. Važen v družini pa je zlasti odnos staršev do življenjskih problemov — toda ne deklarativnih, temveč stvarnih. Kolikokrat bi sin na očetovo pridigo lahko odgovoril: »Kje pa si ti vse sobote in nedelje, ko je mama doma? Odkod pa imaš ti avto, če te ni nikoli v pisarni? Kako bi me bil videl v baru, če ne bi bil ti tam?« Odrasli se ne morejo pred otroki izgovarjati s svojo odraslostjo, ker jim ta še ne daje pravice, da bi bili neodgovorni.

Mladi iščejo vzorov, iščejo jih zlasti v osebnostih, kate-ih celotni format limi postaja ideal. In če so atributi tega formata tudi negativne strani človekove narave, bo prišlo to v predstavo o celovitosti ideala. Tem vzorom mlad človek sledi. Zavedajmo pa se, da je slabe lastnosti lažje dosegati!

JAROSLAV NOVAK

O analizi vzrokov huliganstva

V 14. številki Tribune je Braco Rotar objavil članek Ozadje pojave huliganstva pri nas. Po naslovu bi sklepali, da bo avtor poskušal na znanstven način osvetliti vzroke huliganstva v naši družbi. Znanstven način pa je vedno čim bolj objektivni; problem moramo nakazati tak kot je tudi takrat, ko bi bilo za naša izvajanja lažje, če bi bilo napačno. Nikar si preveč ne olajšujmo in ne poenostavljajmo poti. Pričakovali bi, da bo avtor vsaj shematično prikazal otrokov duševni in telesni razvoj, razvoj njegovih interesov, emocij in volje; vse to namreč nujno pogojuje izoblikovanje kakršnekoli osebnosti. Vendar pisec verjetno prepušča to razmišljanje in spremljanje otrokovega razvoja nam, on je samo metodično nakazal, kaj naj delamo, da bomo tudi mi prišli do njegovih odkritij.

Oglejmo si nekoliko njegovo »polemiko«. »Pri pouku filozofije dijak zve, da ta in ta filozof nima prav, čeprav niti ne zve, kaj je trdil, in še manj, v čem nima prav, ker je buržoazen.« Dvomim, da kje predavatelj filozofije reče: »Zapomnite si, da Berkeley ni imel prav, ker je bil škof.« Drži pa, da vsak pri pouku filozofije ne pridobi enako. Namen pouka filozofije v

srednjih šolah je dati dijakom splošen pregled raznih filozofskih struj v zgodovini, znanstveno kritiko teh sistemov ter seveda prikaz dialektičnega materializma. Kaj več bi zahtevalo razširjen predmetnik in še lasten študij (z razmišljanjem). Šola gradi samo temelje, nadaljuje pa na njih vsak sam.

V celotnem članku je najbolj mikavna tale formulacija: »Strukturo predavateljev na današnjih srednjih šolah tvori nekaj prestrašenih sentimentalnih humanistov, ki ne verjamejo v nič več, ki so sami zmedeni in se približujejo cinizmu in s sedanjostjo nimajo intimne zveze. Potem se nekaj aktivistov in nekoliko novopečenih pedagogov. Seveda je nekaj belih vran, ki pa stanja ne morejo spremeniti.« Tovariš Rotar je že spoznal, da ne bo mogel prikazati ozadja huliganstva pri nas. Zato je s tem večjim užitek udaril po srednješolskih profesorjih kot glavnih krivcih huliganstva, ki so »često zahrbtni, strahopetni in breznačelni.« To ni samo popolnoma neosnovana trditev, ampak še nezasičeno vulgarna. Kako bi B. R. te smeje trditve dokazoval? Kakšni so »sentimentalni prestrašeni humanisti«? Seveda ni pozabil dodati, da je tako na današnjih (pod črto I. G.) šolah in je bilo prej drugače, torej boljše. Sedaj nam je jasno, od kod huligani: zmedeni cinični skeptiki, ki so odtrgani od družbenih dogajanj kot nekdanji puščavniki, totalni pesimisti, aktivisti, novopečeni pedagogi (ki so verjetno še zanič) in nevljavne bele vrane res ne morejo vzgojiti kaj drugega. Odkrij se, Kolumb!

»To, kar vsak dan po profesionalni dolžnosti ubijajo mladini v glavo, pa ima približno tole vsebino: mi in naša revolucija smo opravili poslednje veliko dejanje v zgodovini, vi pa se morate zadovoljiti z mikrodejanji, ki bodo naša vелеdejanja

le dopolnjevala. Veliki tok zgodovine se je ustavil.« Po profesionalni dolžnosti! B. R. trdi s tem (posredno), da se profesorji niti sami ne strinjajo s tem, kar »ubijajo v glave«, pač pa delajo to le za »ljubi kruhe«. Joj, kam nas je zavedla revolucija! Res je, da ne moremo posredovati mladini kakršnegakoli osebnega stališča, ker na tej stopnji še ni dozorela, da bi sama kritično ločila dobro od slabega, pravilno od napačnega. Naša vzgoja mora biti čim bolj enotna za vse. To nikakor ni nekaj negativnega, ampak je precejšnja pridobitev. Vendar se mi ne zdi naša družbena stvarnost in perspektive razvoja tako klavne in nemogoče, da ne bi bilo možno verjeti v njihovo pravilnost in resničnost. O pomenu revolucije in zakaj je še nismo »pozabili«, ne bi sedaj razpravljali. V 15. številki Tribune je pisal o tem tov. Ivan Jan in B. R. ne bo škodilo, če bo članek prebral. Tudi 3. člen splošnega zakona o šolstvu mu bo marsikaj razkril.

»Starši navadno nenehno deklarirajo lepa načela, sanji pa ravna drugače.« Mišlim, da ni najbolj pravično, če starše tako strogo ocenjujemo. Precej je res takih, vendar je nedvomno neprimerno več onih, ki so v besedah in dejanjih vsaj v grobem skladni. Absolutne popolnosti pa od njih nikakor ne moremo zahtevati.

»Doselej še nismo zmogli formirati nove morale.« B. R. še torej svoj živ dan ni slišal o novi, socialistični morali in etiki. Prav gotovo je popolnejša od vseh prejšnjih. Socialistična etika je že dolgo in trdno oblikovana (in mnogi so jo že sprejeli). Nikakor torej ne živimo sedaj v »brezmoralnem obdobju«, ki bi bilo tako neverjetno ugodno za huligane. Če nekaterim nova morala ne diši, to še ne pomeni, da je sploh ni. Sicer pa morale ne »formiramo«.

»Kakor vidimo, mladina ni dobila ravno

bogate dediščine.« Prepričan sem, da smo dobili prav bogato dediščino, in to na več področjih: na etičnem, idejnopoličnem, kulturnem... Toda ravno tako kot moralo moramo tudi to dediščino spoznati in si prizadevati, da bi si jo osvojili. Mogoče zveni to nekoliko »šolsko«, vendar je popolnoma jasno.

To je bilo nekaj konkretnih izsekov iz članka. Ze iz citatov, še bolj pa iz celotnega članka, je razvidno, da pisec ni niti poskušal dati konstruktivnega prispevka k razumevanju pojave huliganstva. Pozitivno je sicer, da se je problema dotaknil, vendar je še mnogo predaleč. Negiral je celotni vzgojno-izobraževalni sistem naše družbe. Res, mnogo je še pomanjkljivosti v naši vzgoji, toda priznati moramo, da se večina naših pedagogov-teoretikov in praktikov, psihologov, socialnih delavcev in staršev nenehno trudi, da bi čim bolj spoznali otrokove težave, zakonitosti in posebnosti, mu pomagali in ga varno vključili v življenje. Saj drži, da je še nekaj aktivizma na naših šolah; še poučujejo taki, ki zgolj po »profesionalni dolžnosti« seznanjajo mladino z našo preteklostjo in sedanostjo; res so pogosto nasprotja med tem, kar starši od otrok zahtevajo in kar si sami privoščijo; pogosto vzgojitelji vse premalo store za otroke; tudi raznih drugih nepravilnosti je še veliko. Vsa družba mora sodelovati pri odpravljanju, tudi s kritiko. To je z zakonom in s sistemom družbenega upravljanja na šolah tudi omogočeno. Zadnje čase ogromno govorimo o tem. Vendar nikar vsega ne zanikamo. Vse pa tudi ni zanič! Tudi pri kritiki imejmo pred očmi pravo mero (včasih pa še čut za dostojnost).

Konfucij je že pred 2500 leti zapisal, da je preveč ravno toliko kot premalo. Ni potrebna mesarica, če hočemo zaklati kokoš.

IVAN GALUN

Na meji fantastike

Prijetno s m bil presenečen, ko sem v 15. številki letosnje Mladine opazil prevod intervjuja z Norbertom Wienerjem. V intervjuju je obravnavana problematika, ki jo naše časopisje največkrat obravnava tako, da jo potiska globoko v svet fantastike. Izredno škodljivo je samo fantastično obravnavanje nekaterih pomembnih znanstvenih, tehniških in tudi družbeno-političnih vprašanj, saj se tako bralec prikaže neresnične perspektive. Smatram tudi, da bi bili bralec Mladine samo z intervjujem Norberta Wienerja, utemeljitelja kibernetike in humanega znanstvenika, informirani preveč enostransko in ne bi dobili pravih perspektiv o razvoju obravnavane problematike, saj je bil Wiener pod vplivom svojega okolja — družbe, ki čisti zlato tele, ki čisti predmete, delo človeških rok, družbe, ki se predaja kultu tehnike, ki je samo eden od številnih kultov, ki jih je ustvarilo človeštvo, od kultov jamskega človeka do sodobnega kulta tehnike, kulta osebnosti ali pa kulta tovarnega letala. Norbert Wiener samo za to, ker verjame in zaupa v tisto, kar je v človeku dobrega in poštenega, ve, da se bo človek svojega suženjstva rešil. Če pa hočemo mi sami čim več prispevati k človekovi osvoboditvi, moramo, poleg Wienerjevega zaupanja v človekovo poštenje, poznati tudi možnost in poti tega osvoboditve ter vzroke, ki so privedli do takega položaja.

Štipendiranje v revnih in bogatih občinah

Na krajšem razgovoru, ki sem ga imel z nekaterimi predstavniki SZDL črnomaljske občine, sem zvedel nekaj zanimivih stvari, ki kažejo vso bedo in krivico študentske politike bolj razvitih občin z ozirom na manj razvite občine. Pri tem pa sem tudi nehoteno pomislil na Ost tedna (Tribuna, 29. aprila 1964), v kateri kolega Aco Kostić piše o občini Ljubljana-Center, ki niti nima študentske komisije. In zakaj naj bi jo sploh imela, saj je jasno kot na dlani, da njej kadra ne bo primanjkovalo, kajti prav gotovo se zaveda, da se bodo po končanem študiju bodoči strokovnjaki raje zaposlili v slovenski metropoli kot v kakšni oddaljeni občini, kot je to na primer črnomaljska.

Črnomaljska občina je tu le za primer, takih občin pa je v Sloveniji mnogo, zato ne gre, da bi podcenjevali tega. Dogaja se namreč, da manj razvite občine (to so mi potožili tudi v Črnomlju) štipendirajo kader za bolj razvite občine.

Ostanimo kar pri črnomaljski občini, ki je ena med najrevnejšimi v Sloveniji. Občina ima približno 17.000 prebivalcev, od katerih je 58 odstotkov kmetov, 42 odstotkov pa je ostalih. Lanskoletni narodni dohodek na prebivalca je znašal 247.000 dinarjev, to se pravi, bil je skoraj petkrat manjši od narodnega dohodka občine Ljubljana-Center in vendar so pri črnomaljski občini vsaj deloma poskusili rešiti težak problem štipendiranja, pri občini Ljubljana-Center pa »kot kaže, so ostala sredstva za štipendiranje neizkoriščena«. Tako ima občina Črnomelj na visokih in srednjih šolah približno petdeset študentov (lani na visokih šolah 31), povrh tega pa štipendirajo in skrbje za kader tudi podjetja v občini (sam obrat Iskre jih štipendira 36). Povprečna štipendija je lani bila od 11 do 12 tisoč dinarjev, letos pa se giblje od 15 do 16 tisoč dinarjev. Štipendije icer res niso velike, vendar moramo upoštevati strukturo črnomaljske občine. Prav gotovo je pohvalno to, da so lani porabili vsa sredstva, namenjena za štipendiranje in niso imeli problemov kot na primer pri občini Ljubljana-Center, da bi ta sredstva ostala neizkoriščena.

Pričakovali bi, da je potem v taki ob-

jeni proizvodnem procesu. Da strežejo enakim strojem enaki ljudje, serijsko proizvajajo ljudi v steklenicah na tekočem traku. Ljudje so zdresirani in idealne potrošnike, ljubezen in rojstvo otrok iz mater so sramota, odnosi med spoloma pa so le ena od iger.

»Kresni novi svet« nam ni treba iskati samo v zahodnih industrijskih državah. Njegove elemente brez težav najdemo tudi pri nas. Naše tovarne pralnih praškov so se nekaj časa skoraj več ukvarjale z reklamno in loterijsko iz proizvodnje. Naše časopisje skrbi za vzgojo idealnih potrošnikov filmskih, popevkarjskih, športnih in drugih ciklusov (»show« in reprezentanca). Pravi »frizerji« pa govorijo o dekletih podobno kot o avtomobilih, gramofonskih ploščah in drugih potrošnih predmetih. Če bo še dolgo tako naraščalo število flickov in splavov ter padala nataliteta, bi bilo treba razmisлити tudi o otrocih v epruvetah na tekočem traku....

Alienacija in reintegracija človeka

Wiener in Huxley nas opozarjata na posledice, ki bi jih imelo še nadaljnje poglabljanje obstoječih odnosa, obstoječih alienacij, na kažeta pa nam rešitve. Ali rešitev poznamo?

V ustavi smo si zapisali za cilj ustvariti družbo, v kateri bosta človek in človeško delo resnično osvobodena. To bomo dosegli s preraščanjem zgodovinsko nastalih družbeno-ekonomskih neenakosti in odvsnosti ljudi pri delu, z odpravo mezdnih odnosov, s samoupravljanjem delovnih ljudi, z vsestranskim razvojem produktivskih sil, z razvijanjem znanosti, kulture in tehnike ter z nenehnim širjenjem izobrazbe.

Ne smemo si delati utvar, da se to da doseči naenkrat, čez noč. Za to je potrebno vztrajno delo. Vendar pa poznamo pot in to je pot nadaljnje izgradnje socializma in izgradnje sistema družbenega samoupravljanja. Proces samoodčitve človeka, proces alienacije, vsebuje v sebi že svoje nasprotje,

svojo negacijo, reintegracijo človeka. Znanost, tehnika in strojev nas ni treba biti strah, ker nam lahko samo pomagajo pri uresničevanju naših ciljev. Če človek stroje nepravilno izkorišča, niso stroji za to prav nič krivi.

Človek in stroj

Ko Wiener na vprašanje, če stroji lahko »mislijo«, odgovarja, da je to samo vprašanje primerne terminologije, se izogiba odgovoru na vprašanje. Tega problema se ne da zreducirati na terminološko vprašanje. Med delovanjem računskih strojev in med delovanjem človeških možganov je res določena analogija (ta analogija je predmet proučevanja kibernetike), razen te analogije pa je tudi bistvena in nepremostljiva razlika. Neprimerno je imenovati, kbi to največkrat dela dnevno časopisje, elektronske računske stroje »elektronski možgani«, saj bi z isto logiko proglasili »kaso« v trgovini za »mehanične možgane«. Tudi za »elektronski spomin« imamo primernejšo in pravilnejšo slovensko besedo »elektronski pomnilnik«.

Proučevanje teoretične in filozofske problematike naravoslovnih in tehniških ved ne smemo zanemarjati, da ne bomo postavljeni pred dileme, ki jih nakazuje Wiener. (Članek sem napisal tudi zato, da bi pokazal, kako si predstavljam konstruktivno kritiko časopisa in še posebno mladinskega časopisa, kot sta Mladina in Tribuna.)

IVAN KREFT

Objavo tega članka je uredništvo Mladine odklonilo z utemeljitvijo, da o nevarnosti določenih alienacij dovolj jasno že govori Wiener v svojih odgovorih. Avtor je predložil članek v objavo Tribuni, ker je mnenja, da Wiener res nevarnosti nakazuje, medtem ko pa rešitve teh nevarnosti nakazuje le izključno z idealističnih stališč. Jasno je, da mora videti naša mladina tudi možnosti za realne rešitve. Upamo, da bo članek, ki je nepopoln, vsaj delno k temu prispeval.

čini vsaj kolikor toliko zadovoljivo rešeno vprašanje kadra. Vendar ni tako! In tu se zopet povrtno lahko na staro bričko resnico, da manj razvite občine štipendirajo kader za bolj razvite. Takih primerov so imeli mnogo tudi v črnomaljski občini, ko so štipendirali študente, tedaj pa, ko so doštudirali, so dobili drugje (seveda v bolj razvitih in bolj privlačnih krajih) ponudbo in denar, s katerim so odplačali štipendijo tistemu, ki jih je vsa leta štipendiral. Tako so v taki občini ostali brez zaželenega strokovnjaka in kaj jim je preostalo: dati so morali štipendijo za isto fakulteto novemu študentu, kateremu bo morda po končanem študiju zopet kakšno podjetje ali občina dala bolj-šo ponudbo. Še bolj pogosto pa se dogaja, da štipendist, ki odsluži štipendijo, takoj zapusti svojega nekdanjega štipenditorja. In tako se zopet iz dneva v dan srečujemo s problemom, da v revnejših občinah primanjkuje strokovnjakov. Kot dokaz za to je spet črnomaljska občina (vendar ni osamljen): po osvoboditvi so štipendirali 70 študentov, od tega pa jih je danes v občini ostalo približno dobra polovica. Navedel bi še nekatere primere: podjetje LIC ima letos na leto približno 400 milijonov bruto produkta, vendar obratuje brez inženirja in tehnikov, pletilstvo Beti zaposluje 160 ljudi (predvsem ženske), vendar v njem ni usposobljenega tekstilnega strokovnjaka, obrat Iskre ima 400 zaposlenih, na leto pa dve milijardi bru-

to produkta, kljub temu pa imajo le enega inženirja. Prav tako nimajo na občini prepotrebne ekonomista, podjetja pa so brez pravnikov. V BELT imajo samo enega strojnega inženirja, vendar nimajo metalurga, kar je zelo zaskrbljujoče, saj je nosilec proizvodnje livarna. »Saj je še dobro, da tako rinemo!« pravijo na občinskem odboru Socialistične zveze v Črnomlju. In res je dobro, da vrinejo, toda vprašanje je, koliko časa bodo lahko tako delali? Ali ni vse to le malo preveč zaskrbljujoče?

In rešitev? Že večkrat smo govorili o problemih štipendiranja, že večkrat razpravljali o teh stvareh. Prav gotovo je, da manj razvite občine ne bodo mogle same zadovoljivo rešiti problemov štipendiranja, in zakaj jim ne bi morda pri tem priskočile na pomoč bolj razvite občine, zakaj se ne bi ustanovil skupen študentski sklad, pa čeprav za vso Slovenijo, ki bi potem laže in bolj sistematično lahko usklajeval potrebe in možnosti posameznih občin. Razen tega pa bi pri podeljevanju štipendij bile s takim skladom enakovredno upoštevane tudi fakultete kot na primer filozofska, kjer vemo, da so najnižje štipendije. Pri takem razdeljevanju in pomoči občin med sabo pa prav gotovo občina Ljubljana-Center ne bo več v srbbeh, kam in kako porabiti denar za štipendiranje.

M. MATE

Kam? Foto: Janez Novšak

V Mariboru ustanavljajo ŠKUD

Kulturno življenje med mariborskimi študenti je bilo že od nekdaj na slabem glasu. Kot »odjemalca kulture« se študentje niso preveč izkazali, saj se niso udeleževali kulturnih prireditev. Res, da so študenti sami pripravili včasih kakšno prireditev, bile pa so vse preveč slučajne, nenačrtne. Študenti so našli opravičilo za svojo kulturno neaktivnost v tem, da traja študij na mariborskih šolah dve oziroma tri leta ter je tako onemogočeno resnejše in načrtnije delo. Preden pa bi, recimo, gledališka skupina naštudirala kakšno igro, bi že minili dve leti in študent bi z diplomno »odfrčal« v službo. Razen tega pa obstajajo v Mariboru — razen pedagoške akademije — samo nehumanistične šole ter zato med študenti, ki so že tako v časovni stiski, ni čutili pravega zanimanja.

Komisija za kulturo pri odboru Zveze študentov na mariborskih višjih šolah je sprevidela, da vsega le ne morejo prepustiti naključju in da je treba začeti z načrtnim delom. Pripravili so torej predlog za ustanovitev kulturno-umetniškega

društva mariborskih študentov. Datum ustanovnega obnega zbora so postavili na 30. maj. Letos torej delo še ne bo popolnoma zaživelo, pač pa bodo tako pripravili podlago, na kateri bodo jeseni nadaljevali z delom.

Predvidevajo, da bo imelo ŠKUD v začetku le dve sekciji: pevski zbor in vokalni oktet. Pevski zbor (ustanavljali so ga polni dve leti) je imel pretekli teden prve vaje, katerih se je udeležilo približno 50 študentov. Zbor vodi prof. Jože Gregorc, korepetitorja pa sta Maja Golob in Berti Rodošek. Videti je, da bodo glavno besedo pri ŠKUD imeli študenti pedagoške akademije, ki si bodo tako pridobivali izkušnje za kasnejše kulturno-prosvetno delo na šolah.

Dokler študenti v Mariboru ne bodo dobili svojih prostorov, se bodo sestajali na pedagoški akademiji in v klubu prosvetnih delavcev. Finančna stran študentskega kulturno-prosvetnega društva je ugodno rešena, saj je združenje visokošolskih zavodov že odobrilo sredstva za dotacijo.

B. MOVIC

OB OBEH MARIBORSKIH PISMIH

S tem sestavkom nimam namena odgovarjati tovarišema Tonetu Partijcu in Tonetu Gabersku, ker se v načelu z obema strinjam. Menim pa, da sta pri analizi študentske kulture (ne)angažiranosti izhajala iz napačnih izhodišč. Nedvomno je, da so mariborske višje šole še mlade, saj razen višje ekonomsko-komercialne šole, ki je pričela z delom leto dni prej kot ostale, prav vse dela šole četrto leto. Seveda bi bilo iluzorno pričakovati, da bodo Zveza študentov in študentje na sploh v tem času dosegli (v mariborskem kulturnem življenju zadostno afirmacijo, ki bi ustrezala njihovim težnjam in pomenu. Res pa je, da bi bila lahko tudi v tem kratkem času njihova udeležba znatno večja, kot je.

Zmotno je (in po mojem mnenju sta oba avtorja navedenih mariborskih pism pri tem ravnala napačno) pričakovati, da se bo mariborsko kulturno življenje in posebej študentsko razvijalo po do neke mere že preizkušenih kaupih iz ljubljanske prakse. Na mariborskih višjih šolah ne bo tudi v daljnji perspektivi študiralo vsaj približno tako veliko število študentov kot na ljubljanski univerzi (posebno rednih), popolnoma pa se razlikujejo tudi objektivni (zlasti seveda materialni v največjem smislu) pogoji za razvoj kulturnega življenja študentov v obeh slovenskih visokošolskih središčih.

Menim, da se lahko doseže široka kulturna razgibanost mariborskih študentov le v okviru obstoječih kulturnih institucij in kulturnoprosvetnih organizacij. Z drugimi besedami — študentska kultura v Mariboru naj se manifestira kot del celotnega kulturno-prosvetnega delovanja štajerske metropole.

Študentje bodo morali bolj pogosto in bolj agilno kot doslej trkati na vrata teh institucij ter vnesti v njihovo delo tudi vsebino svojih hotenj in smisla, celo na tista vrata bo treba potrkati, kjer so jih v polpretekli dobi odslavili zaradi tradicionalne mariborske patriarhalnosti in monopolistične miselnosti.

Menim, da je nujno, da tudi študentje podpro — čeprav nekoliko pozno (toda prepozno ni vendarle nikoli) izgradnjo novih objektov za kulturno dejavnost (npr. umetnostni paviljon), saj je jasno, da jih v Mariboru primanjkuje. Ne izhajajoč iz narodobudniških pozicij (po tolikih letih svobodnega življenja bi bilo to zares neopravičljivo) pa vendar z jasnostjo misli in besed bi bilo treba prepričati tudi prenekaterega mariborskega funkcionarja z razvitim čutom za reagiranje na sugestije »odzgora« in premajhno sposobnostjo za razumevanje živega, aktualnega.

S pozdravom iniciativi mariborskih študentov, ki ustanavljajo svoje lastno kulturno-umetniško društvo, zaključujem tole pismo (tretje, a upam, da je tudi zadnje) z iskreno željo, da se bo otajal led, v katerega je že vrsto let vklenjeno mariborsko kulturno življenje.

Ivo Vajgl

ANKETNI SPREHOD

Pretekli mesec so bili obdelani rezultati ankete, ki jo je napravil odbor Zveze študentov mariborskih višjih šol. Čeprav je bila anketa zaključena precej pozno, bodo dobljeni rezultati gotovo mnogo pomagali pri nadaljnjem delu Zveze študentov in ostalih forumov, ki se ukvarjajo z visokošolsko problematiko.

Iz šestih višjih šol je bilo anketiranih 470 rednih študentov. Največ anketirancev je bilo z višje tehniške šole (213) in z višje ekonomsko-komercialne šole (106). Anketa je bila razdeljena na šest delov: osnovni podatki, socialno poreklo in materialno stanje staršev, študijski problemi, dohodki študenta, stanovanje in anketa o študiju. Kljub temu, da je bila anketa rana je le slaba tretjina vseh študentov, je primerjanje nekaterih rezultatov pokazalo, da se rezultati ne razlikujejo od dejanskega stanja.

Večji del študentov, vpisanih na mariborskih višjih šolah, je iz mariborskega okraja, in sicer 47 odstotkov, iz drugih okrajev jih je 44 odstotkov, iz drugih republik pa 9 odstotkov. Ti podatki kažejo, da mariborske višje šole nimajo strogo lokalnega značaja, temveč so se vključile v celoten sistem višjih šol. Sorazmerno enak vpis iz vseh okrajev SRS je na višji ekonomsko-komercialni šoli in na višji agronomski šoli. Večina (93 odstotkov) študentov stanuje v času študija v Mariboru, ostali se vozijo (največ do 15 kilometrov daleč).

25 odstotkov študentov izhaja iz delavskih družin, prav toliko iz kmečkih družin, ostali pa iz družin uslužbencev. Če primerjamo te podatke s stanjem v drugih visokošolskih centrih, vidimo, da je razmerje v Mariboru ugodno. V večini ostalih visokošolskih centrih je vpis študentov iz vrst delavskih in kmečkih družin procentualno mnogo nižji, kot na mariborskih višjih šolah.

Mesečni dohodki staršev 18 odstotkov študentov dosegajo višino 15 tisoč dinarjev (!), 37 odstotkov staršev prejema mesečno do 30.000 dinarjev, 24 odstotkov pa do 45.000 dinarjev. Če te številke primerjamo s podatki o številu nepreskrbljenih otrok, pridemo do zaključka, da je zelo majhen del staršev sposoben popolnoma vzdrževati otroka-študenta. V družinah 37 odstotkov študentov sta dva nepreskrbljena otroka, v družinah 26 odstotkov študentov pa trije ali več.

Podatke o štipendistih in štipendiranju smo že objavili. Sedanja anketa je pokazala, da študentovi povprečni dohodki znašajo 12.337 dinarjev na mesec. Povprečni denarni zneski, ki jih dobivajo študentje, so: štipendija 11.978 dinarjev, podpora 5300 dinarjev, posojilo 6.545 dinarjev, otroški dodatek 3.003 dinarjev, honorarni zaslužek 12.273 dinarjev in prispevek staršev 7.144 dinarjev. Številke govore, da se velik del študentov honorarno zaposluje, da s tem zaslužkom krije razliko med štipendijo in potrebnim zneskom, ali pa se celo vzdržujejo samo s honorarnim delom. Posojilo ima manjši del študentov, večinoma od podjetij (kreditiranje je uvedeno šele v tem mesecu). Podpore dobivajo študentje od Zveze borcev, občine itd.

43 odstotkov študentov se hrani doma, enako velik odstotek je v samopostrežni restavraciji »Centra«, 14 odstotkov pa se jih hrani drugje. Povprečni dnevni znesek za hrano znaša 352 dinarjev. Večina ima redno zajtrk, kosilo in večerjo, malico pa ima redno le 25 odstotkov študentov. Hrana količinsko zadošča 79 odstotkom študentov, kakovostno pa 56 odstotkom študentov.

Največji del študentov, in sicer 50 odstotkov, stanuje pri starših, 42 odstotkov

študentov stanuje privatno in 8 odstotkov v internatu. 39 odstotkov jih stanuje skupaj s eno osebo, 33 odstotkov je v sobi samih, 18 odstotkov z dvema osebama in 10 odstotkov jih stanuje v sobi, v kateri so več kot trije stanovalci. Največ študentov plača za stanovanje 4000 do 6000 dinarjev. Stanovanjski položaj ni ravno rožnat, vendar se bo gotovo izboljšal z dograditvijo študentskega doma. Večina študentov želi stanovati v študentskem domu zaradi težavnih pogojev v privatnih sobah, zaradi previsoke stanarine, zato ker se vozijo in tako dalje.

78 odstotkov anketiranih študentov želi obiskovati študentski klub.

V anketi o študiju je 93 odstotkov študentov odgovorilo, da so se odločili za študij na določeni šoli po lastni želji, le 6 odstotkov iz ekonomskih razlogov. 91 odstotkov je zadovoljnih z izbiro šole, ostali pa ne. Večina študentov, in sicer 78 odstotkov, se namerava po končanem študiju zaposliti, ostali bodo nadaljevali študij na drugi stopnji. Vzrok za tako razmerje je nezagotovljena materialna osnova, saj bi 61 odstotkov študentov nadaljevalo študij, če bi imeli zagotovljene dohodke (štipendijo in podobno).

Zadnji del ankete (vprašanja o samoupravljanju, študijskem režimu, delu ZS) je zelo pomanjkljivo izpolnjen, zato dobljeni odgovori na ta vprašanja niso realni.

PO POTEH POHORSKEGA BATALJONA

Prireditvam v okviru dneva mladosti se bo pridružil tudi odbor Zveze študentov na mariborskih višjih šolah. 24. in 25. maja bodo pripravili pohod po poteh legendarnega pohorskega bataljona. Pohoda se bo udeležilo približno 120 mariborskih študentov, ki študirajo v Zagrebu, Ljubljani in seveda v Mariboru. Povabili so tudi goste visokošolskih centrov iz Pristine, Novoga Sada, Splita, Sarajeva in zastopnike Zveze mladine.

Podobne akcije so med mariborskimi študenti že v tradiciji. Letos so se pri pripravi za pohod povezali z Zvezo borcev. Mariborske

Pri študiju

pendijo in potrebnim zneskom, ali pa se celo vzdržujejo samo s honorarnim delom. Posojilo ima manjši del študentov, večinoma od podjetij (kreditiranje je uvedeno šele v tem mesecu). Podpore dobivajo študentje od Zveze borcev, občine itd.

43 odstotkov študentov se hrani doma, enako velik odstotek je v samopostrežni restavraciji »Centra«, 14 odstotkov pa se jih hrani drugje. Povprečni dnevni znesek za hrano znaša 352 dinarjev. Večina ima redno zajtrk, kosilo in večerjo, malico pa ima redno le 25 odstotkov študentov. Hrana količinsko zadošča 79 odstotkom študentov, kakovostno pa 56 odstotkom študentov.

Največji del študentov, in sicer 50 odstotkov, stanuje pri starših, 42 odstotkov

študente bo med letošnjim pohodom spremljal Franc Zalaznik-Leon, nekdanji borec pohorskega bataljona, in še nekateri nekdanji pohorski partizani. Na Osankarici se jim bo pridružila skupina borcev iz Slovenske Bistrice. Pri spomeniku na Treh žeblih, kjer je bilo poslednje bojišče pohorskega bataljona, bodo pripravili svečano komemoracijo.

Udeleženci pohoda bodo prespali v Ruški koči. Pred kočo bodo pripravili partizanski večer ob tabornem ognju, kjer bodo nekdanji borci pripovedovali svoje spomine.

J. V.

RAZGOVOR O VSEBINI KRITIKE

(Nadaljevanje s 1. strani)

povzročja, zakaj posamezne negativne pojave in anomalije v našem družbenem razvoju, ki se danes precej kopičijo okrog nas, ne bodo razreševali zgolj posamezniki, temveč splošna situacija, ki jo ustvarja družba kot celota.

Andrej Inkret: »Tako imenovani družbeni angažma je treba vedno enačiti in determinirati s kritiko. Projekt kritike, ta možnost kvalitativne spremembe, naj bo imanentna že v sami kritični definiciji situacije. Mislim, da se s tem funkcija publicistike tudi konča.

Pri kritiki na kulturni strani se mi namreč zdi, da je pomanjkljivost v tem, ker pogosto vrednoti kulturno delo samo zase kot neki organski kompleks, hermetično zaprt sam vase. Nujno bo treba kontrolirati in kritizirati odnos, ki ga to kulturneumetniško delo formira s svojimi neposrednimi komunikatorji.

Drago Mirošič: »Sodbe, ki so jih nekateri tovariši na republiški konferenci ZMS dali v »Tribuno«, kjer so v referatu med drugim potegnili tudi paralelo Perspektiva-Tribuna, moramo označiti kot neustrezne, saj niso kritizirali nekaterih stališč ali člankov, marveč so skušali enostransko politično in moralno diskvalificirati tovariše, ki pišejo v »Tribuno«.

Drago Demšar: »Zdi se mi nepravilno, da se tisti, ki opravljajo odgovorne funkcije, ograjujejo od nas, češ: »vi kar pišite v »Tribuno«, mi funkcionarji pa bomo odgovarjali raje pred javnimi forumi, ali pa tako, da vas bomo politično pritiskali«.

Naši generaciji ne gre postavljati nikakršnih pregrad. Želimo o stvareh razpravljati, ne pa biti objekt »vzgoje«.

Ivan Kreft: »Imel bi pripombo, ki je še nihče od nas ni omenil. Naši kritiki nam večkrat očitajo, da neargumentirano kritiziramo. Vendar pa je treba vedeti, da študent-novinar ni profesionalen novinar in je lahko o določenih področjih informiran bolj, o določenih manj. Zdi se mi enostransko vnaprej zavrniti neki kritičen, polemičen članek, češ da je neargumentiran, ker ne vsebuje dovolj podatkov. Pri študentskem listu je treba bolj kot drugod upoštevati namen kritike kot poštenega, odkritega pristopa k reševanju vprašanj. S striktno zahtevo po kar največji argumentaciji lahko zavremo študentsko kritično prizadevanje.

Boris Paš: »Prav zaradi tega, ker marsikateri ljudje občutijo določene probleme, a ne razpolagajo s podrobnejšimi podatki, ker v marsikaterem primeru težko pridejo do njih, so bile ustvarjene takšne oblike kritike, kot je glasa ipd., v katerih avtor, ki ga nekaj prizadeva, postavlja vprašanja, teze. Stvar tistih je, ki razpolagajo s podatki oz. so strokovnjaki, da na to odgovorijo in s tem zadevo pravilno usmerijo. Po mojem mnenju bi prav na take prispevke, ki so objavljeni v našem listu, morali ti krogi odgovoriti. Zdi se mi, da je vprašanje politične ustreznosti eno osrednjih vprašanj kritike. Večkrat kritiku očitajo, da načenja politično kočljive probleme. Gre za vprašanje, ali je politično umestno načenjati neki problem; ali je družbena situacija za to že dovolj zrela. Sodim, da je treba o problemih pisati, ker so bolezenske tvorbe, ki družbo zavirajo v njenem razvoju, ki — če konstatiram na naše razmere — zavirajo razvoj samoupravljanja.

Vida Tomšič: »Zdi se mi, da je sedaj — zahvaljujoč razvoju v celotni naši družbi — prišlo med študenti na univerzi do tega, da na svoj način postavljajo vprašanja, ki ne zadevajo samo njih, ampak vso družbo. To je izredno pomembno; še nadalje si moramo prizadevati za tem, da bodo mladi ljudje postavljali vprašanja. Že večkrat smo razpravljali o tem, kako zgraditi kontinuiteto med generacijami, ki je šla skozi revolucijo in ki hoče ostati revolucionarna ter z novimi metodami, se pravi z nadaljnjim družbeno evolucijo nadaljevati to revolucijo in generaciji, ki ni doživela ne stare Jugoslavije, ne narodnoosvobodilne borbe, za katero pa verujemo, da ima enak potencial, kot ga je imela generacija pred njo. S tem hočem reči, da so zakladi bodočnosti v naših mladih ljudeh. Ne mislim, da je težko najti to kontinuiteto. Spominjam se, da sem pred petimi leti, ko sem imela razgovor z gimnazijci, ki so me vprašali, zakaj sem postala komunist, rekla, da bi tudi oni morali danes postati komunisti, da pa bi sami morali opozorjati na probleme, ki jih občutijo, ker mi ne moremo enako čutiti njihovih problemov, čeprav jih želimo z njimi reševati. Sodim, da je popolnoma razumljivo, da morajo vprašanja, ki si jih hoče vsaka mlada generacija razjasniti, ko dozoreva, ko išče svoje mesto, ko hoče kontinuirati revolucijo in napraviti enako dolg korak v smeri boljše družbe, zrasti iz nje same. In v tem smislu se mi zdi, da je dejstvo, ko postavljate določena družbena vprašanja sami, izredno pozitiv-

no. Seveda pa samo to ni dovolj. O njih moramo razpravljati in jih usmerjati k določeni družbeni učinkovitosti, k določeni smeri, če naj bo to res prispevek k progresivnemu razvoju. V zvezi s tem se mi zdi, da se postavlja vprašanje, kaj je v resnici usmerjeno naprej in kaj prispeva k nadaljnjemu razvoju.

Že sami ste rekli, da vidite progres samo v socializmu, grajenem na načelu samoupravljanja. V graditvi socializma, kot vemo, poznamo dve poti in o teh se danes odprto razpravlja v mednarodnem delavskem gibanju. Leta 1948 smo bili edini, ki smo začeli o tem razpravljati. Danes se vidi, da prav to dejansko že postaja svetovni problem.

Diskusije o teh dveh poteh tečejo tudi pri nas, čeprav drugače kot v mednarodnem delavskem gibanju. Dejstvo, da je sedaj praznopravni osnovni problem vsega sveta spor med Sovjetsko zvezo in Kitajsko (lahko tudi rečemo, da je ta identičen s sporom med ZKJ in Stalinom, ki smo ga formulirali leta 1948), dokazuje, da je socializem postal vlada oči sistem. Zato je toliko važnejše, da prispevamo k razreševanju tega osnovnega svetovnega spora, ki ni več spor samo v socialističnem taboru — ker je daleč prerasel njegove meje — s tem, da pomagamo, da se razrešuje progresivno.

Menim, da med vami res ni treba agitirati za samoupravljanje: to bi samo razvleklo našo razpravo in bi nam jemalo čas. Dejstvo pa je, da imamo pri nas, ko razvijamo samoupravljanje, določeno situacijo, ki zahteva precej jasno orientacijo naših subjektivnih sil. Lahko rečemo, da imamo tudi pri nas še vedno opraviti z objektivno pogojenostjo te druge poti, proti kateri se borimo že od vsega začetka naše narodnoosvobodilne borbe.

Ta objektivna pogojenost izhaja iz dejstva, da je revolucija zmagala v nerazvitih deželah in da je prav v teh deželah tista pot, ki smo jo tudi pri nas poznali in jo proglasili od vsega začetka kot začasno, to je pot administrativnega dirigiranja družbenih odnosov, postala princip, medtem ko bi morala biti le etapa.

Konec koncev so teze za VIII. kongres ZKJ v bistvu polemika z drugo potjo pri nas doma. Tudi zadnji kongres sindikatov Slovenije je bil ena sama diskusija s to drugo potjo. To pomeni, da imamo opravka z določenimi objektivnimi družbenimi situacijami, s katerimi moramo obračunavati in jih obravnavati v diskusijah, pa tudi urejati z zakonskimi določili. To vprašanje se prav sedaj postavlja tako ostro zaradi tega, ker naj bi na bazi ustave uzakonili tak sistem delitve dohodka, v katerem bi se materialna baza samoupravljanja znatno razširila. Vse te razprave, ki se pojavljajo — da tako rečem — v nastavi — od socialno-ekonomskega položaja študentov do položaja prosvete, kulture, znanosti v naši družbi — izhajajo iz konflikta v materialni bazi naše družbe. Do tega je prišlo, ker smo že toliko razvili proizvodne sile, da ne moremo več naprej, če se ne izvrši nova delitev med gospodarstvom in družbenimi službami in če ne omogočimo širše materialne baze samoupravljanja.

Če se povrнем na situacijo na univerzi, na določene kritike, mislim, da je tak stanek kot je današnji edini način, da se pogovorimo. Menim, da je nujno, da se vprašanja, ki nastajajo med mlado generacijo tako v tovarnah kot na univerzi in v kmetijstvu, razčiščujejo z določenimi izhodišči. Že nekaj mesecev smo opažali, da se v »Tribuno« pojavljajo članki, ki kažejo kaj čuden način pristopa k družbenim problemom. Izven dvoma je, da je družbene probleme treba videti, gre pa pri tem le za to, da sta Zveza študentov in »Tribuna« organizirana oblika družbenega delovanja. To se pravi, da ne gre tu samo za posameznike, ki se ne znajdejo v teh družbenih nasprotjih, ki ne razumejo teh problemov itd. Če je Zveza študentov, kot je nekdo citiral na mladinski konferenci, nadaljevalec skopjevske revolucionarne tradicije, in če je »Tribuna« osnovana kot sestavni del SZDL, to pomeni, da se nahajata znotraj organiziranega gibanja za razreševanje osnovnih problemov naše družbe. Postavljajo pa se vprašanja, v kakšni smeri, kako in kaj je sploh tisto, kar naj naša družba razvija, in kje in kako naj se študent vključi.

Mislim, da niti ne želimo niti ne moremo študentov zacementirati samo v študentska vprašanja. S tem hočem reči, naj bo študent odprt v družbo in družba naj bo povezana s študentom, saj so mladi ljudje njena osnova. Konec koncev na naši univerzi danes nimamo samo mladih ljudi, saj je univerza institucija, na kateri se učijo tudi ljudje iz prakse. Seveda imamo v naši družbi danes, ko imamo zaradi nizke produktivnosti še razmeroma dolg delovni dan, tako delitev dela, da se vsak ukvarja predvsem s tistim, kar je njegov osrednji problem. Študent se ne dvomno največ ukvarja s študijem — in njegovo najbolj intenzivno delo pričakujemo prav tu. Nihče pa ni nikdar mislil, da je treba študente zapirati samo v študijske probleme.

Objekt študentske kritike je lahko vse, kar ga zanima, študent pa naj se uveljavlja kot zainteresiran občan in ne samo kot študent. Imam pripombo, ki jo bom zelo grobo formulirala, da bi bila takoj jasnejša. Iz nekaterih postavk namreč

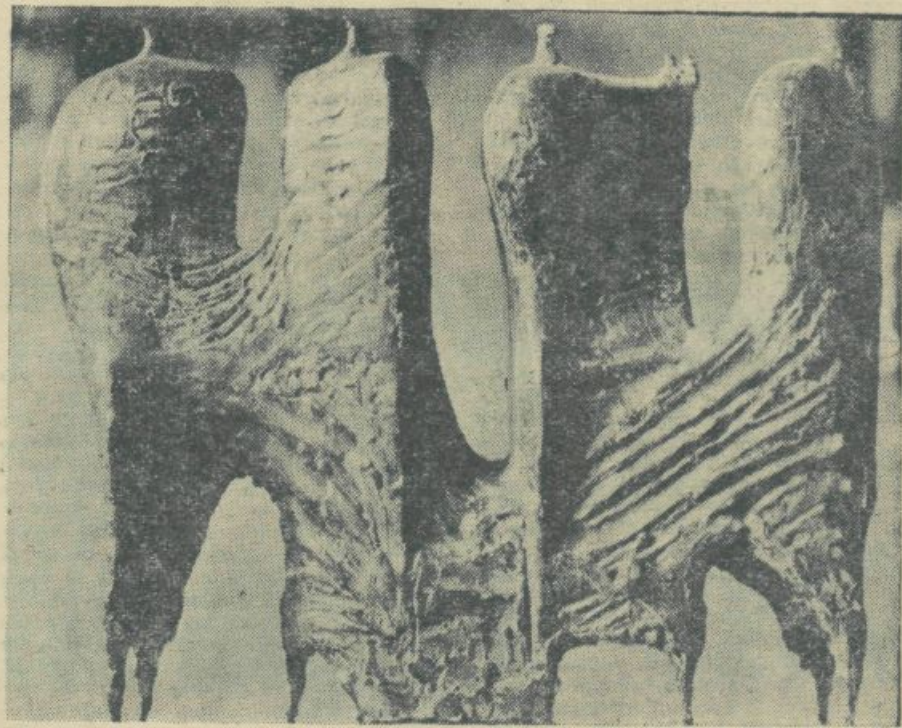
zazveni misel, naj bi se zdaj v borbi za kritično razreševanje nasprotij tudi študentje formirali kot samostojen subjekt in kot grupa nastopali v družbi, ne da bi uporabljali sredstva, ki jih imajo in ki omogočajo, da se vsak posameznik direktno integrira v družbo, kjerkoli je. Konec koncev imamo po vsej Sloveniji zbere volivcev, te in one oblike, v katerih naj bi se študentje tudi direktno uveljavljali. Ne bi bilo želeli, da bi se študentska organizacija, ki bo generacijsko vedno bolj pisana in sestavljena iz najraznovrstnejših ljudi, pojavljala kot zaključena grupa, namesto kot eden izmed instrumentov študenta, da znotraj te organizacije diskutira o vseh vprašanjih, ki zadevajo njegove študij, pa tudi o drugih, ki ga zanimajo.

Dvomi, da bi bila sprejemljiva taka orientacija »Tribune«, ko naj bi študente samo s pomočjo tega lista informirali o vseh vprašanjih in jih kritično ocenjevali. Res ne vem, čemu se ne bi študent pojavljal v vrsti strokovnih in nestrokovnih časopisov, ki so mu na razpolago. Menim, da ne bi smeli iz »Tribune« napraviti omnibusa za odpiranje vseh družbenih vprašanj samo zaradi tega, ker se študenti zanje zanimajo. Tudi sami ste ugotovili, da tako ne more biti. Tudi »Tribuna« je lahko samo en način diskusije o družbenih vprašanjih, samo en način integriranja študenta v družbo, ne pa edini način.

Če preidemo sedaj k metodi kritike in sploh k celotnemu kompleksu, ki zajema tudi vprašanje, kaj je kritika in kdo je konstruktiven in kdo nekonstruktiven kritik, bi dejala, da je v našem današnjem družbenem življenju osrednje vprašanje družbene kritike prav razvoj samoupravljanja. Ni slučajno, da ste to vprašanje odprli, seveda pa tudi ni slučajno, da na

Kar zadeva politično zrelost, torej ali naj neki problem v določeni situaciji kritično obravnavamo ali ne, se je težko odločiti. Kaj je tabu za kritiko pri nas? Določeni stvari namreč ne bi pustila napadati kar povprek, češ: nismo informirani, pa naj nam informirani odgovorijo. Vi pa ste informirani, da obstoji Zveza komunistov, da obstoji Socialistična zveza, da obstoji tradicija borbe za samoupravljanje, da imamo take in take organe, da je danes v skupščini javna razprava itd. Vsega tudi ne moremo opravičevati s tem, da ni dovolj dostopnih podatkov. Vaša dolžnost kot uredništva je, da včasih tudi sami poiščete podatke.

V zvezi z vprašanjem objektivne informacije se mi zdi, da je vaš koncept nekoliko pretiran. Mislim, da bi iz »Tribune« naredili prav čudno tribuno v današnji družbi, če bi se smatralo, da bi moral če je v njej neka zapisano, v naslednji številki po avtomatični dolžnosti na to odgovoriti strokovnjak. Sodim, da je avtomatična dolžnost uredništva, da pred ali po objavi določenega članka pride k tistemu, za katerega misli, da ve odgovor, češ ali bi lahko dobili o tem in tem podatke, ker študenti zahtevajo od nas odgovor na to vprašanje. Uredništvo res ne more biti samo zbiralec člankov o tem, kaj ni v redu v naši družbi, pač pa je njegova dolžnost, da poskrbi tudi za odgovore na zastavljena vprašanja. V določenih primerih mu bo tudi GO SZDL pomagal najti ljudi, ki bodo lahko strokovno odgovarjali na posamezne stvari. Mislim, da bo le treba nekoliko prečesati, kaj je resnično vprašanje, kaj pa samo namišljeno, ker je v »Tribuni« objavljenih veliko stvari, za katere bi človek sodil, da vam je nekdo namišljene probleme prodal za resne družbene probleme. Prav zaradi takih namišljenih problemov bi bi-

Tone Lapajne: SKUPINA III

to vprašanje sem in tja odgovarjamo slabo argumentirano, da se lovimo, teoretiziramo itd. Po mojem bi bilo treba izhajati s stališča znanstvene metode tretiranja družbenih pojavov — in mi vemo, da je ta znanstvena metoda marksizem. Mislim, da je družbena kritika kritika kategorikoli pojavi, ki naj bi vsaj poskušala obravnavati posamezne družbene pojave iz določenih izhodišč. Če vemo, da je graditev socializma ne samo odraz naših subjektivnih hotenj, ampak tudi odraz objektivnega gibanja družbe in človeštva na sploh, lahko posamezne pojave nekoliko manj dramatično kritiziramo in jim predvsem skušamo najti ustrezne rešitve. Če se pa rog prodaja za svečo, in se skuša potem delati iz tega razne dokaze, je prav, da povemo, kaj o teh stvareh mislimo.

Nikakor se ne bi mogla strinjati, da je mogoče družbene pojave obravnavati samo z ogorčenjem. To lahko stori posameznik, samo on namreč lahko reče, da pošteno misli, da je zaradi lastne angažiranosti, ki jo v njem spodbuja določeno vprašanje, tako ogorčen. Tak nastop posameznika je dejansko to, kar trdite, namreč signal, da to vprašanje obstoji. Toda vi ste uredništvo, vi ste organizirana grupa, ki razpravlja o teh stvareh. Tudi Zveza študentov je organizirana grupa, ki izhaja iz marksističnega pogleda na družbene pojave. Uredništvo pa že ne more imeti takega stališča do kritike, da bi mu ugajala vsaka kritika, ki je nastala iz ogorčenosti kjerkoli, kjer je nekdo nekaj zakričal. Danes zelo veliko ljudi kriči in je treba dejansko vedeti, zakaj kdo kriči. Kričijo tisti, ki jih oviramo, da bi se več zasluzilo, morda celo bolj kot tisti, ki premalo zasluzijo. Pred nami je torej vprašanje, komu pustiti do besede. Po mojem mnenju ima v takem primeru uredništvo nalogo, da se skuša znajti v tej kritiki in ji dajati določeno smer.

lo potrebno, da uredništvo takoj ugotovi, na kaj bi bilo treba odgovarjati in na kaj ne.

Kritika, ki se je zadnje čase pri nas zelo razpasla in uživa velik ugled in ktere nosilci so grupa okrog »Perspektiva«, si je poiskala zelo enostavno izhodišče napadati je treba režim in vse, kar napada režim, je kritično in vse, kar je kritično, je demokratično, je progresivno. Dolžiti režim in sistem za vse, kar je negativnega, četudi samo namišljeno negativnega, je zelo enostavno. To je šlo celo tako daleč, da polovica uredništva ni hotela priti na razgovor s tovaršem Kavčičem, ker smatra že pristanek na tak razgovor za izdajo svoje pozicije kritike. To seveda nikamor ne vodi, vodi lahko samo na neko stranpot, kjer se bomo morali temeljito oddvojiti in ugotoviti, v čigavem imenu se piše tak napad na režim. V tem je največja nevarnost nekonstruktivne kritike. S tem pa nočem reči, da je potrebno, da hvalite režim, da agitirate zanj. Strinjam se, da konstruktivna kritika ni tista, ki ima spredaj in zadaj molitvice o socializmu.

Kritik naj pomaga razreševati problem, bolijo naj ga določeni pojavi. Če je kritik samo ogorčen, lahko postane oseben in nenačelen. Če pa ga bolijo stvari zato, ker so naše, ker se dogajajo v naši družbi, jih bo skušal kritizirati z določenimi izhodišči in tudi poskušal najti določeno usmeritev. Antirežimovska usmeritev ne more biti merilo, ker potem dolžimo za pojave v naši družbi le nekaj ljudi in od njih zahtevamo, da stvari uredijo. Ko pa to od njih zahtevamo, jim dajemo pod-

(Nadaljevanje na 6. strani)

RAZGOVOR O VSEBINI KRITIKE

(Nadaljevanje s 5. strani)

poro in oblast, da vzamejo stvari v svoje roke. Če pa jih vzamejo, manjka le korak, pa smo pri Stalinu. Prav zato trdimo, da se za temi kritikami skriva dogmatizem, birokratizem, ker tisti, ki vse, kar se danes dogaja v naši družbi, meče na sistem, na režim, istočasno prosi prav ta režim, naj napravi red. Red v neki tovarni, kjer ni samoupravljanja, pa lahko narediš le s policijo. Tudi v kulturni politiki ne moreš drugače napraviti reda, kot da vzameš kulturo v svoje roke.

Danes že imamo okvire samoupravljanja. Te okvire moramo graditi dalje, a napolniti jih moramo z akcijo samih ljudi. Če bi se vlada začela vmešavati v delo organov samoupravljanja, bi to pomenilo njihov konec. In če kdo meni, da je edina kritika v naši družbi tista, ki napada režim, in če to in tako kritiko hvalite v »Tribuni«, mora biti človeku težko, ko govori o njej. Ne strinjam se s tistimi, ki menijo, da to že pomeni vsebinsko orientacijo »Tribune«. Kot vidim, tudi sami razvijate diskusijo znotraj svojega kroga, vendar mislim, da takega članka (npr. o »Perspektivah« kot družbeno najbolj angažirani reviji), tudi če kdo tako misli, ne bi dovolila objaviti brez odgovora redakcije nanj v isti številki, posebno še, če je pod člankom podpisan član uredništva.

Pri »Tribuni« kritiziramo to, da so se po našem mnenju ona in z njo tudi danes na univerzi najbolj angažirani študentje preveč enostransko orientirali. Ne mislim, da je ta situacija zaženoča, še zdaleč ne, je pa zelo značilna. Brez dvoma je to tudi kritika naših organizmov na univerzi. Nedvomno je to predvsem kritika naših slabosti. Značilno pa je, da ste vzeli v razpravo predvsem tiste družbene probleme, ki so jih nakazale »Perspektive«. Zadnjič je bil pri meni eden od članov uredništva »Perspektiva«, ki mi je dejal, da revija odpira vse družbene probleme. Odgovorila sem mu, da ne zanikamo, da je koristno, da odpirajo družbene probleme, samo da izhodišča, s katerimi ta vprašanja načenjajo, in njihova usmeritev predstavlja po mojem mišljenju družbeno škodo, ne pa korist. Odprli so nekaj problemov filozofije — in še te obravnavajo na razmeroma ozek, včasih celo dezinformatorski način nekaj marginalnih problemov našega družbenega razvoja, ki jih obravnavajo s posebnega kotza: vprašanja kulturne politike, sezone delovne sile, kmetijstva, študentov itd. Na jedro problemov, o katerih sem vam prej govorila, pa seveda še nihče od njih ni opozoril. Od tod potem izvira določena dezinformacija študentov. Četudi je to odraz interesa današnjega mladega človeka, se mi zdi pri študentih — če poskušam to razumeti preko svojega lastnega doživetja — razumljivejša kot pri njih. Tudi mene so pripeljali h komunizmu določeni problemi, ki so plavalni na površju družbe. Zato se mi zdi razumljivo pri mladih, da načenjajo tiste probleme, ki jih vidijo takorekoč na cesti; drugače pa je s perspektivaši. Zato smo tudi bili v svoji kritiki do te grupe ostri.

Točna pa je kritika, ki jo naslavljam na vas, da niste bili toliko nevedni glede obstoja drugih stališč, zlasti tudi napadenih stališč, in da bi bilo možno najbrž tudi že prej doseči odkrito diskusijo na ustreznem nivoju in z metodo, ki odgovarja željam razvoja demokratične družbe. Vi pa ste se nekako zvišala lotili določenih pojavov in tako se zdi, da imamo tu spet primer, ko je vsak napaden s tistim orožjem, ki ga sam vihti. Zdelo se mi je nemogoče, da začnem z vami javno polemiko o tem, zakaj VI. plenum SZDL ni odgovoril Pučniku, ker se mi zdi, da je vsak izmed vas, ki je hotel prebrati tudi celotni material s VI. plenuma, lahko našel več kot dovolj odgovorov na vse, kar je kdajkoli Pučnik načel. Sicer pa se mi zdi zelo lahkotno, recimo, klicati plenum GO SZDL in CK ZKS kar takole na odgovor, pravzaprav na enak način kot pravite, da postopajo z vami, namreč neargumentirano, dezinformirano, ker je bilo tisto, kar je bilo v »Tribuni« napisano o teh sejah, za študente lahko samo dezinformacija. Danes ne prenesemo pisanja, ki lakira situacijo in kakršnega so po Stalinovi smrti obsodili celo v Sovjetski zvezi. Mi tega niti ne potrebujemo: potrebujemo — pa angažiranega človeka, človeka, ki sam čuti, da raste delokrog njegovega uveljavljanja in ki bo tudi sam subjekt; ne potrebujemo človeka, ki mu bo kritika rekla, režim je kriv, spremenimo ga. Človeka, ki mu to reče, samo dezangajžiramo. Privraviti moramo človeka do tega, da se bo oglašil še predno je osebno prizadet, čeprav je naš sistem delitve po delu, ta materialna

stimulacija, ki rojeva vse te negativne pojave, ki vas in nas boljijo, danes nujen prav za to, da bo pasivnega človeka, ki je bil ves čas odvisen, zaradi njegove materialne zainteresiranosti pripeljal v aktivnost, njegovo materialno zainteresiranost pa omejil z materialno zainteresiranostjo njegovega sočloveka. Nihče ne bo mogel krasti, če bo vsak gledal na prste drugega.

Izkoriščanje človeka po človeku moramo ukiniti v vseh njegovih pojavnih oblikah, ne samo materialno, ampak tudi moralno. Skratka: gre za to, da človeka spremenimo v borca za napredek, ne pa da na režim zvalimo odgovornost za vse situacije, ki nastajajo. Recimo pisanje o sezone delavcih. Nekdo od vas je napisal, da je to tabu. To ni noben tabu, vendar je tako pisanje, ki hoče našemu sistemu, ki hoče socializmu naprti krivdo za izgrede med sezonci, resnično škodljivo, posebno še, ker moramo ukiniti med sezonci samimi občutki, da so samo žrtev družbe. Vprašanje sezone delovne sile pa pravzaprav razrešuje eden najtežjih družbeno-ekonomskih problemov sedanjega sveta — razvoj nerazvitih. V vsem svetu opažamo beg iz vasi in to ni samo naša specialiteta. To se dogaja tudi v Latinski Ameriki, Indiji itd. Dimenzije tega problema so strahovite. Kako to množico absorbirati in jo spremeniti, je velik problem. To ni stvar, ki bi jo lahko rešili s predpisom. S predpisom lahko samo prepovemo odhajanje na sezone delo. Brž ko pa lahko hodijo na tako delo, se že govori o tem, da jim je družba dolžna dati stanovanja. Demagoška laž je, če govorimo, da bodo lahko danes ali takoj jutri sezone delavci dobili stanovanje v Sloveniji, ko vemo, da Litostroj že 5 let prevaža svoje delavce dnevno z avtobusom iz Trebnjega v Ljubljano in nazaj. Moramo pa omogočiti, da bodo sezone delavci postali upravljalci in si v okviru svojih podjetij našli možnosti za izboljšanje svojega položaja.

Družbena kritika ni v tem, če rečemo, da je odgovornost za določene stvari samo na enem mestu, da je treba ljudi na tistem mestu zamenjati, pa bo bolje.

Po mojem mnenju je za to mlado generacijo ostalo več, kot smo naredili mi sami. Mi smo šele razčistili pot za heroizem, ki zahteva vsakodnevni boj za novega človeka.

Če bomo tako kritizirali stvari, bomo zašli v brezizhodno situacijo, ker bomo ustvarjali fronto »mi in oblast«, govorili bomo o birokraciji, o oblastnikih in podobnem, ki so krivi takih situacij. V resnici pa prav sedaj ustvarjamo situacijo, ki odpira možnosti, da se človek bori zase. Zato sem tako ostro reagirala na konferenci komunistov občine Ljubljana-Center proti tezi o potrebnosti več subjektov, ki naj zagotovijo človeku možnost opozicije — tu gre za prežvečilo, iz devetnajstega stoletja v današnje razmere preneseno shemo večpartijskega sistema — češ da lahko večpartijski sistem razrešuje protislovja, namesto da bi videli to možnost v sistemu, ki odpira človeku pogoj, da postane subjekt. Seveda gre za daljši proces in v njem vidim nalogo, ki čaka vas mlade. Poglavitni boj se ne bje med oblastjo in posameznikom, marveč je njegova vsebina v tem, da vsakdo prevzema svoje funkcije. Prevzemati pa jih mora vendarle v nekem organiziranem redu. Če bi, recimo, sedaj povzročili nered, začeli z demonstracijami in menili, da je treba vso zadevo spremeniti v borbo dveh front — eno za režim, drugo proti njemu — potem bomo samo okrepiли birokracijo, ker bodo potrebni administrativni ukrepi, da ukinemo nered. Če pa želimo z družbeno kritiko, z diskusijo dalje razvijati našo družbo, nam je potrebna določena doza strpnosti in kulturnosti.

Z neko vašo mislijo se strinjam in sem jo zadnjič, ko smo razpravljali v skupščini, tudi sama izrekla: časopisje naj informira o vseh stališčih, ne pa dezinformira s tem, da piše samo o nekaterih. To je slabost, ki jo opažamo vsepovsod. To pa pomeni, da moramo od subjektivnih progresivnih sil zahtevati, da se pojavljajo v vseh sredstvih informacij in na vseh tribunah, kjer se razrešujejo družbeni problemi.

Zdi se mi, da delate prav tiste napake, kot jih očitata drugim. Vaši članki o posameznih pojavih niso zgolj informacija, marveč so že zavzemanje stališč — in to večkrat enostranskih in tudi pavšalnih, nekoliko tudi superiornih.

Omenila bi tudi, da je dezinformiranost študentske organizacije in študentskih množic predstavljal članek, ki je nekako ob robu pisal o plenumu GO SZDL Slovenije, kot da ni prav nič rekel o kmetijstvu. Ta članek je bil tudi neka vrsta take pavšalne ocene. Je pa še več takih stvari, na katere bi bilo treba opozoriti, kjer preko »Tribune« študentje niso bili objektivno informirani. Recimo: na republiški mladinski konferenci je govornik govoril o razgovoru o kmetijski problematiki, ki ga je imel tov. ing. Perovšek v študentskem naselju. Prav glede na njegovo diskusijo sem se močno začudila, kakšen članek je izšel »Tribuni«. Ta članek je tudi taka informacija, ki pove samo del resnice, oziroma resnico enega dela študentov. Če pa je že taka informacija v listu izšla, bi bila dolžnost uredništva poskrbeti, da študente in

formira še o drugem delu resnice. Mislim, da je dolžnost vsakega uredništva, da ima neko stališče in neki kriterij do prispevkov, ki prihajajo. Sami veste, da obstajajo razne stvari, glede katerih je treba premisliti, kako pisati in kaj pisati, kaj bo pomagalo razvijati človeka kot subjekt, kaj pa je tisto, kar bi lahko v ljudeh vzbudilo občutek pasivnosti, indiferecnost do našega družbenega razvoja itd.

V ilustracijo bi tu omenila tudi tisto kritiko našega družbenega sistema, ki raste iz določenih iluzij, da je mogoče ostvariti novo idealno družbo takorekoč čez noč. Nikdar nismo obljubljali, da bomo imeli po vojni in revoluciji idealno družbo. Želimo samo ustvariti človekovo družbo in človek sam jo edino more in naj jo ustvarja. To se pravi, da ga hočemo osvoboditi in ga v okvirih, v katerih se lahko danes gibljemo — in ti okvirji so predvsem materialni, česar se moramo zavedati — vzpodbujati k temu, da bo ostvaril svojo družbo. Ljudje največ trpijo prav zaradi odnosa človeka do človeka in zato ni slučajno, da je zrasla marksistična filozofija z vsem svojim tretiranjem človeka v vseh teh odnosih. V kapitalistični družbi je ta odnos človeka do človeka skrivljen zaradi razrednih odnosov, pri nas pa lahko trdimo, da moramo napraviti človeka za kovača svoje usode, povezan pa naj bo z realnostjo situacije. Zato po mojem mnenju ne smemo vzgajati človeka v neveri v sistem, ker organi samoupravljanja na ekonomskem področju v 12 letih, na področju kulture pa v treh letih niso še pokazali zadovoljivih rezultatov. Čeprav še nismo povsem zadovoljni z njihovim delovanjem, lahko rečemo, da so že veliko dali. Pokazali so to, da se ljudje angažirajo, da se razburjajo, da kritizirajo, da se čutijo soodgovorni. Vse to, kar se danes dogaja, vsa ta družbena kritika, je plod razvoja samoupravljanja. Uredništvo takega lista, kot je »Tribuna«, pa mora imeti določeno politiko, voditi mora študente k temu, da poskušajo razbrati samo bistvo posameznih sektorjev in posameznih problemov.

Kar zadeva razpravo na ekonomski fakulteti, bi pripomnila, da smo naprej reagirali tako predvsem zaradi tega, ker je bilo več kot očitno, da to ni moglo zrasti samo na univerzi, pa naj trdi kdorkoli, kar hoče. Sicer pa se zadnji čas uveljavlja neka metoda, ki je nemogoča, namreč, da dva ali tri dni poprej povabijo predstavnika posamezne institucije (npr. uredništva) na razgovor o določenem vprašanju, če pa se povabili ne odzove, ga že ožigosajo, češ da si ne upa stopiti pred študente. Uredništva pa imajo svoje seje vsakih 14 dni ali vsake tri tedne, kakor pač listi izhajajo. To pomeni, da nimajo dovolj časa, da bi se lahko odzvali. To je nekulturna metoda, ki je naša svobodna družba ne more smatrati kot normo. Mi moramo graditi medsebojne norme, graditi pa jih moramo v strpnosti drug do drugega, v pazljivosti do sočloveka. Prav od vas mladih intelektualcev bi človek pričakoval, da boste nosilci take norme v našem javnem življenju.

Če hočemo resnično razpravo, moramo paziti, da bomo dali vsem stališčem možnost, da pridejo do izraza, pri tem pa moramo paziti, da se z znanstveno metodo lotevamo družbenih pojavov. Tako kot pri fiziki, matematiki ipd., se moramo tudi družbenih vprašanj lotevati z določenim znanjem. Prav je, da zastavljate vprašanja, potrebno pa je, da tudi sami iščete odgovore nanje. Tu gre pravzaprav za način urejanja družbenih odnosov. Če menite, da še niste dovolj obveščeni, dovolj strokovni, morate imeti bolj pazljiv odnos, ko postavljate vprašanja, ne pa da že vnaprej zavzemate stališča in da se potem branite z neobveščenostjo in nestrokovnostjo. Vedeti bi morali, da skušajo ljudje, ki opravljajo odgovorne družbene funkcije, po svoji najboljši vrednosti prispevati k razvoju našega družbeno-ekonomskega sistema. Če zahtevate, naj vas poslušamo, naj verujemo v vašo poštenost, iskrenost, neobveščenost in nestrokovnost, potem bi bilo prav, da imate tudi pravičen odnos do teh tovarišev.

Imam vtis, da obstoji tih konflikt med vami in mladinskimi forumi. Ne trdim, da to ni odraz neke določene nujnosti transformacije teh forumov. Verjetno bo našemu burnemu družbenemu razvoju potrebno adaptirati družbene organizme, najbrž tudi mladinske. Samo tega se morate lotevati tako, kot da je to vaša organizacija.

Prizadevati si morate, da bo »Tribuna« sicer družbeno kritičen list, ki pa bo svojo kritiko usmerjal v resnično progresivnem smislu, tako da bo ob kritiki opozarjal ljudi tudi na njihovo odgovornost za negativne pojave. Tu se sicer pojavlja pripomba, ali je soodgovorna tudi mlada generacija za že sklenjene stvari. Po mojem mnenju je ta pripomba umestna. Ker pa boste vsak čas postali soodgovorni, se mi zdi potrebno, da kritizirate tako, da se bo študent, ki ga študij dostikrat enostransko usmerja, znašel tudi v mehanizmi, v katerih skuša danes naša družba živeti. Res je, da ti mehanizmi še niso do kraja utečeni. Če pa naj se mladi ljudje znajdejo v njih, si morata tako študentska organizacija kot »Tribuna« pri-

zadevati, da formirata polnega človeka, da sodelujeta v študijskem procesu in tudi pri povezovanju mladega človeka s celotno družbeno problematiko. S tem hočem reči, da pozdravljam orientiranost »Tribune« k splošni družbeni problematiki. Uredništvo pa naj skrbí za to, da bo ta stik z družbo ostal živ.

Boris Paš: »Omenili ste, naj bi študenti pisali tudi drugim in ne samo v »Tribuno«. Toda mnogi študenti se že oglašajo v naši publicistiki in sodelujejo pri revijah. »Tribuna« nikakor ne želi omejevati te splošne angažiranosti študentov. Nasprotno, vlogo »Tribune« vidimo prav v tem, da študente spodbuja k večji prizadevnosti in angažmaju.

Nikakor ne mislim, da bi se morali študenti formirati v poseben subjekt. Vendar bi poudaril, da imajo študenti zaradi nekih skupnih specifičnih lastnosti tudi določene posebne funkcije pri reformi šolstva, socialno-ekonomski problematiki študentov itd. Kdo naj bi se prvi zavezal za rešitev teh problemov, če ne študent? V naši družbeni strukturi so grupacije, ki jih pogojujejo skupne funkcije pripadnikov; gre za notranjo strukturo družbe in ne za subjekte, ki bi si hoteli podrediti druge in se dvigniti nad družbeno skupnost.

O družbeni kritiki ste rekli, da je danes osrednji problem. S tem bi se vsekar strinjal. Po mojem je družbena kritika v resnici osrednji problem; obravnavati stvari z znanstvenih izhodišč je prav gotovo osnovni pogoj razvoja te kritike. V zvezi s tem bi omenil vprašanje nestrpnosti. Mislim, da smo si popolnoma na jasnem, da tak način kritike ne vodi nikamor in da je edini možni način družbene kritike znanstvena metoda, ki ne sme vsebovati elementov žolčnosti, zmerjanja, surovosti, ne sme biti samo načelna, površinska, ko ne zadeva nikamor; pač pa mora biti poudarek na ostrini misli. In ta misel mora zmagati.

S tem v zvezi bi načel še misel, ki ste jo izrazili glede kritike režima itd., češ da je to v bistvu vzpodbuda k birokratizmu. S tem se popolnoma strinjam. Mislim celo, če danes govorimo o režimu in neregizmu, da to kaže na ne dovolj znanstven način pristopanja k stvari. Pri nas pravzaprav ne bi smeli govoriti o režimu, saj se — vsaj tako razumem — borimo za režim vseh. Zaradi tega mislim, da tak način kritike v resnici ustoličuje birokracijo. Vendar moramo danes še pisati o birokraciji in jo kritizirati prav s teh aspektov, namreč, da smo vsi režim, in da določeni ljudje mislijo, ker opravljajo neke funkcije, da si zaradi tega lahko privoščijo postopke, ki povzročajo anomalijo v naši družbi.

Niko Grafenauer: »Dejali ste, naj bi bila prvenstvena funkcija množičnih komunikacijskih sredstev v tem, da bi informirala javnost, pri tem pa naj ne bi zavzemala lastnih stališč. Meni pa še zdi bistveno, da pisci člankov zavzemajo neka stališča, ki se v časopisju konfrontirajo. To bi imelo pozitivno družbeno funkcijo, zlasti če bi bila polemika dovolj argumentirana. S tem bi bila zagotovljena tudi določena stopnja ustvarjalnosti teh prispevkov, hkrati pa bi bila to tudi preizkušnja sil. Verjamem, da so progresivne sile v naši družbi dovolj močne in tudi povsod pristopne, da bodo lahko zaradi tega prepričevalne in da bodo kot take pritegnile tudi javnost, ki naj bi na podlagi teh polemik in v njih izraženih stališč začela razmišljati o posameznih problemih in se opredeljevati do njih, v čemer vidim tudi pomembno možnost za socializacijo posameznika in družbe.

S tem v zvezi bi pripomnil, da se mi zdi, da je bil z neudeležbo nekaterih povablencev na razgovoru na ekonomski fakulteti — strinjam se, da je bil rok izredno kratek in tudi postopek s strani organizatorjev neustrezen — tovrsten dialog onemogočen. Če sedaj padajo očitki o enostranosti razprave na ekonomski fakulteti, se mi zdi, da je to posledica prav tega, da se vsi povablenci niso udeležili razgovora.

Poprej ste tudi omenili, da posamezni članki v »Tribuni« ne povedo vse resnice o določenem pojavu. Mislim, da to resnično težko razkrije en sam članek. Prav zaradi tega vidim v dialogu, v konfrontaciji različnih stališč možnost kompleksnejšega prikazovanja resnice in tudi možnost za njeno čim večjo objektivizacijo. Poleg tega se mi zdi, da pri naših množičnih komunikacijskih sredstvih ni danes tako velik problem v tem, da so predvsem informativna in da posamezne stvari obravnavajo enostransko, pač pa v tem, da nekatere stvari sploh zamolčujejo. V tem vidim neko prikrivanje resnice, ki naj bi bila družbena resnica. Vzemimo za primer prekinitev dela. O teh doslej, razen vaše izjave za »NINA«, ponatisnjene v »Naših razgledih« in Svabovo razprave v »Teoriji in praksi«, skoraj nič nismo vedeli. To pa je samo en primer, ki ga tu navedam zaradi ilustracije.

V razpravi ste tudi omenili, da vlada tih konflikt med mladinsko organizacijo in nami. Zavedamo se, da je Zveza mladine Slovenije naša organizacija, prav zato tudi nastopamo zoper postopke nekaterih članov predstavnikiških teles te orga-

(Nadaljevanje na 7. strani)

RAZGOVOR O VSEBINI KRITIKE

(Nadaljevanje s 6. strani)

nizacije in skušamo opozoriti, kako učinkujejo ti postopki navzven.

Drago Demšar: »Glede na vašo pripombo v zvezi s kritiko režima itd. mislim, da ne more biti enačenja nekoga foruma z režimom. Režim — to so po mojem mnenju temeljni principi naše družbe, nekaj drugega pa so forumi. Če kak forum greši in ga nekdo zaradi tega napada, s tem še ni rečeno, da napada režim. Če pišemo kritične članke v »Tribuno«, jih pišemo zaradi tega, ker imamo to za eno od oblik, s katerimi bomo prispevali h konfrontaciji mnenj, k razčiščenju problemov. To je pač ena izmed oblik, preko katerih študentje komunicirajo med seboj in z ostalimi ljudmi v družbi; tudi s pristojnimi organi. Na zboru volivcev, recimo, se lahko naš glas bolj izgubi, ker je pač prisotno večje število in za določene probleme neinteresiranih starejših ljudi, medtem ko ima preko »Tribune«, kot lista študentov in preko študentske organizacije, vse prizadevanje veliko bolj organiziran in tudi množičen karakter. Zvezo študentov, kot družbeno-politično organizacijo, pojmujem v tem smislu, da reagira na vse pojave v študentskem in družbenem življenju in sicer organizirano tako, da se osvobo-

di operativnega in administrativnega dela ter ga prenaša na samoupravne organe. Na fakultetah so organizacije Zveze komunistov in študentov zaprte vase, tako da ni izmenjave mnenj z izvenfakultetskimi organizacijami, organi in forumi. Zato smo v »Tribuni« hoteli doseči predvsem javno obravnavo, odkrit pogovor z željo, da ne bi obstajali tabuji ali se na novo ustvarjali, ampak da bi jih rušili. Vse naše razprave pa so, jasno, bile v okviru sistema, proti njemu nismo nastopali, pač pa smo nastopali proti posameznikom in organom ali proti določenim pojavom.

Ivo Vajgi: »Članek, ki sem ga napisal o razgovoru o kmetijstvu v študentskem naselju, ni bil pisan »jezno«. O teh stvarih sem temeljito razmišljal in sem, da zadeva ne bi bila videti kot osebni izpad, konfrontiral svoje mnenje z mnogimi ljudmi na fakulteti, preden sem članek napisal. Dejansko so po mnenju avditorija ostala mnoga vprašanja na tem razgovoru nerazčiščena, med drugim tudi vprašanje odnosa med zasebnim in družbenim sektorjem v kmetijstvu. Tovariš Perovšek po mojem občutku ni dal jasnih smernic, kakšna naj bi bila ta znanstveno in družbeno utemeljena pot v socializacijo vasi. Študenti agronomije imajo o tem sicer bolj ali manj razjasnjene pojme, široka množica študentov pa praktično o tem nima prave predstave.

Vida Tomšič: »Resnica ima več obrazov. Dvomim namreč, da so vsi navzoči enako kot vi občutili ta sestanek. (Morda ne bi bilo slabo, če bi se dogovorili s tov. ing. Perovškom za odgovor na ta članek v »Tribuni«). Zdi pa se mi, da je pozitivna stran »Tribune« prav v tem, da so vsi članki v njej podpisani. To pomeni, da gre pri članku za osebno mnenje posameznika. Če pa bi za takim

člankom stala vsa redakcija, bi zavzemanje takih stališč bilo enostransko.

Po moje mnenju je tudi potrebno, da med študenti konfrontiramo stališča, ki med njimi zrastejo. To je vaša naloga, ne pa da umetno ustvarjate neka soočenja, ki že tako ali tako potekajo. Pri nas ta oblika še ni popolnoma udomačena, čeprav že tečejo soočenja preko raznih časopisov in drugih polemik. Mislim, da je prav, če gojimo dialog med študenti in posamezniki iz naše družbe in najbrž bomo prišli tudi do dialogov med nami in študenti itd., samo mislim, da ste startali s temi dialogi nekoliko čudno, tako da smo dobili vtis, da to, kar se je primerilo, ni bilo študentsko maslo, ampak kukavičje jajce. Zdi se mi, da ste v glavnem stvari tako razumeli, kot sem jih povedala, namreč, da moramo resnično čuvati samoupravljanje. Prav zato, ker samoupravljanje začenja razkrivati vse, kar je nečloveškega v človeku, ne smemo izgubiti živcev. Konec koncev je potrebno ohraniti vero v človeka in v to, da bo sam sebe upravljal. Zato moramo ves čas paziti, da izhajamo iz osnovnih izhodišč. Stvari, ki danes prihajajo na površje, pač zato, ker smo jim to omogočili, niso protidokaz, da je samoupravljanje slabo, pač pa dajejo pravzaprav samo možnost, da se z njimi odkrito spoprimemo.

Mislim, da bi bilo koristno, če obdržimo sedaj vzpostavljene stike tako, da bi vsaj enkrat ali dvakrat na leto imeli podoben razgovor o vprašanjih, ki vas tišči. Zelela bi vam razložiti — mogoče v širšem krogu kot je današnji — kaj mislimo, da SZDL — kot poseben tip družbene organizacije, ne strankarska organizacija, ker ne gremo k strankarski demokraciji, ampak k direktni — pričakuje od svojih angažiranih članov. SZDL

je pravzaprav pravica državljanov, to ni kadrovska stranka, je pa po ustavi instrument, ki naj ga naši ljudje uporabljajo za konfrontacijo svojih misljenj, se pravi tudi za vsa »opozicijska« misljenja, če rastejo iz socialističnega koncepta. Svoja pa moramo o eh stvarih razpravljati strpno, pazljivo, da se bodo lahko formirale nove, socialistične norme, ki jih sploh še nimamo, saj smo šele na začetku.

Če kdo vzame v roke nekatere vaše članke, ne da bi upošteval vse to, kar ste danes tukaj povedali in pa to, da je bila tu v zamudi predvsem akcija subjektivnih sil, pa res lahko oceni, da niso bili napisani s stališča progresivne družbene kritike, ampak proti neki všemogočni birokraciji, »režimu«, birokratom in »oblastnikom«, tako da res ne veš, kaj si je pisec za vsem tem pravzaprav predstavljal in kaj je hotel.

Niko Grafenauer: »Kar zadeva birokracijo, kritiziramo predvsem postopke, za katere menimo, da so birokratski. To bomo skušali delati tudi v bodoče, ker navsezadnje je lahko vsak od nas potencialno birokrat in se kot birokrat konstituiral, brž ko dobi možnosti za to, in v tej smeri mislim, da smo že nekaj naredili. Pri tem pa je aktualen še en pojav, in sicer tako imenovani tehnokratizem, skratka: ozka strokovnost brez nekega konkretnega družbenega angažmaja.

Vida Tomšič: »Na partijski konferenci občine Ljubljana-Center sem razložila, zakaj bi bilo sedaj nevarno misliti, da birokracija ni naša glavna nevarnost. Potrebno pa je, da se proti njej borimo tako, da bo učinkovito, to je, da pomagamo samoupravljanju na noge. Kar pa zadeva birokratizem in tehnokratizem, je to pravzaprav isti pojem.

● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI

Premajhno sodelovanje s profesorji

Na ekskurziji po Beli krajini smo se za dalj časa ustavili tudi v Črnomlju. To mesto ima približno 3000 prebivalcev, zato mu dajejo poseben ton gimnazijci, ki so v večini primerov organizatorji raznih kulturnih in športnih prireditev. Izkoristil sem svoj prosti čas in se nekoliko pogovoril o njihovem delu.

Črnomalska gimnazija ima približno 150 dijakov, od katerih je 46 odstotkov vozačev in to predvsem iz Metlike. Kljub temu, da niso imeli za kulturno področje pravega vodstva, jim je uspelo organizirati razne kulturne prireditve. Sodelovali so kot pevci in recitatorji na proslavah, vendar njihovo kulturno umetniško društvo »Matej Bora« zaradi preobremenjenosti učnega osebja ni moglo zaživeti tako kot bi moralo (na šoli imajo samo enega slavista). Oporo so nekaj časa iskali v domači Svobodi, vendar tudi ta ne dela.

Skupna lokalna delovna akcija

Nekoliko tesnejše je sodelovanje gimnazijcev s študenti belokranjskega kluba. Skupno z njimi bodo organizirali partizanski pohod v znane kraje iz NOB. To sodelovanje bo prišlo še bolj do izraza ob gradnji ceste Metlika — Črnomelj, kjer bodo med počitnicami delale tri brigade. Že junija bo na tej lokalni akciji delala brigada delav-

ske kmečke mladine, julija pa bodo gradili črnomalski gimnazijci in belokranjski študentje. Posebno brigado bo dal tudi občinski komite Ljubljana-Center. Za delovno akcijo bodo izdelali skupen kulturni program, za katerega že imajo osnutke. Poudarek bo predvsem na brigadirskih večerih, na katerih bodo sodelovali pevci in recitatorji z gimnazije in študentski belokranjski oktet.

Uspešno sodelujejo tudi z vojaškim garnizonom. Skupaj s predstavniki JLA so sestavili zabavni ansambel, ki igra na raznih prireditvah in mladinskih plesih. Mnogo dela so imeli tudi na festivalu kulturno-prosvetnih dejavnosti Bele krajine in Dolenjske, ki je bil prejšnji mesec v Črnomlju.

Zanimanje za slikarstvo in kiparstvo

Med gimnazijci je tudi veliko zanimanje za slikarstvo in kiparstvo (čeprav nimajo likovnega pouka v zadnjih dveh razredih), zato so sklenili na koncu šolskega leta organizirati razstavo del mladih likovnih ustvarjalcev. Natečaj za sodelovanje na razstavi so že razpisali in pričakujejo, da bo odziv na razpis zelo velik. Razstava bo tudi prikazala različne načine slikanja.

V Črnomlju so organizirali v okviru tedna mladinske knjige razstavo, za katero so od CK ZMS prejeli šesto nagrado. Gimnazijci, ki se vozijo iz Metlike, pa so v svojem domačem kraju organizirali brigadirski večer.

Slabo politično-ideološko delo, a vendar...

Politično-ideološko delo je bolj slabo, saj sloni le na nekaterih posameznikih, ki pa ne zmorejo vsega. Na gimnaziji imajo klub OZN in marksistični krožek, ki sta organizirala nekaj predavanj (Unod v politično ekonomijo, Marksistični svetovni nazor,

da pri večini predmetov ocenjujejo sami, prav tako pa sami opravičujejo tudi izostanke. Praviijo, da je to zelo učinkovito, in da je sedaj mnogo manj »špricanja« pouka.

Na šoli primanjkuje tudi strokovnega kadra in sicer predvsem za biološke vede. Nekoliko so jim v pomoč učitelji z osnovne šole. Nekateri pro-

Vsakanja slika v Tivoliju spomladi

O Alžiriji: na programu pa imajo še predavanje O religiji. Šest mladincev se je udeležilo politične šole, ki jo je organiziral ObK ZMS.

Slaba je tudi povezava z učnim osebjem, ki zaradi preobremenjenosti ne morejo zadovoljiti izvenšolskim dejavnostim dijakov. Na sestankih šolskega sveta vse preveč razpravljajo o finančnem stanju in delovnih mestih, premalo pa o dijakih samih in njihovih problemih. Dijaki so uspeli v tem,

jesorji imajo še star in preživel način predavanja. Mnogi med njimi so res preveč obremenjeni z delom, vendar to ne bi mogli trditi za nekatere, ki se izogibljajo izvenšolskemu delu. Verjetno bi se v mestu našel kdo, ki bi znal potešiti težnje mladih gimnazijcev po širšem izobraževanju. Vsaj moral bi se!

Kako pa družabno življenje?

Za možnost, ki jih ima tako mesto kot je Črnomelj, moramo priznati, da je družabno življenje še dokaj zadovoljivo. Mladina ima svojo mladinsko sobo, v kateri je vsak mesec enkrat ples. V klubski sobi imajo televizor, radio, gramofon, magnetofon in zbirko plošč. Kinopredstave so dvakrat na teden in »gledališček«, so mi dejali obupano, nimamo komaj enkrat na leto. Kljub temu, da imajo svojo klubsko sobo, je ta ponavadi tako napolnjena z gledalci televizije, poleg tega pa so v njej tudi razne razstave, da sploh ne morejo imeti v njej diskusijskih večerov, za katere čutijo, da so jim zelo potrebni.

Na gimnaziji imajo tudi športno društvo, ki pa zaradi slabih materialnih pogojev dela slabo (za letos jim je Ob ZTK dala 15.000 din). Dela le rokometna in šahovska sekcija. Kljub temu pa so gimnazijci zelo aktivni pri TVD Partizan, kjer so mnogi med njimi tudi trenerji.

Iz vsega vidimo, da so črnomalski dijaki, kljub vsem oviram, zelo delavni, prav pa bi bilo, da bi jim pri njihovem delu priskočili na pomoč tudi drugi in ne nazadnje njihovi profesorji, ki bi poleg svojega šolskega dela našli lahko tudi malo časa za izvenšolsko dejavnost. M. Maté

Mladina naj si sama poišče mesto v družbi

Republiška konferenca ZMS je sicer na široko obravnavala delo organizacije v preteklem letu, vendar ni odveč, če podrobneje pregledamo dobre strani in glavne pomanjkljivosti, ki so se pokazale v preteklem letu med letnimi lokalnimi konferencami.

Največ pozornosti so aktivni ZM lani posvetili kadrovske politiki o gospodarstvu in v zvezi s tem izobraževanju in študijski politiki. Ponekod so se intenzivno spoprijeli tudi s statuti šol in gospodarskih organizacij ter sodelovanjem v samoupravnih organih.

Pokazalo se je, da je subjektivni vpliv vodstev ZM v večini komun premajhen in da slaba vodstva tudi organizacije same pripeljejo v stagnacijo. Našim aktivistom v ObK primanjkuje poznavanje naše družbene stvarnosti in ker ne delajo dovolj poglobljenih analiz, pride do drobnjarskega reševanja problemov ali celo do dogmatskega delovanja, kar odvrta od organizacije tiste mlade ljudi, ki bi bili sicer pripravljeni delati. Ta pomanjkljivost je posledica nenačrtne kadrovske politike, saj so v vodstvih ZM včasih ljudje, ki nimajo osnovne družbeno-politične usposobljenosti, kar zlasti vidimo pri vaških

aktivih.

Nadaljnja napaka v preteklem letu je prepočasno prilagajanje delovnim metodam, ki jih zahtevajo samoupravni odnosi v našem družbenem razvoju. Mladi večkrat ne pojmujejo pravilno sistema samoupravljanja in, ko iščejo rešitve konkretnih problemov, ne znajo poiskati institucij, kamor naj se obrnejo. Premalo se zavedajo, da si morajo sami poiskati mesto v naši družbi. Pokazalo se je, da vodstva ZM v občinah včasih preveč forsirajo najbolj aktualne probleme, zanemarijajo pa, in to velja predvsem za podeželske občine, reševanje težkega položaja kmečke mladine, ki se najbolj počasi vključuje v družbeno dogajanje, in ji je prav zato treba posvetiti največ pozornosti. Zdi se, da se občinski komiteji namerno izogibajo tistih problemov, katerih reševanje zahteva več zrelosti in poglobljenega dela.

V Kranju so se lani zelo resno spoprijeli s težavami izobraževanja. Ugotovili so, da učni programi v šolah druge stopnje ne ustrezajo našim potrebam in ne zagotavljajo primerne idejne izobrazbe mladih ljudi. Učni programi vsebujejo še vedno preveč snovi, ki daje dijaku splošno razgledanost, premalo pa uporabnega zna-

nja v naši družbeni ureditvi in vlogi družbenega upravljanja. Ugotovili so celo, da dijaki na nekaterih šolah ne poznajo pojma komunizma, delavski svet ipd. To velja v največji meri za gimnazije! Nove odnose na šolah bomo dosegli le z ustreznim učnim načrtom, sodobnejšimi načini podajanja snovi in tudi z izboljšanjem ideološke ravni učiteljev in profesorjev.

O statutih šol so razpravljali skoraj na vseh aktivih ZM, kjer jih to zanima. Povsod so skušali doseči, da bi z legalizacijo dela šolske skupnosti dobili pravico odločati tudi o vprašanjih financiranja, delitve osebnih dohodkov in vplivati tudi na učni program svojih zavodov. Vendar tega zaradi nerazumevanja vodstev šol niso dosegli v predvideni obliki.

Kritičen odnos do aktualnih družbenih problemov in vrste konkretnih pobud za njihovo reševanje ter težnja po vključitvi čim širšega kroga mladih v sistem samoupravljanja so kvalitete, ki opozarjajo, da mladina iz člane družbe počasi le postaja tudi njen aktivni kreator. Vendar bo v bodoče potrebno najti tesnejšo in neposrednejšo povezavo z mladino na terenu in v programe dela vključiti več resničnih želja mladine. I. M.

PROBLEMI 14 IN 15

Zadnji številki Problemov označuje proza Vladimirja Kavčiča. Avtor je uporabil prijem poznavstvene fantastike, ki bi jo morda najbolje ponazorila varljiva resničnost podobnega sveta, sanjska v gibanju, trda v gluhobi in grozljiva v nedoločljivih slutnji o teži vodnih plasti, ki prileskajo nate in ki te lahko vsak hip sploščijo na dno. Kavčiču je na ta način uspelo tapezirati absurd in vtihovalni vanj močnost realnosti; predimenzional je predstavo o realnem in zabrisal meje z nerealnim. Na tej podraži poganja mesnati bet goba birokratskega aparata, ušesnosti in duševne resnične, zlaganosti, odtujenosti in slepe zaverovanosti, ki jo nosi v sebi sistem. Tradicionalno verovanje v smiselnost je v nevolnem strastično konfliktu z absurdom; notranjost se krčevito upira pritiskom znanosti — in venomer mora tmeti in znova najti smoter svojega obstanka. Kako globoko segajo korenine absurda, kakšna je ta lajda, ki se ji še da razpoznavati premec — je ostalo še nepojasnjeno: je konstantna notranja napetost proze, ki jo Kavčič objavlja v posameznih odlomkih. Vendar ta literatura ni destilat miselnih konstrukcij in tudi ne manifestacija filozofskega pesništva; v njej je venomer latentno prisotno čustvo, ki se ranjeno in v obupu sproža od nepremakljivi, brezdušni predmetnosti ali temnobi polsajanske resničnosti; v odsekih marš vsakdanjosti (predvidljivo, a še nedoumljeno zakonitost gibanj se vleple neprečunljiva, burna in hlepeča sprostitve, možnost cilja. Padanje in vstajanje na poti, za katero si se odloči; katerikoli preveč monotonno in neposredno v izbiri pripovedno metaforičnih variant (npr. po na kila), vendar vseskozi skrbno izdelano v nadrobnotosti.

V 14. številki objavlja proza še Vita Varl (Seet, ki v njem živim) in Marija Cigale (Pogovor v prazni sobi). Proza Varlove je dovolj avteničen dokument nekake bivanja in zato umetniško popolna; preveč pa je še v sama sebi (deklarativna dnevnikarja), da bi lahko polnokrvneje zasledili v neposrednem in neposrednem pripovedu o porušeni idealih in nesrečnih ljubeznih, ki očistujejo. Zarko Petan je pripisal grotesko Najmanjši človek na svetu in Prepevane parole. Z obujim ni ravno prišel v kvantitetno deju revije. V 15. številki objavlja Barbara Brečelj dve med seboj povezani novelici (Slavostni odhodi, Njegova vila nova). Obe novelici odlikuje neposrednost, ki jo dihata splošni smisel in domislina metafora. Vsebinsko pa ostajata izredno fragmenta, ne dovolj čustveno kontrolirana in površinska; ne obsesta potrebnih dimenzij predstavljenega ambienta. Ladislav Lesar objavlja odlomek iz daljšega teksta (Lilijana); ta proza je skonstruirano, lirčno besedovanje.

Pesmi objavlja v 14. številki Bojan Pisk in France Pljunič. V obeh ciklusih je Bojan Pisk kar najbolj odmaknil verz. Poezija je kvalitete bi sodila v gimnazijsko glasilo, če bi bila in kvantitetni sta značilni komponenti večine pesni. Piskovci sta zasedli v obeh pesni. Na miselnostna veličina in Moja revolucija; je v redkih preblikih — v posamezni kitli ali celo le v verzu — prebije javno pojavnost umetnosti sveta. Kakor da se iz njega dan / na pol draga). Pesem Sanja v ulicah ni za sila objave (ne tem pa nikakor neču trditi, da so jo zaslužili kvantitetni in kvalitativni pogoji). Srečanje z grmom, ki jo kazila dokaj obrabljen motiv in konvencionalen izraz. V 15. številki objavlja pesmi Rudi Mikšič in Dora Italica. Sedem pesmi Rudi Mikšič v vetru je v izrazu pesmi Volvovi (kljub neizdelani) v njej vsaj zasledimo nekakšno baladno epiko; skupaj povesit in slaganje kolektivne ustvaritve, nareči nabolnosti, v kateri se porazgubi vsakršna originalna pesnikova prizadetost — če je je sploh kdaj kaj bilo — je izmenitna lastnost Dore Italice.

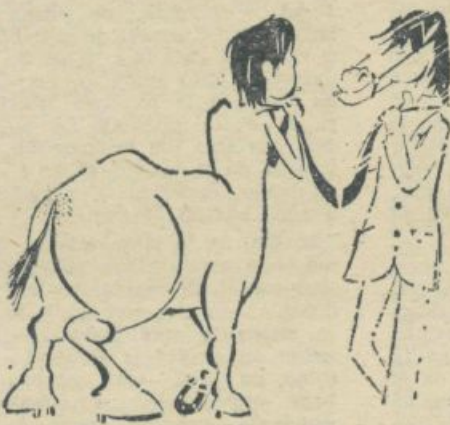
Kritični in družbeno-znanstveni del reviji vsiljuje ugotovitve, da je za uveljavitev revije (mno dejanski poseganje v konkretno družbeno situacijo) potrebna tista izostrena kritična misel, ki na podlagi znanja in podatkov (pridobljenih iz ankete, socioloških študij in analize, statistike itd.) skuša trmno razreševati aktualne družbene vprašanja s tem, da razkrije vse njihove razsežnosti, vzroke, pogoje in vplive pa njihove posledice — prav to v obeh številkah revije pograbsa. Prispevek Bogdana Kavčiča Človek v statutih delovnih organizacij je tipična eksplikacija analize 121 osnutkov statutow delovnih organizacij, kolikor je v prispevku samostojnega komentarja, se to omejuje na poudarjanje obsežnih dejstev, ugotovitve in predlogov, ki smo jih lahko ne enkrat brali in silili v dnevnih informacijskih sredstvih. Avtor (in zaradi prispevka tudi revija) ne presega okvirjev najnavadnejšega pozitivizma: K pregradu članka Eda Miheuca Regionalni načrt slovenske obale, ki je lani izšel v Casabelli, italijanski reviji za arhitekturo in urbanizem, bi pripomnil, da je več kot zadušujoče, da se Miheuc doslej v domači publicistiki, tudi ko je bil izbran, ni zdelo potrebno pojasniti slovenski javnosti ne katerih svojih postopkov, ampak se mu je zdelo primerno sodelovati v italijanski reviji, tako da slovenska javnost doslej ni poznala načel urbanizacije slovenske obale, kakor je v uvodu k članku zapisalo uredništvo Problemov. Prisiljeni smo prevoiti članke iz tujih revij, če želimo seznaniti slovensko javnost z načeli urbanizacije slovenske obale? Članek sam, brez slikovne dokumentacije, ki je uredništvo zaradi tehničnih oči ni moglo ponatisniti, pa je kar najbolj skopa urbičistična informacija o našem Primorju. Janec Pirnat je v študiji o delu Ivana Groharja skušal prikazati slovenski impresionizem kot posebno obliko te umetnostne smeri, zraslo v naših pogojih. Studija je zanimiva, ne bi pa škodilo, ko bi se avtor dovolj discipliniral, osredotočil k bistvenim vprašanjem in strnil svoje razlaganje. Z izjemo ugotovitve, da obstoječa organizacijska raziskovalna dejavnost ni ravno najboljša in da raziskovalni rezultati na področju delavskega samoupravljanja ne moremo biti zadovoljni, ker o njegovi ekonomski učinkovitosti in funkcionalnosti praktično nismo nobenih raziskanih dognani, je pisanje Jožeta Derjanca o delarskem samoupravljanju (15. številka) prežvekanje znanih splošnih dejstev in najnavadnejši aktivizem; s maltenem prazne slove je še marsikdo dokazoval svojo zadržanost in nezainteresiranost za ti pomeni pri branju. Ivan Kretl, Tine Hribar in Andrej Kirm v zadnji številki vsak s svo-

jega zornega kota polemizirajo z nekaterimi stališči, ki jih je Jože Gorjanc obravnaval v svojem članku v Naših razgledih; s tem je revija prispevala k razpravi o fakultetnih statutih. Pensiški zbirki Janeca Menarita Semafori mladosti in Bela pravljica je v kritični luči prikazal Boris Paterni. Razen nekaterih ocen in poročil prinaša 14. številka še glaslo Janeca Doklerja Kriterij aktivnosti in kritika na delu in odlomek iz slovenskega preuda dela Aldousa Huxleya Krauni novi svet. Proza Zdravce je v 15. številki predstavil zahodnonemškega književnega teoretičnega Ernsta Fischerja.

Boris Paš

d. tatic

kentauri

stud.satirično glumišče

Drago Turina, Festivalski plakati

FESTIVALSKI ZAPISKI

Zagreb, prve dni maja.

»Tudi letos se študentom naše univerze in občanom našega mesta ponuja priložnost spoznati se z najboljšimi dosežki kulturno-umetniškega dela jugoslovanskih študentov. Majski festival je od prvotnega preprostega pregleda dela zagrebških študentov prerastel v repertoar, ančni jugoslovanski festival, v manifestacijo, ki pomeni na prvi strani panoramo bogate in raznovrstnega dela, na drugi strani pa stimulans še večjih naporov, ki naj imajo za cilj bogatenje in razširjanje študentskega kulturnega dela. Uspehi, ki so jih dosegli študentski ansambli in društva tako na domačih odrih kot na gostovanjih, posebej pa še na Majskem in Mednarodnem festivalu, so nam zagotovili, da bo letošnji festival, osemanjši po vrsti, pokazal same kvalitete in umetniške prireditve. (...) Šestindvajset prireditev, ki sestavljajo letošnji repertoar, nam bo predstavilo dosežke, ki so jih študentski kolektivi dosegli na področjih dramskega, glasbenega, folklornega in jazzovskega prizadevanja.« In tako naprej. (Iz uvodnika v festivalski proskpekt.)

Festival so s svojo reprezentativnostjo in (marsikdaj spretno zadržano) velikopoleznostjo v naši družbi nasploh močno simpatična in kočljiva reč. Pričujočemu je treba dati odvezo. V njem je bilo bolj malo anemično monumentalnosti, snobizma in lažne zakompleksirane čistilnosti. Njegov osnovni ton bi bilo treba poimenovali z iskreno navdušeno prizadevnostjo. To je bila prizadevnost tiste vrste, kot jo poznamo pri amaterjih, tistih, ki se iz čistega ljubiteljstva v prostem času ukvarjajo in teatrom, pejem, jazzom in folkloru. Opraviči mammo torej v prvi vrsti s problemom amaterskega kulturnega naprežanja. Svoje dni so takim ljudem pravili diletantje in ne amaterji kakor danes. Kultura, ki so jo zganjali, se je vednočinoma zadevala njih samih, medtem ko za občinstvo, ki je z njo prihajalo v stik, ni imela posebnega vpliva, saj so bili njeni predstavi v primeri z onimi drugimi, ki so jih dosegale »pravke, polkome in kulture, kar nekdanji nazivati teji mo pomembni. Mogoče tudi danes ni drugače. Mogoče pa je treba razgrniti še drugi aspekt: danes, ko opažamo, kako so študijski programi na naših fakultetah iz dneva v dan bolj ozko zaprti v okviru svoje stroke, ko so pozorni samo na najožje strokovno prizadevanje, torej v zoževanje in zanemarjanje človeške celovitosti, v zmanjševanje človekovih odnosov, ki ima za posledico vse večjo atomizacijo družbe in njenih odnosov, ki vse bolj dobivajo liliptutanske termiske dimenzije, namesto da bi postajali široki in na vseh možnih nivojih ustvarjalni — moramo reči, da je majski študentski festival bil v marsičem naperjen in predmaganje take atomizacije. Zanimivo pa je, da je prav isti festival premagoval prav to atomizacijo z nekakšnim dovolj čistim kulturnostvom. Tu pa naletimo na paradoks. Posledica atomizacije družbenih odnosov, je recimo, način izrazito tehnokratskega mišljenja. In če se pri tem tehnokratski kratek v prostem času začne ukvarjati s folk-

loro, torej z dovolj anemično razdružbeno dejavnostjo, se s tem njegovi družbeni odnosi ne bodo v ničemer spopolnili in razširili. Kvečjemu obratno. Zanimivo je, da je bilo v šestih festivalskih dneh kar šest folklornih prireditev: sobodna prizadevanja, ki naj bi nosila poudarje do delovne in v sedanjosti uveljavne koordinatne, so se premaknila s historično amatersko ozivljanje prastare narodne kulture, ki je danes njena funkcija, na tem, da ohranja zgodovino pred pozabo — za gledalca pa beg pred konkretnimi problemi.

In tako nam ostane še teater, ki ima kljub morebitnim strahno diletanskim predstavam, že po pametni izbiri tekstovni predlogi možnost za res sobodno aktiviranje. Dramski repertoar letošnjega festivala je bil sestavljen iz naslednjih nemodernih avtorjev: Lorca, Džidica, Petra S. Petrovića in naslednjih modernih kritičnih pisateljev: Nikole Najlaševića, Napoleona Verikosa, Branislava Crnčevića, Vlade Bulatovića, Viha, Michela de Ghelderode, Slavomira Mrožka in Darka Tatfća. (Sem moramo priložiti še kabaret »Žurnal« in recital moderne otroške poezije »Hajde da se igramo!«)

Iz praktično objektivnih razlogov (v Zagrebu sem bil samo dva dni ob zaključku festivala) pišem samo o jugoslovanski krstni predstavi duhovito inteligentne in iskreno frapantne komedije — groteske Darka Tatfća, »Kentauri«, ki jo je režiral Nikole Petrovića (režiserja iz znanega zagrebške satirične restavracije »Jazavac«) uprizorilo zagrebško študentsko satirično glumišče.

Tekst je duhovita satira na temo totalnega totalitarizma družbene organiziranosti. Kentaurja, ki se spreminja v moderno družbeno vojašnico, v deželo z dognano in ostro določeno vojaško hierarhijo, zgubljala resnico družbe in se zelo na nivoju prvinških človeških odnosov (erotic) spreminja v stroj, ki uničuje elno individualno voljo in jo totalizira v skupni, kvaskomunistični, enotni smoter neke čudne družbe. Praktično se osmišlja Platonova Država. In ko nam Tatfć z vso inteligentno brezobzirnostjo naslika podobo te dehumanizirane družbe, vzbudi vsem jasne, čeprav prikrite asociacije. Ta proces razdružbiljanja, ki ga skoraž nič ne more zaustaviti, vključuje tako korupcijo kot čisto preprosti vsakdanji karizem. In prav zaradi te predstave — morebiti — direktni gledališki podobi: izenačena z neštevilni direktnimi satiričnimi pointami. Tako je treba reči samo to, da je spet simptomatično in na neki način zaskrbljujoče, da je moralo krstno izvedbo tega teksta igrati prav amatersko gledališče. Na drugi strani pa je spet razveseljujoče, da so prav študentska gledališka tista, ki najdejo dovolj poguma in volje uprizoriti tako borbena in tako neizprosno kritičen tekst.

In prav zaradi te predstave — morebiti — nam zagrebški majski festival ni pustil slabega okusa v ustih — kakor doslej marsikateri drug.

Andrej Inkret

KINOTEKA

NEOREALIZEM IN ITALIJANSKI POVOJNI FILM

Morebiti je ravno dejstvo, da današnji filmski teoretiki in kritiki kratko malo obupujejo, ko skušajo opredeliti pojem sodobnega filma in mu poiskati v njegovih najrazličnejših smereh »novega vala«, cinema verité ali tistega, kar predstavlja Antonioni ali Resnais, neke skupne značilnosti, pa zato zahtujejo, da nekoga modernega filma kot posebno struje danes sploh ni, ali da vsaj ni mogoče ugotoviti (in zato nasprotno ugotavljajo, da je moderen vsak film iz preteklosti ali sedanjosti, ki je umetnina), samo dokaz o tem, da je ta tako težko opredeljivi »moderni« film še vedno vitalen in aktualen, da izraža socialne imperativne današnje dobe. Paralela tej moči ugotovitve so prav stvaritve italijanskega povojnega filma (ki so jih pred kratkim predvajali v ljubljanski kinoteki) in naj zato o njih spregovorim tudi z njenega zornega kota.

Smer italijanskega povojnega filma označujemo danes na splošno kot italijanski neorealizem (in torej z vsem tistim, kar ta označa danes pomeni: idejni protest zoper socializem, razpisni in bedo določenih družbenih plasti, povzdigovanje »malega človeka«, koliriz italijanske patetične čustvenosti, pesniško privdignjenega realizma in prav takega humanizma v njegovi plodni ali sentimentalno strelini varianti). In vendar, ni bolj napačnega pojmovanja od tega! Če namreč opredelimo filme tandema de Sica-Zavattini kot najpomembnejše in s tem nazadnje stvaritve italijanskega neorealizma in jim celo lahko poiščemo neke skupne (čeprav zelo splošne) karakteristike s kasnejšimi popularnimi ne-

orealističnimi filmi koda Policaji in tatovi in Stena Monicellija itih, ljubezen in fantazija Comencinija, pejo po drugi strani popolnoma nemogoče pti skupni imenovalec za te in npr. Ventijevu Obsedenost (čeprav je sicer znanja je prav ta film oznanil začetek prepornitalijanskega filma), Rossellinijev Paiso, Quadini Brez milosti ali de Santiso Tragidlov. Različnost med temi (in tudi drugimi) stvaritvami — filmi so tako vsebinsko idejno kot tudi formalno estetskega karakterja.

Tematske preokupacije povojnih italijanskih filmskih ustvarjalcev zajemajo vsaj tri glavne skupine filmov.

— filmi, ki prikazujejo bedo povojnega italijanskega »malega človeka«. Najboljše stvaritve: Cistelličev, v katerem udari, na dan ustvarjalec proti preko krika razdeljevanju, pretrganje najbše človeške vezi in uničenja sveta simbolizirajočev mladosti, Tatovi koles, ki preti v analizi najintimnejših človekovih čustv ponizja človeka do čestnega tlaka, da zraso mogočnega velikanja, preseže socialni problem in preko razgaljene človečnosti izpovedujejo obožbo, Čudež v Milanu, poetična vizualna dobrega nadzlim, nadmoči revežev in bogataši, ki v svoji pravljici problematiki drugega kot upodobitev revolucije, po na revol in ki v zaključni ponati čudeža vneboda pobije vladajoči sloj z njegovim lastnim idejnim oržjem. Dalje Umberto Eco protest in pretresljiva pesnitev o kmni revščini upokojenca, včelasten spomik »malemu človeku«, izklesan do takojšnjosti, da je na dan vsako vlakno »novega bitja, Zemlja drhti, prvo in edino v zamišljeni in nesurenične Viscontijevilogie, prednik, katerega nadaljevanje soloko in njegovi bratje, zgodba revščine stih ribičev, njihovega upa in zloma, do pa pesimistična izpoved, ki edino lahko spoliirja: Rim ob 11.

— filmi, ki se v vsako navezujejo na preteklo vojno, ki prikazuje človekovemu posu-rovelost kot posledicojnne in vnašajo v italijanski film včni izizem: Brez milosti Alberta Lattuada, Trdni lov Giuseppe de Santisa, delno tudi Grandi; — filmi, ki so po svoji vsebini vojni, ki upodabljajo nemško invazijo Italije: Rim odprto mesto in Paiso-Rapetia Rossellinija, Sonce bo še vsžlo za Vergana, Živeti v miru Luigijs Zampe.

Enako nakazujejo ni povojne italijanske proizvodnje po svojihimnoma estetskih prizadevanjih najrazličnejših smeri:

— filmi, ki se po svoji vsebini navezujejo na francoskirealizem: Obsedenost Luchina Viscontija, ki le v svoji tematski zasnovi, upodobitvi demne ljubezni, temveč tudi v svojih oblikovih prijemih nosi vse značilnosti zgodnjega moira (Človek zver) ali Carnéja (Therese Bain), Brez milosti, ki v posameznih priporočilih razodeva vpliv francoskega filma (na poslednji prizor, ki ga po eksperimentalni znanj priporočila lahko primerjam edino se vključnim prizorom Carnéjevega filma Obi), enako v posameznih prizorih Tragidni (npr. začetni prizor kamiona z mladoporočcem in združniki, ki se vozijo na dno) Zemlja drhti (npr. v prizorih, ki slikajo bujupniške družine);

— filmi, ki po svoji zasnovi že odkrivajo dokumentaren prijem karjalce: Paisa, Rim ob 11. uri, delno tudi Zala drhti;

— filmi, ki nosijo vsebinske znake italijanskega neorealizma, ki tvorijo najbošnejšo skupino. Tipičen primer zanje je npr. film Za dva solida upani.

Očitno je torej, da bil italijanski povojni film mnogo preveč znan, da bi ga mogli kratko malo stlaščati škatico »neorealizma«. Toda če to omiza danes kljub temu uporabljamo — in to mi je v uporabljamu povsem upravičeno — je to zgolj izraz dejstva, da smo se ta življimnovnostni filmi shajnatrali, da je postajalo brez resnične življenjske funkcije. Kaj kakor je po eni strani neizpodbitna vrnost italijanskega neorealizma v njegovem (kratnem) socialnem angažmaju in dejstvu, je postavil v žarišče svojega zanimanja človeka (navadnega, povprečnega, brez vseh oči idealnega junaka), pa je po drugi strani grob (in ne da bi bil zlovesni krockar), da je trojni patetični in pesniško obarvanem humumu, ki z odmaknejo ne kamero namerno ptičuje majhnost in uboštv svojega človeka in po svojem pripovednem oblikovnem postopku postal danes anahronističen in nezavni. Kdor koli si je ogledal Lizianjevo epistvo Esterina, mi bo v tem nedvomno pritril.

Nasprotno pa je italijanski povojni film v obdobju svojega največjega razmaha in razgibanosti že napovedoval, kar danes predstavlja v italijanskem filmu Antonioni in Rossi in čemur še ne vemlana. Ingo Paš

Uredništvo Perspektiv nam je poslalo pričujoče sporočilo. Da bi si slovenska študentska javnost ustvarila kar se da objektivno podobo o zadnjih dogodkih v zvezi s to revijo, ga objavljamo, hkrati pa opozarjamo na obe pismi Državne založbe Slovenije, ki so ju 9. maja 1964 objavili Naši razgledi.

Sporočilo javnosti

Ob sporočilu DZS o reviji Perspektiv, ki je izšlo v Naših razgledih 9. maja 1964, uredništvo Perspektiv, ki je bilo izvoljeno na sestanku sveta sodelavcev revije 22. aprila, sporoča naslednje: 16. aprila je bil sestanek delavskega sveta DZS, založniškega sveta DZS in sodelavcev Perspektiv, na katerem so predstavniki založbe obvestili sodelavce Perspektiv, da je 38/39 številka revije diokirana in zahtevali, da svet sodelavcev izvoli nov uredniški odbor in novo odgovorna urednika, ker se bo sam po tem pojgjem nadaljevalo tiskanje številke.

Svet sodelavcev je menil, da je v interesu javnosti in sodelavcev revije, da Perspektive še naprej izhajajo in je zato v skladu z zahtevom delavskega in založniškega sveta DZS izvolil nov uredniški odbor in nova odgovorna urednika, hkrati pa ugotovil, da je bilo delo dotodanjega uredniškega odbora in odgovornih urednikov v skladu s stališči sveta sodelavcev. DZS je na sporočilo o tem odgovorila Perspektivam z dopisom (objavljenim v Naših razgledih), v katerem je seznanila svet sode-

lavcev, da ne more prevzeti odgovornosti za nadaljnje izdajanje revije z utemeljitvijo, da se novo uredništvo ob svojem nastopu ni distanciralo od negativnih teženj, ki so pripeljale revijo v sedanjo zagato. Iz tega dopisa ne sledi, da sta o odklonitvi nadaljnjega izdajanja revije Perspektiv sklepala delavski in založniški svet DZS. Zato menimo, da je bil ta sklep sprejet mimo delavskega samoupravljanja.

Tudi subvencija sklada SRS za pospeševanje založništva, časopisne, knjižotrske in tiskarske dejavnosti, ki jo je prejela DZS, je ustavljena, kot je sklad 12. maja sporočil Založbi.

Uredništvo Perspektiv protestira proti sklepu predstavnikov DZS, ki je povzročil dejansko ukinitve revije:

1. Ta sklep temelji na neresnični oceni dela in vloge Perspektiv.
2. Predstavniki DZS zaradi nekaterih posameznih prispevkov, ki jih imajo za protisocialistične, skušajo moralno in praktično onemogočiti celotno revijo.
3. Predstavniki založbe so popolnoma

ODGOVOR DRŽAVNE ZALOŽBE

UREDNIŠTVU »TRIBUNE«

Ker vsebuje članek »Perspektive brez streher«, objavljen v našem listu dne 13. maja t. l. netočnosti, ki zadevajo naš spor v zvezi z revijo »Perspektive«, češ da odgovorni organi upravljanja niso sklepali o njej, prosimo, da objavite naslednji popravek:

Delavski svet Državne založbe je priči razpravi o reviji »Perspektive« 6. aprila 1964 in soglasno sprejel tale sklep:

Glede na razpravo o problemu »Perspektiv«, DS Državne založbe Slovenije predlaga sodelavcem revije, da takoj spremene redakcijo in izvolijo nov uredniški odbor. Prav tako delavski svet priporoča članom založniškega sveta DZS, naj prouče problematiko in podprejo sklep DS. Za razgovor s sodelavci revije »Perspektive« o sklepu in stališču DZS z dne 16. aprila je DS pooblastil štiri svoje člane. Te tovariše je DS hkrati pooblastil za nadaljnje ukrepe, ki naj bodo v duhu pisma.

Naslednjega dne, 7. aprila 1964, je razpravljal založniški svet o isti problematiki, podprl sklep DS, sprejel pismo svetu sodelavcev »Perspektiv«, ki jo objavljamo spodaj, ter pooblastil štiri svoje člane, ki bodo skupaj s predstavniki DS odločili o nadaljnjih ukrepih.

DZS, Ljubljana, 7. aprila 1964

Spoštovani tovarisi!

V javnosti so v zadnjem času vse češče diskusije in polemike v zvezi z revijo »Perspektive«, ki jo izdaja naša založba. Smatramo za potrebno, da seznanimo svet sodelavcev »Perspektiv« o naših dosedanjih razgovorih z redakcijo te revije in o naših predlogih v zvezi z novo situacijo.

19. decembra 1963. leta so imeli predstavniki založniškega in delavskega sveta pri Državi založbi Slovenije sestanek s celotnim uredniškim odborom te revije. Sestanek je bil na iniciativno predstavnikov DZS. Govorili smo o procesu preusmeritve pri reviji, ki je postal zelo očiten, odkar sta odgovorna urednika Taras Kermavner in Dane Zafja. To novo med drugim karakterizira dejstvo, da so »Perspektive« odprle vrata nekaterim sestankom, ki postajajo pod vprašaj osnove naše socialistične ureditve. Tak je primer z razpravo Jožeta Pučnika »O dilemah našega kmetijstva«, z gloslo istega pisca »Iz oči v oči in s članki nekaterih drugih avtorjev«.

Zato da bi reviji, ki je z vrsto svojih sestankov koristno posega v obravnavanje naših družbenih problemov, pomagati v njenih prizadevanjih, predlagamo svet sodelavcev »Perspektiv«, da zamenja uredniški odbor, ki je pripeljal revijo v sedanjo zagato, in da izbere novega, ki bo lahko v polni meri prevzel družbeno-politično odgovornost za vsebino revije.

To pismo pošiljamo vsim članom sveta sodelavcev, vodstvu mesečnika »Perspektive«. Hkrati v imenu delavskega in založniškega sveta DZS, ki sta to pismo sprejela na ločenih sejah, vabimo vse člane sveta sodelavcev na razgovor. Sestanek bo v četrtek, 16. aprila 1964 ob 11. uri dopoldne v prostorih založbe na Most-nem trgu 26.

S tovarišskimi pozdravi!

Delavski svet DZS, predsednik
Založniški svet, predsednik

samovoljno obsodili novi uredniški odbor in nova urednika, saj novo uredništvo še ni uredilo nobene številke Perspektiv. Formulacija, da hoče ozka skupina v reviji mlade sodelavce, ki so prišli iz mladinskih in študentskih vrst in ki ustvarjajo in kritično pišejo o sodobnih družbenih problemih — izkristalizirala za politično reakcionarno namerano, za nas žaljiva, ponižujoča in je ne mislimo komentirati.

4. Svet sodelavcev je najširše in najvišje samoupravno telo revije in ne more izpolnjevati nobenih pričakovanj.

5. Sklep DZS v zvezi z revijo Perspektiv onemogoča okvir, v katerem se je — in bi se še naprej — razvijala ustvarjalna in kritična polemika. Družbene potrebnosti in koristi v koristnosti in Rega »Problem« ni mogoče zanikati, sklep predstavnikov založbe pa to delo otežkoča in v okviru Perspektiv onemogoča.

Ker ni niti v interesu javnosti niti v interesu sodelavcev, da ne bi revija več izhajala, bo uredništvo izbralo vse možnosti, ki nam še ostanejo, da bo revija dobila novega založnika, in bo vložila maksimalne napore, da bi revija še nadalje izhajala.

Kolikor bi se naše prizadevanje izkazalo izuzorno in bi se sklep DZS, ki ne more prevzeti odgovornosti za nadaljnje izhajanje, izkazal kot neadministrativna oblika administrativnega ukrepa, opozarjamo na odgovornost takega dejanja.

Uredništvo: Vlado Arzenšek, Andrej Inkret, Dušan Joanović, Marjan Kramberger, Ingo Paš, Marko Pogačnik, Braco Rotar, Tomaž Šalamun, Marjan Tomšič, Ivo Urbančič, Franc Zagorčnik.

da bi se nadaljevala dosedanja politika revije. K temu zaključku nas naveda tudi to, da je eden izmed novih odgovornih urednikov avtor pesmi »Duma 1964«, ki je že stavljena in že čaka na izid v prihodnji dvojni številki.«

Poleg vsega tega nadaljujejo v člankih pripravljene nove številke nekateri avtorji prav s tem, kar je še pol leta predmet naših nesoglasij, to je v postavljanju pod vprašaj osnove politike socialistične Jugoslavije. Primer takega pisanja je sestanek Veljka Rusa »Problem socializacije kulture«, kjer piše med drugim:

»Danes smo priloge absolutnega položaja: politika skuša prilagoditi svoj status sodobnim socialnim procesom, kultura pa še zmerom insistira na tezi avtonomizma. Politika, kot praks trdočrtnega vzdrževanja ravnotežja v obstoječem stanju in nihilističnega lažiranja, razkrija svojo lastno nevarnost v sodobnem družbenem dogajanju. Iste pola za socializiranje, da bi se sploh lahko obdržala (decentralizacija, samoupravljanje) ...

Glede na vse to menimo, da svet sodelavcev ni izpolnil pričakovanj: da bo namreč imenoval tak uredniški odbor, ki bo imel v danih okoliščinah vse potrebne pogoje in proste roke za razlikovanje med tešnjami, ki stremijo k razvijanju socializma. To pa je bilo tem bolj potrebno, ker se med sodelavci takti, ki so prišli iz mladinskih in študentskih vrst in ki ustvarjajo in kritično pišejo o sodobnih družbenih problemih; toda ti — kot kaže tudi gradivo za bodoče številke — ne morejo odločno uplivati, da bi se revija preorientirala. Še več: te mlade sodelavce skuša ozka skupina v reviji spretno izkoriščati za politično reakcionarno nameno.

Zaradi vsega tega Državna založba Slovenije ne more prevzeti odgovornosti za nadaljnje izdajanje revije »Perspektive«.

Predsednik delavskega sveta DZS, predsednik založniškega sveta DZS, direktor DZS

Iz tega gradiva so vsaj deloma razvidna prizadevanja založbe in njenih organov ter opozorila na smer, v katero je revija krenila zdajnjega pol leta, ter poskusi uplivati na njeno preusmeritev. Očitek o nedemokratskem in ne-socialističnem postopku je torej neomogočen in ima za cilj, da bi priklil protisocialistično vsebino, ki se je vtihovala v revijo.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Iz gradiva, ki ga je poslala v objavo Državna založba Slovenije, je zaradi tehničnih ovir izostala pesem Duma 1964; to pesem je DZS že objavila v pismu Našim razgledom v 9. števil, na str. 178.

Socializem à la Louis XIV.

oblika reagiranja na probleme je politična pasivizacija. Čeprav se v zadnjem času čuti nekoliko močnejše družbeno angažiranje študentov, je od nekaj tisoč ljubljanskih študentov družbeno aktivnih še vedno le nekaj sto.

Za neadekvatno reakcijo na napake smatram tudi Duma 1964, objavljen v zadnji številki Naših razgledov. Toda ali je Duma 1964 še sama po sebi tudi škodljiva? Ne! Škodljiva je lahko le v določeni družbeni situaciji. Če so zavestne oblikovalne sile sposobne analizirati vzroke obstoječih protislovij in napak ter se usmeriti k njihovemu razreševanju, Duma 1964 ne more biti škodljiva, saj je v takem primeru le opozorilo in indikator. Če pa bodo socialistične more bit škodljiva, saj je v takem primeru sificiale in obskale ter se tako odmikale od resničnega reševanja resničnih problemov, je Duma 1964 brez dvoma škodljiva.

POL URE PO PREDSTAVI

Polom črno- belo gledajočega Daria Foja

Prav nič ne dvomim, da lahko kakšen poklicni šušmar, kak izurjen dražbeni izklicivalec ali pa kak rojen branjevec, prepricljivo in z lahkoto prodaja in dviga ceno svoji robi, pa naj bo ta še tako poceni kič, še tako neokusen in iz mode artikele. Prav tako ne dvomim, da lahko rutiniran in nadarjen ter izredno neposreden in vitalen komik ter pantomimik rešuje iz zagale ter s sredstvi fantastične improvizacije pred občinstvom rehabilitira tekst, ki po svoji formalni plati ne sodi v resno gledališko hišo, temveč kvečjemu na sejmišče, v cirkus ali ljudski kabaret. Teh čudežnih, izredno nadpovprečnih kvalitet ansambel SNG Trsta žal ne poseduje in zato je drznost podviga, ki ga reduciram že na samo dejstvo, da se je ansambel sploh lotil uprizoritve, imela za posledico katastrofo, ki žali okus in ki izsili gledalca k premišljanju ali naj zapusti dvorano že med prvim dejanjem, v pavzi med prvim in drugim, med drugim ali pa naj bi le počakal do konca. Ta potrpežljivost je v tretjem dejanju končno le poplačana s tem, da da avtor izvajalcem priložnost svirali nekaj ostrih in bistrih replik pa grenkih in tehtnih spoznanj o ustroju in sistemu, na katerem sloni kapitalistična družba, družba delavcev in tatov. Na to idejno, vsebinsko ostrino, na kateri bi morala sloneti vsa fabula, na kateri bi konec koncev moralo biti ubrano tudi notranje dejanje ter ne nazadnje tudi posamezni liki, pa avtor na žalost ni gradil, temveč se je v razvlečenih, banalnih štorijah, cenenih vicih in štosih, vrednih drugorazrednih cirkusantov, zgubljal in vodenil ter nazadnje utonil. Mislim, da o neki trdnjši dramaturški in estetski podobi teksta ni mogoče govoriti. Elementi komedije dell'arte, vsakdanjega pabalinskega burkašva, brechtovskih prijemov in izrazno težnih ambicij so ostali na nivoju fragmentarnih, med seboj ne dovolj povezanih, nenovitih skečev, ki se niso zllili v kvalitetno novo teatersko, kaj šele komedijsko zvrst. Teater Daria Foja je morda italijanski, še bolj verjetno pa je tiptično in samo fojevski. Teater, ki ne gre preko strogo zaščrtanih nacionalnih meja, ki ne presega neko splošno veljavno resnico, temveč ostaja na nivoju karikatur in bolj ali manj posrečenih šal, pa je drobna in dolgočasna enodnevica. Sredstva, s katerimi avtor skuša spraviti v promet svoja, sicer bistroumna opažanja o družbenih antagonizmah sodobne Italije, so neadekvatna in nedorasla tehtnosti in družbeni kritičnosti problemov, ki jih načenja in pojavov, ki jih smeši.

Režija J. Babiča je večji del slonela na žalostnih kolektivnih avtomatizmah, na klavnih situacijskih, zgolj zunanje komičnih efektnih gega. Tekst, ki je bil odločno premalo črtan, je režiser podal v stilu konverzacijske vaje, brez potrebnih idejnih poudarkov, ki bi z zadostno akcentuacijo morda le utegnili ustvariti potrebno kontinuiteto idejne problematike, ki bi znala zainteresirati tudi povprečnega Srednjeevropejca. Aktualnost in polemična ostrina idejne izpovedi sta bili zanemarljivi v korist lažne radoživosti, neresničnosti in neavtentični koncesiji slabega okusa modernega malomeščana. Komunikativnost in ljudskost sta bili potvorjeni, angažiranost neizrazita, napetost dramskega dogajanja minimalno izražena, glasbeni, pevski ter zborovski vložki nefunkcionalni, mrtve, nesne pavze mučne, obrtniško izpeljana mizantropa na pa konvencionalna in mestoma nespretna.

Scena ing. arch. Nika Matula je bila izrazito samopasna arhitektonska melogradska, urbanistični lapsus, zmoti, ki je s svojo monumentalno okostenelostjo, pisano prelestnostjo in težko okornostjo ustvarjala neotrebne zastoje, proizvajala množico čudnih hrupov in vizuelno motila občinstvo.

Kostumi Alenke Barilove: okusni. Kaj naj povem o igralskih stvaritvah drugega kot to, da je bil ves ansambel žrtev površnega karikiranja, kar pa kljub vsemu (mislim, da to ni paradoksalna trditve glede na zgornje vrstice) ni bila ovira, da se je ansambel SNG Trsta predstavil v celoti kot homogeno grupe, sposobna dovolj živahne, sočubne interpretacije. Posebno prijetno in sveže sta izstopala protagonistista te čudne igre — gostin Iva Zupančičeva kot Lulza in Silvij Kobal kot človek, ki je izgubil spomin, ter Giovanni Gallina.

DUŠAN JOVANOVIČ

TRIBUNA STRAN 10

ILUSTRACIJE

PROSPEKT VELIČASTJA

Pred nedavnim je pri Državni založbi Slovenije izšel za slovenske razmere kar tuk-suzen turistični prospekt Ljubljane, ki je hkrati prvi te vrste pri nas. Pri njegovi izdelavi so sodelovali številni priznani strokovnjaki s področja geografije, umetniške fotografije, slikarstva in drugo. Njegova končna redakcija pa je bila zaupana Ivanu Bratku in Mihi Malešu.

Vsa ta dela pogrešali. Zaf pa je to, kar danes lahko vzamemo v roke, sda enostranska upodobi-tev Ljubljane. Vsakdo, ki bo listal po t.m prospektu in našega glavnega mesia sicer ne bo poznal, si bo bržčas ustvaril vtis, da živimo njegovi prebivalci sredi nepomirjive prazničnosti in veselja, v brezskrbnosti in blagostanju in da je Ljubljana resnično izvoljeno mesto. V to ga bodo s svojo veliko izpovedno močjo prepričali motivi najrazličnejših stavb, njihovih detajlov, kulturnih spomenikov, pejsazov, panoram in množičnih prireditve; skoraj nikjer pa ni nikogar, ki bi tudi kaj delal. Zlasti pa bo tuja v tem dojmu Ljubljane utrdila neenakomerna in neustrezna izbira vseh motivov in njihova fotografska realizacija, ki čisto izstopa s svojo klasično nabrekliostjo in se, posebno na fotografijah v kolorju, odlikuje z nenaravnimi in vsiljivimi barvami. Docela razumljivo je, da so v prospektu številno najbolj poudarjeni monumentalni gradbeni dosežki naše sedanjosti, zakaj če temu ne bi bilo tako, bi si tuje, ki bi listal po drugačnem prospektu, mislil, da je Ljubljana nepomembno provincialno gnezdo, ki se trdovratno drži svoje tradicije, ko pa vendar vsakdo ve, da je Ljubljana moderno središče milijonskega naroda in to mora sleherni tujec kajpak tudi vedeti. Vcepiti mu je treba v zavest, da smo kljub temu, da nas je malo, monumentalni, vsaj kar zadeva sodobno arhitekturo in urbanizem. Zato tudi na koncu prospekta beremo pojasnilo, da bomo na račun nove arhitekture še podirali, tako da se nam ne bo treba sramovati starih in zaničnih stavb, ki smo jih podedovali iz preteklosti, da bodo vendar vse ceste v mestu dovolj široke za motorizirani promet in tudi pločniki dovolj ozki za pešaško svojat.

Obeta se nam še šest podobnih publikacij, tako da bo vanje zajeta vsa Slovenija z zamejskimi Slovenci vred. Zamisel je vsekakor vredno pozdraviti. Upamo pa, da bodo ostale pokrajine Slovenije in njenih prebivalcev prikazane naravnost, kot je to storjeno v pričujočem prospektu. N. GRAFENAUER

Leopold Hočevar, Portret (litografija)

POVRŠNA PEDAGOGIKA

Pred nedavnim je Mladinska knjiga v svoji popularni zbirki Kondor izdala izbor esejev in kritik »Razgledi v književnosti 1918—1941«, v kateri je zastopanih sedemnajst avtorjev. Izdaja je kot učni pripomoček namenjena predvsem učeli se mladini. Pustimo ob strani izbiro avtorjev in izbor kritik, kljub temu, da se z njim zaradi premalo upoštevanega kriterija kvalitete izbranih tekstov ne moremo docela strinjati. Zauostavimo se raje ob nekaterih faktografskih netočnostih in pomanjkljivostih iz zadnjega poglavja knjige, ki nosi naslov »Nekaj podatkov v avtorjih«.

Med podatki o Franu Albrehtu ne zasledimo njegove prve pesniške zbirke Mater Dolorosa, prav tako tudi ne Štihovega izbora iz njegovih kričičnih spisov »Odsevi časa«, ki je izšel pred nekaj leti.

Pri Francetu Koblarju je izpadla bistvena navedba o njegovi dvakratni ureditvi in komentiranju Kettejevih Izbranih del, ki so izšla v zbirki Slovenskih klasikov. Prav tako niso omenjeni njegovi komentarji k izdajam Shakespeareovih tekstov pri Slovenski Matici. Tudi šola, kjer Koblar predava, se že lep čas imenuje Akademija za

gledališče, radio, film in TV in ne več AIU, kakor piše v tej knjigi.

Kar zadeva biografijo Srečka Kosovele, zvermo iz omenjenega poglavja dobesedno tole: »Rodil se je v Tomaju na Krasu, tam obiskoval osnovno šolo...« itn. Na koncu komentarja se ta teza ponovi: »Ta največji pesnik med obema vojnoma je pokopan v rojstnem kraju.« Žal se pesnik ni rodil v Tomaju (ampak v Sežani), zato ni pokopan v svojem rojstnem kraju.

Zivljenjepis Juša Kozaka je knjigi očividno navržen, saj njegovo kritično-esejistično delo v njej ni upoštevano.

Pri Vladimirju Kralju ni omenjena njegova knjiga taboriščne proze »Mož, ki je strigel z ušesi«, ki je pri kritiki doživela zelo ugoden odmev.

»Balada o poročniku in Marjutki« ni Kreftovo izvirno delo, saj je idejo in snov zanj črpal iz dela Enainštirideseti Borisa Lavrenjeva. Pri Kreftu niso omenjeni zanj zelo značilni komentarji Shakespearovih izdaj pri Slovenski Matici.

Pri Vladimirju Martelancu nista omenjeni letnici rojstva in smrti. Ker pa ta publicist ni preveč znan, bi bili brez dvo-

ma zanimivi.

Pri Antonu Ocvirku ni navedena njegova obširna študija »Paul Hazard in primerjalna književnost«, ki je dovolj pomembna, da se jo tudi v najbolj zreducirani faktografiji mora upoštevati. Tudi podatek, da je Ocvirk uredil Kosovelovo pesniško zbirko Zlati čoln, bi bil zanimiv.

Pri Mateju Boru pa je izpadla njegova znana povojna pesniška zbirka »Sled naših senc«. »Vesela pesnitev« Bele vode žal ni napisana v prozi, kakor trdi komentator, ampak v dialogih.

Omenjena tudi ni njegova »Kritika«, iz katere pa sta v Zdravčevih »Razgledih« ponatisnjena dva teksta. »V poletni travni« ni pesniška zbirka v pravem pomenu besede, temveč je to izbor iz vse Borove poezije, ki ga je pripravil Drago Segar. Oznaka socialističnega realizma, ki da »poudarja zlasti socialistično kvaliteto junakov«, ne pove ničesar. Sicer pa naj bo dovolj.

Povejmo še to, di je keji go uredil in ji komentarje napisal dr. France Zdravec, docent na ljubljanski slavistiki.

ANDREJ INKRET

GLOSA ŽEBLJICA

Na kulturni rubriki Dela smo uvedli novo rubriko »Nedeljske žeblice«. Ker je temu sestavku naslov »Žeblica«, se bom poslužil enakega sloga, ki ga ima ta na novo uvedena nedeljska rubrika našega »Dela«.

Pomen in namen teh nedeljskih žeblic je malodane neprecenljiv. V njem lahko naši javni kulturni in politični delavci informirajo ostale manj pomembne ljudi o svojih ostrih družbenokritičnih stališčih do naše družbe. Se več. Najbolje je, da so ta ostrastališča odeta v humor in tako všeči tudi vsem ljudem, ki imajo smisla za humor, čeprav jim včasih zaradi naše stvarnosti že nekoliko pojema. Neprecenljiv smisel za zbadanje je pokazala sama kulturna rubrika »Dela«, ki je takorekoko vsem javnim delavcem malodane že v usta položila način odgovora. Ostra in nepodkupljiva ironija v

desetih stvkih je tista deviza, ki ti omogoča, da ostaneš na ravni, ki ti ga zastavlja uredništvo kulturne rubrike »Dela«. Okvir tega načina ti dopušča tudi, da si zelo resen, da zajemaš svoje odgovore iz vseh področij našega življenja na ta ali pa celo na pesniški način, kjer lahko pred občinstvom in bralcem pokažeš tudi to, sicer za našo družbo pravzaprav malo cenjeno, vendar le nekakšno znanje.

To so vse ugodnosti, ki jih ima vprašani, in v tem obsegu je tudi ves smisel in pomen te »žebljarnice«.

No, zdaj mislim spremeniti ta veseli slog žeblic in se vseeno lotiti problema pri njegovi glavi in ne pri repu, kot ga določa okvir naslova, ki sem ga dal temu sestavku in sem ga povzel po kulturni rubriki »Dela«.

Kritika te rubrike je že tako znana, da je že skoroda jalova. To vejo v naši republiki vsi, ki berejo »kulturno rubriko Dela, in ki so prebirali vse polemične sestavke in kritične članke na račun te rubrike. Iz te moralčno zagatne situacije je naša izhod, za precej površnega in malozahtevnega bralca pa tudi zadovoljivo demokratičen in kritičen način svojega funkcioniranja.

Za nepovršnega bralca pa ne, in

ko se je spet znašla v istem ognju kot prej, je našla novo odrešilno bilko. »Žeblice«. Ljudje se jim smejejo, ljudje jih odobravorajo in pravijo: »Ej duš, ta je pa dober. Ta jim je pa zasolil. Ta je pa povedal, kar jim gre... To je pa prava mojstrovina ostro mislečega duha... PREDVSEM PA... TI SE PA UPAJO, TILE NA DELU... In predvsem: »PRED LETI BI VSE SKUPAJ ZAPRLI, DONS SO PA DRUGAČNI ČAJTI.«

Tako se pogovarja naše ljubljansko ljudstvo in kulturna rubrika je že spet opravila svoje veliko poslanstvo v naši družbi, kot to dela že... dolgo, dolgo časa. Poguma ji ne manjka, kritičnosti tudi ne. No, meni v tej žeblici ni ne za pogum in ne za kritičnost, ampak preprosto za resnico. Resnica pa je, da človek nima nič proti smislu za humor, ki ga je žal vedno manj, kot sem omenil že prej, tudi ne proti reklamam, s katero se kdo hoče pred publiko reklamirati, kot pogumen in kritičen ali pa pesniško nadarjen mož, vendar pa se mu zdi na moč neresnično zakriviti pod takimi branjerijami svoj resničen obraz, kot je s tem ponovno storila kulturna rubrika »Dela«.

PETER BOŽIČ

DOGRADIMO ŠTUDENSKO OKREVALIŠČE NA MEŽAKLI

Letos teče že osemnajsto leto, odkar so študentske delovne brigade pod vodstvom sedanjega doc. ing. M. Pšeničnika pričele graditi dvonadstropni dom, ki naj bi nudil študentom ljubljanske univerze možnost oddiha na Mežakli (956 m) po celotnem študiju, ki zahteva mnogo fizičnega in duševnega napora. Razen tega naj bi dom nudil možnost okrevanja po boleznih in smučanja na lepih, večinoma lažjih smučarskih terenih, ki se razprostirajo okrog doma. Smučarja pripelje polurni izlet na krasna in obsežna smučišča pod Poljicami (1157 m).

Mežakla, ki je sicer našim študentom in žal tudi drugim vse premalo znana, ker se izgubi v okolici mogočnih Julijskih Alp, je srednjegorska planota, ki se vleče v dolžini približno 15 km južno od Save Dolinke, od Mojstrane proti vzhodu-jugovzhodu, mimo Jesenic in obsega znani čudoviti Vintgar (Od ceste Bled—Zgoranje Gorje—Mojstrana se vzpenjata dobro znana pristopa na Kredarico oziroma Staničevo kočjo skozi dolini Krma in Kot). Na zahodu tvori mejo Mežakla, ki dosega v svojem najvišjem vrhu Jerebikovcu višino 1596 m, in dolina Vrtaške Bistrice, v kateri šumi nedaleč od zahodnega pobočja Mežakle mogočni Peričnik.

Poleg Jerebikovca je v zahodnem delu Mežakle še Petelin (1432 m), v vzhodnem pa poleg Poljic še Planski vrh (1299 m). Tik pod njim se približno v višini 1240 m skriva le 6 minut od lepe ceste, ki vodi proti planini Obranci, znani, po prvih partizanskih bojih z Nemci, zanimiva Snežna jama, dolga približno 90 m; v njenem prvem delu se drži sneg z ledenimi kapniki včasih tudi celo leto, v zadnjem delu pa je nekaj prav mogočnih kapnikov. Sicer je na Mežakli še 32 drugih podzemeljskih jam.

Kaj nudi Mežakla svojim gostom? Predvsem čudovit mir v krasni gorenjski naravi, odličen zrak, možnost sprehodov po neskončnih tratah, pašnikih in gozdovih,

Po plezanju — počitek na svežem planinskem zraku

znanih po živopisni planinski flori. Nepozabni so obsežni razgledi, ki se ponujajo obiskovalcu na vse strani — najmogočnejši na verigo Julijcev od Debele peči mimo Triglava in Skratice vse do Kukove špice, na severu na Karavanke, na vzhodu na Bled in ostalo Gorenjsko. Če je komu onemogočen razgled na Julijce z omenjenih vrhov, se mu nudi tudi z avtomobilske ceste, ki pripelje v višini kakih 1200 m pod Jerebikovec, zgornja nova, sedaj za avtomobile zaprta cesta pa do Mrzlih kont (1320 m).

Izhodišče za Mežaklo je železniška postaja Podhom na progi Jesenice—Bled jezero. Z Jesenic vodi pešpot preko Zakopov, iz Mojstrane pa prav tako markirana pot tik pod vrhom Jerebikovca po grebenu čez celo Mežaklo. Pešpoti vodijo še s Poljan mimo Obrane, iz Krni-

ce (v bližini pozabljene Poključke luknje) čez vas Pernike in iz Srednje Radovne.

Dokaz zanimivosti Mežakle je tudi, da si je tam pred vojno nekdanji dvor uredil naselje 18 vil, ki so med vojno pogorele. Zato se je kmalu po osvoboditvi porodila zamisel, da bi na Mežakli na že obstoječih temeljih zgradili počitniško naselje za vse jugoslovanske univerze — tako za profesorje kot za študente. Poleg doma, namenjenega ljubljanskim študentom, so zgradili večinoma s prostovoljnim delom dva doma (s 70 posteljami) za ljubljansko univerzo, izmed katerih je drugega dogradila jeseniška železarna. Zagrebška univerza je že zgodaj pričela uporabljati svoj dom kot študentsko okrevališče, kamor pošilja poleti v treh izmenah za 21 dni po 60 študentov in študentk potrebnih oddiha, ki plačujejo z veseljem po 4000 dinarjev za tako zaželeno okrevanje.

Oba ljubljanska doma upravlja konzorcij, v katerem so zastopane poleg univerze in železarne še Zveza študentov Jugoslavije, študentski zdravstveni sklad in društvo visokošolskih profesorjev LRS. Člani teh organizacij lahko po znosnih cenah preživijo tu svoj letni in zimski oddih; saj sta domova, ki razpolagata v obednicah z 80 sedeži, odprta vse leto.

Zdravstveni sklad ima rezerviranih v domovih stalno 5 mest, ki pa žal večinoma niso izrabljene, četudi je zdravstveni sklad v zadnjem času pričel pošiljati na Mežaklo več okrevancev, ki pa za okrevanje niso tako navdušeni kot študenti zagrebške univerze.

Študentski dom za ljubljanske študente, katerega organ upravljanja je ljubljanska univerza, stoji že 18 let pod začasno streho, izpostavljen vremenskim neprilicam. Kljub ponovnim sklepom univerzitetne skupščine o potrebi po dograditvi, se doslej niso našla denarna sredstva za dokončno izgradnjo in opremo tega objekta, ki naj bi ostal zaradi racionalnosti poslovanja v sestavi konzorcija. V njem bi bilo prostora za kakih 45 ležišč.

Po dograditvi študentske kolonije v Ankaranu bi bilo potrebno storiti vse, da bi univerza od pristojnih mest izposlovala še potrebna sredstva za izgradnjo doma. Danes je stavba še dobro ohranjena (z izjemo strehe), kmalu pa bo pričela nastajati neopopravljiva škoda. Zato se končno enkrat morajo najti sredstva, ki bi zagotovila tudi večjemu številu ljubljanskih študentov zaželeni in potrebni oddih, ki je pogoj za fizično in duševno okrepitev.

Dr. VLADIMIR MURKO

PRIZNANJE ZA AKTIVNOST

Nadaljevanje z 2. strani

ektivnost članka o huliganih v 14. številki Tribune. Ker je zaradi omenjenega članka podvomil v sedanjost usmeritev Tribune, se mi zdi nujno poudariti, da vsak članek, objavljen v našem listu, ni obenem že mnenje uredništva. Uredništvo si le prizadeva, napraviti iz Tribune resnično »tribuno« za konfrontacijo različnejših mnenj — mnenje, s katerim je polemiziral, je eno od njih!

Ob sklepih, ki jih je skupščina sprejela, bi imel pripombo, da pomen in teža vprašanj nista opravičevala načina, kako jih je skupščina sprejemala — posebno pri točki 9, kjer se je istočasno oglaševalo za obsodbo treh bistveno različnih postopkov. Sklepi:

1. FO naj skupaj s FU (fakultetno upravo) organizira telovadbo vsaj za prva dva letnika.

2. FO naj sodeluje pri formiranju seminarjskih skupin in naj skupaj s pedagoško-znanstvenim svetom skuša najti sredstva za njihovo opremo. Seminarje na različnih podočjih naj prevzamejo naši profesorji. Občasni simpoziji naj bi bili odraz takega sistema dela.

3. Študentje ekonomske fakultete naj tesneje sodelujejo s študenti višje ekonomske-komerčne šole. Obliko sodelovanja naj določi novi FO.

4. Še nadalje naj spremlja materialni položaj študenta, UO naj predlaga rešitve in ukrepe pristojnim in odgovornim forumom, da se materialni položaj študenta dokončno uredi. Predvsem naj se zavzame (skupno s FO) po fakultetah) za dodelitev sredstev za namenoma izboljšanja prehrane v študentskih menzah. Odgovornost za ureditev tega vprašanja prevzame UO.

5. Za uspehe svojega dela naj UO odgovarja pred študenti. Uveljavi naj prakso zamenjave nedelavnih in nesposobnih članov UO. O tem naj daje podrobne obrazložitve v Tribuno.

6. Tribuna naj objavlja sklepe sej UO.

7. Tribuna naj postane avtonomno glasilo slovenskih študentov. Vprašanje vodstva študentskega glasila naj se ob upošte-

vanju tudi našega predloga uredi še pred jesensko skupščino študentov.

8. UO naj sklicuje namenske, specializirane skupščine za posamezna področja. Posebna skupščina naj se posveti odnosu študenta do kulture.

9. Obsojamo vse nedemokratske in nesocialistične postopke navedene v referatih.

(Ko pregledujemo dosežanje delo ZSJ smo dolžni, da se ustavimo tudi ob izidu »Bruc«). Ob tej aferi nismo bili dovolj prožni in prisotni v razpravi. UO ZSJ je kršil avtonomne pravice FO, saj člani ZSJ lahko kaznujejo le združenja študentov na fakultetah, ne pa UO. Sklep, ki ga je sprejel UO, ni bil v skladu s statutom. Bil je nedemokratski poseg.

Razveseljivo rast Tribune so skušali posamezni funkcionarji politično diskvalificirati. Najznačilnejša je gorečnost tovariša, ki je označeval Tribune za zvočnik Perspektiv. Razlog za to mu je bila ugotovitev, da pišejo nekateri tovariši v Perspektivah in v Tribuni. Primer je tipičen. Kjer neha znanje, analiza in preverjanje, se začne diskvalifikacija. Ta metoda ima korenine v birokratski nostalgiji. Dolžnost študentov je, da sedanjo orientacijo Tribune podpro.

STEKLAR

obrtno podjetje Celje
splošno steklarstvo — steklobrusilstvo —
graverstvo — izdelovanje ogledal
nudi svojim potrošnikom vsa steklarska
dela po najugodnejših cenah.

Trgovsko podjetje

KURIVO — CELJE
se priporoča s svojimi storitvami cenjenim
potrošnikom

Tovarna ETOL

CELJE
se priporoča s svojimi izdelki

Veletrgovsko podjetje

STEKLO
export — import
LJUBLJANA
se priporoča svojim cenjenim odjemalcem

Gradbeno podjetje BEŽIGRAD

Ljubljana, Podmilščakova 24
Vršimo vse vrste gradenj in konstrukcij

Gradbeno podjetje TEHNOGRAD

Ljubljana, Zbaničkova 26
Izvajajo in projektirajo vsa gradbena dela
ter gradi stanovanja za prodajo

TOVARNA TEHTNIC CELJE

Mariborska 1, tel. 21-41, 29-27
proizvajamo vse vrste tehtnic za potrebe
industrije, trgovine, transporta in široke
potrošnje.

Posebej opozarjamo na naš najnovejši
izdelek — mizne tehtnice tipa MAXIMA,
nos. 10 kg, hišne tehtnice tipa PRIMA,
DE LUXE.

Zahtevajte prospekte in ponudbe!
Odlike naših proizvodov so:
točnost, trajnost in gotovost!
Za vse tehtnice dajemo enoletno jamstvo.

Neustrezen postopek* se je ponovil tudi ob ukinitvi revije Perspektiv. Izločimo vsebino, ostanimo zgolj pri postopku. Že sam postopek zadostuje, da obsodimo ukinitve. Kaj je socialistično in demokratsko? Ali javne sodbe konkretno in utemeljeno javno odgovarjati ali fizično onemogočiti izdajanje revije? Mar nismo duhovno zmogni, da javno in demokratsko preverjamo stališča? Se več; mar ni javna razprava z dokaznim materialom najučinkovitejša in najdemokratskejša pot za onemogočanje zmotnih idej? Ukinitve Perspektiv je preživel in nedemokratski

ukrep. Je klobuta demokratski atmosferi.)
10. Materiali skupščine se pošljejo na
UO, CK ZMS, CO ZSJ, GO SZDL.

Glasovanje je bilo o vsakem sklepu posebej. Vsi sklepi so bili soglasno sprejeti, le pri 9. sklepu je glasovalo proti 8 študentov.

Ljubljana, 14. maja 1964

Zaželeno bi bilo, da bi novoizvoljeni FO sledil zgledu starega in nadaljeval smelo politiko, ki je ob koncu le žela zasluženo priznanje.

iv

Taborniki vas vabijo

Študentski taborniški klub »Ivan Rob« že vrsto let združuje pešico študentov, širšega kroga pa nikakor ne more zajeti. Da bi študenti, ki morda tedensko za tednom spregledujejo obširna obvestila o akcijah in vabila k širšemu vključevanju študentov v to organizacijo, zvedeli kaj več o njihovi dejavnosti, smo zagnali za kratek razgovor Borisa Terseglava, študenta medicine, ki je že več let navdušen član te organizacije. »Klub deluje od leta 1958 in je plod prizadevanj tabornikov, ki po prihodu v Ljubljano niso hoteli sleči taborniških krovjev, pozabiti taborene in veseli večerov ob tabornih ognjih, vozlov in večer. Pritegnili so še znanca s fakultet in ustanovili taborniško enoto, ki je zaradi starosti članov in specifične dejavnosti dobila naslov kluba. Delo je bilo sedaj drugačno kot v srednji šoli. Razdrobljenost članov, ki so se zbrali z istimi cilji iz različnih fakultet, je oteževala delo in najti je bilo treba nove oblike. Po napornem tednu na vajah, predavanjih, seminarjih, po študiju v knjižnici, so študentje želeli čim dlje od mestnega vrveža v naravo, na čist zrak, kjer so si na izletih odpohali in si nabrali moči, da so v ponedeljek sveži pričeli s predavanji, vajami, seminarji.

Ob petkih se sestajamo na Poljanski 6 in se dogovorimo o nedeljskih izletih. S trolejbusom, kolesom, avtobusom ali vlakom, največ pa seveda peš, smo spoznali že velik del bližnje okolice — Polzevo, Iški Vintgar, Pekel, Vrhniko, Volčji potok, Janče in tudi oddaljene kraje (Rakov Škocjan, Jezersko, Storžič, Drago, Golico itd.). Ob večjih praznikih in počitnicah, ko nam

je na razpolago več dni, se odpravimo na daljše pohode po poteh iz NOB, po Pohorju in Kozjanskem, ali po slovenski planinski transverzali od Postojne mimo Predjamskega gradu, po pobočju Nanosa do Ajdovščine in Nove Gorice. Pred leti smo v taborniški brigadi gradili v Bohinju gozdno šolo, lani smo smučali na Veliki planini in se udeležili zveznega tabornega v Jajcu, letos pa nameravamo razpeti šotore na Sutjeski. Ker smo tudi navdušeni športniki, prirejamo športna tekmovanja taborniških enot ljubljanskega okraja in se vsako leto udeležujemo pohoda po poteh okupirane Ljubljane. Naša posebna dejavnost pa je gorska straža, v okviru katere naši člani precej pomagajo do uspeha pri zaščiti narave, ki jo motorizirani turisti vse bolj ogrožajo.

Razveseljivo je, da z nami sodelujejo tudi tuji študenti, ki z navdušenjem spoznavajo najlepše kotičke naše domovine. »Slišati je, da je krog vašega sicer delovnega kluba še precej ozek. Kako boste pritegnili še ostale, ki jih veseli taborniško?»

»Prepričan sem, da je med študenti ljubljanske univerze še dosti nekdanjih tabornikov in ljubiteljev narave. Morda ne vedo, da imamo tudi študenti svoj klub. Vse vabimo, da se udeležijo naših sestankov ob petkih ob petih popoldne, kjer bodo izvedeli vse podrobnosti o naših izletih. Vabimo jih, da gredo vsaj enkrat z nami iz Ljubljane v naravo. Morda se bodo potem radi vključili v naše vrste. Razen tega izposojamo tudi šotore, zračne blazine, spalne vreče po zelo nizkih cenah, saj izposojevalnina šotora ne doseže niti sto dinarjev, in še vrsto športnih rekvizitov kot so: žoge, loparji, badminton itd. Ker menim, da je vsaka dobra akcija najboljša propaganda, naj se interesi vsaj enkrat napotijo z nami. Prepričani smo, da jim bo všeč.»

S. RUTAR

BRIGADIRKE — BRIGADIRJI

Obveščamo vas, da so zdravniški pregledi in cepljenje 28., 29. in 30. maja 1964. od 15. do 19. ure na šolski polikliniki na Aškerčevi cesti.

List iz sodobne nemške poezije

Christoph Meckel

Posvetilo Johannu Petru Heblu

Vaša vroča lica hladijo
leščevje ali akacijo; vaše oči
razveseljujejo bele oblake, vaše hrepenenje
redi travo.

Vaša minljivost uničuje
veliki gozd, seno in pozne jagode,
a vašim epistolam večno ostane
klop ob peči in v vašem spominu
se ohrani kukavičji klic in mesečina
in kar je še ostalo poleg njiju
v grenkosti in sladki blodnji.

Vaše sanje obhaja mati božja
s smehljajem ob nedeljah in vaša modrost
razmnožuje odpustke
ob vrču vina in šopku materine dušice.
Pri poslednji sodbi bi lahko
zagovarjali klepajočo prikazen,
vaše upanje bi se izpolnilo tam zgoraj.
In travo, vzniklo na vaših sledeh, kosi
krepak angel z zlato koso.

0 hole in the

wall here (POUND)

Pridi in poglej skozi luknjo tu v steni,
poglej, kaj ti nudi dan, Moël, Moël,
kaj ti nudi dan za luknjo tu v steni,
oglej si svoj delež
in govorila bova o čem drugem.
Gore ne pridejo k tebi Moël, Moël,
reke valijo prož skozi svoje zavoje,
odločeno je: sama se moraš odpraviti
skozi luknjo tu v steni
in stopiti iz sence.

Poglej skozi luknjo tu v steni: ne da bi storil
kaj več,
uperi dan svojo luč skozi luknjo tu v steni,
Moël, Moël in te z ničemer drugim ne obdari,
ne da bi storil kaj manj
pred luknjo tu v steni.
Pridi in poglej skozi luknjo tu v steni:
dan žvižga pesem o pozabljenem netopirjevem
krilu.

List iz sodobne francoske poezije

Jaques Prevert

Utopljenec

V odmerjenem času
ki ga je pozabljenega
na novo odkril
se je zgodilo da je govoril o svoji smrti
pripovedoval pa je o njej kakor da nič ne
pomeni

In zato je kasneje pozabljal nanjo
In nato prej v istem času
se je smrt vračala
Ni mu pomenila zla
od nekdanj jo je občutil
v nekaterih urah jo je občutil
Vendar
je to bila smrt smrt ki je prihajala
in je šla in je prihajala
odhajala in se vračala
v istem odmerjenem času kakor življenje
Kaj je le pomenila
prihajajoča vanj kakor da bi bila doma
v njem
in morda celo lepa
Morda je bilo tudi tisto preprosto življenje
olepšano za odmerjen čas
dano bogvekdaj bogve od koga
bogve za koga
Bila je nemara tudi noč lepa kakor dan
bil je gotovo tudi dan lep kakor noč
bila je nemara prihodnost že pretekla
bil je morda ves svet praznje preoblečen za
redke praznike
tega sveta ki ga pozabljamo.

Za utopljenca je smrt morje
In za morje je utopljenec morda del njegovega
življenja

TRIBUNA STRAN 12

Odpravi se skozi luknjo v steni, Moël, Moël,
če si prepričana, da je to treba za pot skozi
luknjo tu v steni
in padec v gnojnično jamo pod luknjo tu v
steni,

pod luknjo tu v steni,
Moël, Moël,
in govorila bova o čem drugem.

Odgovor

Ker nisi reven
in ker zate ni prostora, da bi spal pod milim
nebo,

ker nisi bojazljiv,
pač živiš med morskimi psi;
in da ne bi ostal neznan in praznih rok,
brez slave,
želiš prebivati v deželi
svetlega uboštva in črne sreče.
S tvojim veseljem obdarujem češnjo.
žalost podarim tvojim črnim oblekam in
tvojim potovanjem dolgo trajajočo vodo,
tvojim sanjam podarim grozo
in krik tvojemu molku in tvojim
sovražnikom kožuhe, biče, kremplje.
In da ne boš morda ostal neznan,
naj bo tvoje sonce temno
in tvoja senca naj bi danes ukazuje
in po vseh štirih naj pokoncu hodi
in glasno hvali
tistega, ki ti je na nebo
obesil polno žebčev in nožev.

Carl Guesmer

Podobe iz Mecklenburga

II

Trenutek pod gotskim obokom,
majhno zavetje pred nevihto;
španski bežeg je izbruhnil v vijoličaste tožbe,
kot bi šlo h koncu z njim:

malenkosti, ki jih popoldne le bežno zaznamuje.

Jutranja zarja, oškropljena s prvim poletom
golobov,
ki ščebetajo izginjajo na razžarjenem
obzorju;

vodnjaki, ki se upirajo času:
nizko nebo je tišina popisala
a čarobnimi znamenji,
komaj zaznavnimi v trudapolnem otroštvu.

Žitno polje v avgustu: vroče, zlato rumene ure,
ki jih je krajšal zahodnik.
Sonce — surovi kmet — je pregnajalo sence
kot polepuhe.

Včasih mi ptica prikljče spet nazaj
izgubljeno ravnino.

V

Sele v septembru začutim
srčni utrip poletja: padec mehkega jabolka v
travo.

Sele, ko priredi poletje pridigo dalj,
spustijo vrtovi žuželke,
ki oprahujejo in množe blagi čas.

Sele, ko jate ptic selivk kot silne roke
odrešijo nebo,
jadro, pod katerim pokrajina
kot strela hitro ozeleni,
kazalci trenutka obstoje na uri,
in srce, mali metulj minljivosti,
se oprijema prašnih listov.

Wolfgang Haedecke

Suho

...so umirale rože,
rjave, na brajdi,
težko poldne
se je utrnilo iz utrujenih vetrov
na rdeči trn in bodljivo.

Ležala sva v naročju
potokov, žejni
in razžarjeni, v zatilju
opečeni s koprivo,
vrel dih naju je zagrinjal —

nebo
pa se je rumeno režalo
z vročimi ustnami —
veliko rano, vročičnost
je prepregla oči sonca.

Upor

Raje lizati prah,
raje strmoglaviti s strehe,
raje bruhati v črni grob,
ki mi ga v nočeh izkopava zavist,
kot se odreči.

Govoriti moram še o rezki trobenti,
ki se iz nje razlega praznoverje,
še peti o modrem brestu,
ki je v njegovi senci umrla jesen
in o golih februarskih ptičih,
o hrapavih jezikih pogube,
ki jih moramo izsekati,
še o srebrni krivulji, ki kot kosa
razpolavlja noč sveta.

Sramotite me, kajti maščevanje je vaš nož,
vaša rezila se bodo skrhala,
bruhajte ogenj na moje telo,
rane bodo žgale, a se zacelijo
(raje strmoglaviti s strehe)
dotaknili se bomo zvezd
s skrajnimi perutmi drznosti
(raje lizati prah)
skušal bom biti zraven,
vam nakljub, ko se oblaki izdežujejo.

Toda
če vprašate utopljenca kaj misli o morju
če bi radi vedeli za njegovo misel
o življenju smrti in o ljubezni življenja
o smrti življenja
o življenju ljubezni
valov tega morja najnežnejša pena
iz najbolj daljnih novih in njegovih starih rek
se vam smeje in ničesar ne odgovori
ničesar ne odgovori namesto njega
ničesar ne odgovori zanj.

Rue de seine

Rue de Seine pol enajstih
zvečer
na voglu druge ulice
se opoteka človek... mladi človek
s klobukom
in v dežnem plašču
neka ženska ga stresa...
stresa ga
in mu govori
on odkimava
klobuk mu je zlezal čisto na stran
in tudi ženski bi klobuk skoraj padel na tla
oba sta zelo blede
človek zagotovo hoče oditi...
izginiti... umreti...
ženska pa divje hoče živeti
in njen glas
njen glas šepetajoč
čisto dobro jo je slišati
to je tožba...
ukaz...
krik...
ta glas toliko pohlepen...
in žalosten
in živ...
komaj rojeno bolno dete drgeta na grobu
na nekem zimskem pokopališču
krik rojevanja prsti so mu zgrabila vrat
pesem

stavek
ponavlja se
vedno isti stavek...
brez prestanka
brez odgovora...
človek jo gleda z očmi trepetá
z rokami zakrili
kakor utopljenec
in stavek spet tisti stavek v
Rue de Seine na voglu druge ulice
ženska nadaljuje
brez prestanka
nadaljuje s svojimi vprašanji zaskrbljenimi...
rana ki se je ne da prikriti
Pierre povej mi resnico
Pierre povej mi resnico
vse hočem vedeti
povej mi resnico
ženskin klobuk pade
Pierre vse hočem vedeti
povej mi resnico...
neumno in veličastno vprašanje
Pierre ne ve kaj naj reče
izgubljen je
oni ki mu pravijo Pierre izgubljen
nežno se hoče nasmejniti
in ponavlja
Poglej pomiri se neumna si
pa ne verjame da je rekel dovolj dobro
pa ne vidi
saj ne more videti kako
so njegova človeška usta ukrivljena v smeh
duši se
ves svet se sklanja nadenj
duši se
jetnik je
jetnik je prignan v kot vseh svojih obljub...
za račun ga terjajo...
med štirimi očmi...
računski stroj
stroj za pisanje zaljubljenih pisem
stroj za trpljenje
ga lovi...
obeša se nanj...
Pierre povej mi resnico.

UČINKOVITOST ŠTUDENTSKIH DEMONSTRACIJ

Glasilo združenja študentov univerze v Lilleu je v dvojni številki za februar in marec objavilo članek, ki ga povzemamo.

Ali lahko doživi borec za študentske pravice kaj hujšega od tega, da ga študent z lažno - zavzetim izrazom na obrazu vpraša: »Čemu le služijo demonstracije? Vlada vedno dela tisto, kar ji je v danem trenutku najbolj pogodu.«

Študentske demonstracije so najširše demonstracije. »Nervoza«, ki je lani zajela vlado, ko je prepovedala demonstracije, preganjala in aretirala demonstrante, jasno dokazuje, da demonstracije privedejo vlado v neugoden položaj.

Kakšna je njihova korist?

Vsekakor se ne bo zgodil čudež in študentskega mesta ne bodo zgradili v hipu, če demonstriramo po ulicah in nosimo opeke, ampak bo prišlo v vsakem primeru do tega, da bo javnost pričela postavljati vprašanja. Treba jo je opozoriti, da obstoji nekaj, kar ne gre, kot bi bilo to potrebno. Toda kaj imamo od tega, če bo najširša javnost seznanjena z našimi problemi? Tedaj preidejo naše akcije ozke okvire demonstracij študentov v Lilleu in se združijo v najširše interese politične aktivnosti. »Javno mnenje« v klasičnem pomenu omogoča pojem demokracije, kajti režim, kakršen je naš, ki hoče biti demokratičen, se mora ozirati na želje tistih, katerim vlada. Javnost naj mu bo neke vrste direktiva; toda če ta javnost ali njen del želi, naj vlada odgovori na njene pozive, potem je njena prva naloga, da točno pojasni, kaj pričakuje od vlade, da bo ukrenila. To mora storiti odločno, kategorično, da ne bo dvoma o zakonitosti in nujnosti njenih zahtev.

Vprašanja šolstva še zmeraj pereča

V Franciji lahko zasledimo od pete republike naprej, kako demokratično življenje slabi (kar pomeni, da čedalje manj ljudi aktivno sodeluje v javnih zadevah) in kako čedalje bolj slabi vloga parlamenta. Pri tem ne moremo ostati neprizadeti, predvsem zato ne, ker apatija ustreza željam in upom tistih, ki so na oblasti. Sedanja politična situacija nas sili, da iščemo

čim večjo podporo javnosti in to tem bolj zategadelj, ker tudi sam šef države poskuša vzpostaviti z njo direktne odnose. Čeprav je naša javnost že od četrte republike naprej indiferentna ob vrsti političnih vprašanj, pa je še zmerom občutljiva za vprašanja, ki zadevajo šolstvo. Naša naloga je, da točno in podrobno obvestimo najširšo javnost o obstoječi, resnični situaciji našega šolstva, kajti vladna propaganda temelji na pretiranem optimizmu in enostranosti.

Štrajk edina možnost

Dobro so nam poznane različne možnosti in oblike, ki so študentom na razpolago pri organizaciji demonstracij, vendar je pod sedanjim režimom edina možnost štrajk, ki bo takoj učinkoval. Stavka je za vse sindikate skrajna možnost; tako tudi za študentski sindikalizem. Vendar mnogi menijo, da je na tem področju neučinkovit. Štrajki predavanj predstavljajo prav tako kakor delavski štrajki, kolektivno in vsklajeno prenehanje z delom za dosego pristanka na zahteve.

Toda študentski štrajki so lahko manj učinkoviti od delavskih, ker marsikdaj ne povzročijo nobene škode tistim, proti katerim so usmerjeni. Država oziroma oblast ne bo zaradi teh stavk utrpela nikakršne finančne izgube. Javna služba — nacionalno šolstvo — ne bo v nobenem primeru

prizadeta, ker bodo študentje nadomestili izgubljeni čas do konca semestra. Utemeljeno se lahko sprašujemo, ali ni potem tak štrajk povsem steril. Toda videli smo že, kako koristne so bile študentske demonstracije in nost. Določene oblike štrajka imajo lahko ne samo dolgoročen vpliv, ampak vpliv so imele na najširšo javpak celo lahko takoj učinkujejo.

Da bi to dosegli, mora imeti štrajk eno od naslednjih oblik: bodisi da je na začetku povsem neomejen (kakor je bilo lani, ko so stavkali učenci srednjih šol), bodisi da prekine in onemogoči vse delo, dokler je to potrebno. Prekinitve lahko zajamejo obdobja izpitov (tako bi univerzi onemogočili, da bi na njej diplomiralo običajno število študentov), kar bi imelo katastrofalne posledice in prisililo vlado, da popusti, ali da odstopi. Toda to obliko stavke bi bilo zelo težko urediti. Izguba celega leta bi bila za veliko študentov finančno nevzdržna. Toda enak cilj lahko dosežemo na drug način: z neko vrsto krožne stavke, ki naj bi povsem dezorganizirala univerzo in kar najmanj škodila vsakemu posameznemu študentu — udeležencu stavke. Vlada, potisnjena v neugoden položaj, ko ne bi mogla urediti organizacije univerze, bi morala bodisi popustiti v celoti, bodisi delno ali pa intervenirati s policijo (toda tedaj se ne bi mogla več imenovati za demokratično).

ZELO KRITIČEN ASPEKT!

V Vzhodni Nemčiji so pred nedavnim predvajali znani poljski film Mati Ivana Angelska. Kritika v časopisu Neues Deutschland in lokalnem tisku je bila zelo pohvalna. Toda študenti naj bi film odklonili, kakor piše asistent na univerzi v Leipzigu Hans-Jürgen Bastian v študentskem glasilu Forum. Od časopisnih kritik se niso distancirali le bodoči dramaturgi in igralci, temveč tudi germanisti, medicinci in drugi. Avtor pisma v Forumu nato takole ocenjuje film: »Mati Ivana Angelska nedvomno nudi fascinantne igralske

dosežke in režijo, ki imponira. Toda v tej zasnovi bi film lahko z enakim uspehom predvajali na Zahodu; avtorji so opustili pot socialistične umetnosti. Ze sama izbira snovi je problematična.

V Savo vodo nositi pomeni danes v neki socialistični deželi razkrinkati samostansko življenje kot nečloveško. Kdor izbere tako snov, se odloča enostavno v nasprotju s časom, ker pušča v nemar bistveno najnujnejša nacionalna in socialna vprašanja sedanjosti. Gotovo pa ima ta film velike aspiracije, da bi bil družbeno in versko kritičen! Ravnanje junakov so namreč psihologizirali in erotizirali, hkrati pa dehistozirali do stopnje, ki daleč presega notranje potrebe zaprte in pregrete samostanske atmosfere. Zapostavili so splet socialnoekonomskih odnosov, ki šele sploh omogoča, sprošča in osmišlja ravnanje ljudi. Scenarista, režiserja in verjetno tudi že pisatelja je zanimalo izključno nedružbeno pojmovanje in predstavljena zasebnost; s tem so takorekoč zavrgli vse družbeno-kritične možnosti. Prav tu tiči ob potenciranem zanimanju za morbidnost zgrešeno estetsko odločanje, pred katerim je dolžna svariti vsaka kritika, ki si je v svesti svoje odgovornosti. V filmu Mati Ivana Angelska gre predvsem za čustvovanje in ravnanje bolnih ljudi. Komur je dana možnost, da se pred mnogimi tisoči z vso odgovornostjo s svojim delom izpostavi bodisi kot filmski ustvarjalec bodisi kot kritik, ta naj bi imel v sebi toliko človeškega takta, da bi odklonil snemanje bolezenskih ekscesov. Gotovo, bolezen ni nobena sramota in tudi sploh ni več družbeno pogojena. Vedno pa je poseganje v bolnikovo intimno sfero stvar diskretnosti, ki jo zaupamo edino zdravniku. Bržčas bodo naši moderni romantiki v kratkem odkrili človeštvo pod odejo.

SLAVA NAŠE FILMSKE ZVEZDE

Madžarski mladinski list Mladina sveta je objavil članek o Bebi Lončar. Takole ga je pisec začel: »V mladosti je zmeraj delala tisto, kar se ji je zdelo nesmiselno, kar so ji branili. Prekinila je študij, zapustila šolo. Brez potrebne izobrazbe je pričela igrati. Čeprav je komaj poznala note, se je oprijela pevskih vlog na nekem beograjskem odru. S šestnajstimi leti je zapustila starše in dom, se za določeno dobo preselila v drugo mesto, kjer je začela svoje samostojno življenje in je povsod zadovoljila, triumfirala in žela uspeh.

Tako je danes Beba Lončar ne samo najmlajša, ampak tudi ena od najbolj znanih jugoslovanskih filmskih igralk, ki ima že evropski sloves. Sama meni, da je nje-

na življenjska zgodba kratka kot davčna odločba ali telegram in je njena življenjska pot ravna in jasna, usmerjena k cilju.

In ko pisec nato obširno opisuje njeno življenjsko pot in zavidljive uspehe (debitirala je z majhno vlogo v filmu Deveti krog, nato pa je nastopila v filmih Moda in ljubezen, Dva, Dr. Kmetje in v koprodukciji Dolge ladje ter sklenila sedemletno pogodbo z ameriško proizvodno hišo »Columbia«), zaključuje: »Ta beograjska igralka je zdaj polna načrtov. Kajti dekle, ki je v začetku delala vse tisto, kar so ji branili, je dosegla uspeh, postala je znana igralka in krenila na pot svetovne slave.«

O sancta simplicitas!

MADŽARSKA: DELOVNE AKCIJE

Mladinske prostovoljne delovne akcije se bodo pričele 28. junija. Prijavljanje v delovne brigade je že končano. Po prvih podatkih se je letos prijavilo znatno večje število mladine kot pa je na razpolago prostora. V Hanszag in na druga državna posestva bo odšlo 26.700 mladincev in mladink. V prostovoljnih delovnih taboriščih komunistične mladine pričakujejo tudi mladino iz inozemstva. Pri modernizaciji železniške proge v Szankanu bodo delali mladinci in mladinke iz 20. držav.

GRČIJA: KONGRES ŠTUDENTOV

V Atenah se je 11. maja pričel kongres nacionalne unije grških študentov. Na njem bodo razpravljali o aktualnih nalogah grškega študentskega gibanja. Kongresu prisostvuje 180 delegatov, poleg njih pa še predstavniki študentskih organizacij Alžirije, Bolgarije, Cipra, Romunije, Sovjetske zveze, Jugoslavije, Združenih držav, Zvezne republike Nemčije, Izraela in drugih dežel. Navzoči so še zastopniki Mednarodne zveze študentov IUS in Koordinacijskega sekretariata nacionalnih unij študentov (COSEC).

SZ: SAMOODLOČBA CIPRČANOV

Predstavniki Združene organizacije demokratične mladine Cipra (EDON), grškega Lambrakisovega demokratičnega mladinskega gibanja in komiteja mladinskih organizacij Sovjetske zveze smatrajo, da se ciprski problem lahko reši samo, če ciprskemu ljudstvu priznajo neodtujljivo pravico do samoodločbe, če se odstranijo tuja oporišča in umaknejo tuje vojaške sile.

Predstavniki omenjenih treh mladinskih organizacij so se sestali v Moskvi ob priliki priprav na Svetovni mladinski forum.

FILIPINI: POLICIJSKA URA ZA MLADINO

Oblasti so v Manili uvedle policijsko uro za mladino in to ob devetih zvečer. Ta ukrep je bil potreben, da bi tako zmanjšali prestopke mladoletnikov. V prvi noči po uveljavitvi tega ukrepa je policija v priporu pridržala 140 mladoletnikov. Večina so priprli zaradi tega, ker so spali po pločnikih in ker so prekršili policijski odlok. Nekatere so spustili domov po posredovanju staršev.

NIGERIJA: DEMONSTRACIJE

Več kot dva tisoč študentov, med katerimi so nekateri nosili transparente z napisom »Vervoerd na vesala« je sodelovalo na mirnih demonstracijah. Predsednik nacionalne unije nigerijskih študentov je namestniku britanskega visokega komisarja in amerškemu konzulu izročil pisma, v katerih pozivajo obe državi k uporabi ekonomskih sankcij proti Južnoafriški zvezi.

INDEKS IN... PIŠČALKA

22-letni Frančišek BOLKA, absolvent fakultete za naravoslovje in tehnologijo, oddelka za tekstil, je najmlajši zvezni košarkarski sodnik v državi.

Absolven je postal lani, ko je tudi napravil izpit za zveznega sodnika.

Franček oziroma Čížek, kot mu pravijo prijatelji, je pričel igrati košarko pred 9 leti v Celju. V mladinskem moštvu ZKK Celje je igral do leta 1959, nato pa se je poslovil od aktivnega igranja in je postal eden od nepogrešljivih uradnih moči za košarko; od lani opravlja posle sekretarja pri košarkarski zvezi Slovenije. Vse to zahteva seveda mnogo časa in zaradi tega ima Bolka namen diplomirati šele prihodnje leto.

Na vprašanje, kaj najraje dela v prostem času, je odgovoril, da si ogleduje vse športne prireditve in da zelo rad gleda prave, poštene športne borbe, vendar pa na igriščih le težko gleda grobosti igralcev.

»Za druge stvari mi ne ostane več časa,« je še dodal in pristavil: »morda se bom, preden bom odšel v vojsko, le še poročil.«

Povej kakšen dogodek v zvezi s športom, ki ti je ostal najbolj v spominu.

»Bil sem na olimpijskih igrah v Rimu, in to je bilo zame nepozabno doživetje. Omenil bi še izlet s košarkarskim moštvom Olimpije v Izrael.«

Kaj praviš o kvaliteti naše košarke danes?

»Trenutno tako slovenska kakor tudi jugoslovanska košarka stagnira. Vzrok za to stagnacijo je bržkone iskati v menjavi generacije, ki pa ne bo lahka.«

Kdo bo letos državni prvak v košarki?

»Beograd ali Lokomotiva pri moških in Trešnjevka pri ženskah.«

Kateri športni dogodek v bližnji prihodnosti najtežje pričakuješ?

»V začetku junija bodo igrali v Ljubljani trenutno najboljši igralci košarke na svetu — selekcija igralcev ameriške profesionalne košarkarske lige. Tedaj bodo še tako izbirčni ljubitelji košarke prav gotovo prišli na svoj račun.«

Tvoje mnenje o udejstvovanju študentov v športu?

»Študenti bi se morali bolj aktivizirati v našem športnem življenju, saj imajo za to lepše možnosti kot nekdanj. T. Z.

Orientacijski šport za študente

Ceprav je bila orientacija v prostoru že od nekdaj vsakdanja človekova potreba, pogosto tudi življenjskega pomena, mu je vsaj v začetku pri tem pomagal njegov nezmotljivi orientacijski čut, kakršnega še danes srečamo pri neciviliziranih ljudstvih. Kulturnemu človeku je ta čut zamrl, zato si je pomagal z opazovanjem nekaterih prirodnih pojavov in kasneje z vedno popolnejšimi tehničnimi sredstvi. Zato prav gotovo ni slučajno, da se v največjem času vse bolj uveljavlja orientacij-

ski šport. Športno prelevitev te dejavnosti je začel na Švedskem leta 1918 major Ernest Killander, od tu pa se je širila preko skandinavskih v ostale evropske države. In tako počasi prevzemajo orientacijski šport tudi pri nas in bo gotovo kmalu postal privlačno razvedrilo in tekmovanje za tisoče naših športnikov, še posebno za mladino, ki bo v neposrednem stiku s prirodo spoznala in še bolj vzljubila svojo ožjo domovino.

Kljub vsemu pa se ta šport, razen med

nekaterimi taborniki, na ljubljanski univerzi nikakor ni mogel udomačiti. Zategadelj je tem bolj razveseljav sklep športnega društva na medicinski fakulteti, ki je sklenilo postati torišče nadaljnega širjenja tega športa med študente. Pred dobrim mesecem je prof. Janez Bergant, ki vodi telesno vzgojo medicincev, pričel z daljšim seminarjem, ki bo pristašem tega športa v obliki teoretičnih predavanj in praktičnih vaj na terenu dal osnovno izobrazbo, od udeležencev, ki jih je vedno več, pa se pričakuje, da bodo postali propagatorji orientacijskega športa na svoji in ostalih fakultetah.

Da trud ne bo zaman, potrjuje vabilo mednarodne zveze za orientacijski šport, ki ga je športno društvo pred dnevi prejelo. V drugi polovici septembra bo namreč v Švici v okolici Berna veliko tradicionalno mednarodno tekmovanje, katerega se bo na stroške prirediteljev udeležilo tudi deset medicincev, ki bodo uspešno končali seminar. Ker na tekmovanju vsako leto sodeluje vrsta novih držav v tem športu, bo prve dni ob Zenevskem jezeru za udeležence, ki prvič sodelujejo, poseben seminar.

Pred dnevi smo imeli priložnost na enem izmed večerov seminarja videti film iz lanskega tekmovanja, ki je bilo na Švedskem in priznati je treba, da vlada med medicinci za ta novi šport vse večje navdušenje, ki zagotavlja, da si bo tako počasi utrl pot na celotno ljubljansko univerzo. Ker je interesovanje za tekmovanje v Švici veliko, bo SD že ob priliki izleta v Rimske toplice izvedlo izbirno tekmovanje, s katerega se bodo najboljši in pa tisti, ki bodo zadostili še nekaterim dodatnim pogojem, udeležili tekmovanja v Švici. Prav od teh pa pričakujemo, da bodo z izkušnjami s seminarja v prihodnjem letu poskrbeli za nadaljnji razvoj orientacijskega športa med študenti. S. RUTAR

Medfakultetno prvenstvo v odbojki

V petek, 8. maja, je bilo na odbojkar-skem igrišču v študentskem naselju prvenstvo fakultet v odbojki, za katerega je bilo prijavljenih osem ekip. Na igrišče so prišle le štiri ekipe, ki so se potem potegovale za letošnjega medfakultetnega prvaka. Zaradi slabe udeležbe so morali spremeniti tudi sistem tekmovanja, ker bi po prvotnem štebanju prišla filozofska fakulteta brez borbe v finale. Za tekmovanje so se prijavile naslednje fakultete: medicinska, VŠTK, filozofska, fakulteta za gradbeništvo in arhitekturo, biotehniška, pravna, FNT in lanskeletni prvaki — strojniki. Od teh se tekmovanja niso udeležili biotehnik, pravnik, FNT in strojniki. Izostanek bi lahko opravičili le biotehnikom, ki so bili v tem času na agronomiadi.

V prvi tekmi med medicinci in visoko šolo za telesno kulturo bi prišlo skoraj do majhnega presenečenja, saj so medicinci prvi set odločili v svojo korist, prav tako bi kmalu tudi drugega. Fizikulturnikom je šele v zadnjem in odločilnem setu uspelo, da so igro odločili v svojo korist. Posamezni seti so bili: 15:11, 8:15 in 12:15.

Tudi gradbeniki so imeli v ekipi filozofske fakultete enakovrednega nasprotnika, ki bi z malo več sreče lahko tudi zmagal in se tako uvrstil v finale. Tekma se je končala z rezultatom 2:1 v korist gradbenikov (7:15, 15:11, 15:8).

Tekma med novim prvacom fakulteto za gradbeništvo in arhitekturo ter visoko šolo za telesno kulturo je bila nezanimiva in neborbena. Gradbeniki so bili z izraziti premoči in so brez težave premagali ne-

borbene fizikulturnike z 2:0; prvi set se je celo končal z najvišjim možnim rezultatom 15:0. Za finale lahko trdimo, da ni bil na dostojni višini in bi filozofi prav gotovo bolj zaslužili, da se uvrste na drugo mesto, kot pa visoka šola za telesno kulturo. Pomanjkljivost prvenstva je bila tudi v tem, ker niso igrala posamezne ekipe drugo z drugo, kajti le tako bi bil lahko vrstni red ekip realnejši.

Kot na medfakultetnem prvenstvu v košarki, se je tudi na prvenstvu odbojke pokazalo, da čas tekmovanja za izbiro novih prvakov ni primeren, saj je zanimanje zanje proti koncu predavanj čedalje slabše in bi bilo dobro, da bi se ta tekmovanja organizirala že prej; pa čeprav pozimi v dvoranah. Razen tega na teh prvenstvih ne zasledimo tudi najboljših športnikov, ki so v tem času preveč preobremenjeni s tekmami v zveznih in republiških ligah, s tem pa tekmovanja izgube dokaj svoje zanimivosti.

Ob koncu prvenstva v odbojki so sestavili ekipo univerze, ki je v prijateljskem srečanju premagala ekipo vojne akademije z rezultatom 3:1 (15:7, 15:8, 4:15, 15:12). Najboljši igralec je bil član Ljubljane Janez Nučič, vse tekme pa je zelo dobro sodil Alojz Hvala. M. Maté

Bikila Abebe „ljubi“ revščino

Eden najboljših tekačev vseh časov Finec Paavo Nurmi še danes trdi, da mora tekač, ki hoče biti dalj časa med najboljšimi na svetu, živeti skromno. To sporno mnenje Nurmija se povsem ujema z življenjepisom Etiopca Bikile Abebe, zmagovalca maratonskega teka z zadnje olimpiade v Rimu.

Abebe resno trenira in se pripravlja, da osvoji letos v Tokiu že drugo zlato medaljo v teku, dolgem 42.146 metrov in tako postane prvi človek, ki si je v tej klasični olimpijski disciplini dvakrat priboril zmago, oziroma osvojil dve zlati medalji.

Osební čuvar etiopskega cesarja Selasija je nedvomno, eden tistih olimpijskih zmagovalcev iz Rima, ki je najmanj spremenil način svojega življenja, čeprav mu je njegov gospodar po vrnitvi dal priložnost za to. Bikila Abebe, ki je danes star 32 let, je vilo, ki so mu jo podarili kot priznanje za veliki uspeh, že po kratkem času bivanja v njej zapustil in jo dal v najem. Danes živi v istem okolju kot pred leti: v

siromašni četrti, kjer se obdan od prijateljev in psov ter drugih živali zelo dobro počuti. Po vsakodnevnih vojaških službah, medtem je napredoval do narednika, dela še nekaj ur v popravilnici avtomobilov, za konec dneva pa »odteče« še precej kilometrov svojega treninga. Bikila je v Rimu tekel bos, v Tokiu pa bo startal obut, kajti ni pozabil grobih kamnov na cesti, ki so precej prizadejali njegovim nogam. Trajalo je tedne, da so se mu stopala, ranjena na rimskih cestah, znova zacelila. Od tedaj naprej je prevzel evropski način, to se pravi, teče obut.

Njegov trener je, kot že pred 4 leti tudi še danes švedski Finec Onni Niskanen, ki je bil po nalogu mednarodnega rdečega križa za nekaj časa iposlan na Bližnji vzhod.

In njemu, tako zatrjuje Bikila sam, se ima tudi največ zahvaliti za svoje velike uspehe, katerim bi letos oktobra v Tokiu rad dodal še enega — največjega in se potem poslovil od športa.

Smučarska sezona je za letos končana, za njen zaključek pa so športni novinarji vsega sveta oziroma mednarodna novinarska zveza za velike uspehe v letošnji zimi pretekli mesec odlikovali Francozinji, sestrí Marielle (levo) in Christine Goitschel z njihovo najvišjo trofejo: »zlato smučko«.

Morda še ne veste, da...

... sta Angleža Grammy Dingle in John Righby postavila nov svetovni rekord v igranju namiznega tenisa. Neprekinjeno sta pošiljala belo žogico preko mrežice celih 36 ur in 49 minut. S tem sta potokla stari rekord za dobre tri ure.

Oba, Dingle in Righby, sta stara 18 let in sta študenta. Med igranjem pa sta izmenjala kar 20 nasprotnikov.

... da sestavljajo skoraj v vseh državah lestvice najboljših nogometnih strelcev. Tisti, ki da skupno največ golov, je na koncu ligaškega tekmovanja nagrajen s posebno nagrado, ki v Italiji ni majhna, toda na italijanski listi najboljših strelcev prve nogometne lige ni najti nobenega domačina. Nekaj kol pred koncem tekmovanja so na vrhu trije uvoženi nogometaši, in sicer: Danec Nielsen, ki igra za moštvo Bologne in z 20 zadetki vodi pred Švedom Hamrinom, katerega plačuje Fiorentina in je zadel v črno 19-krat ter pred Brazilcem Viniziusom, ki je bil 14-krat uspešen za barve nogometne enajstovice Lanerossi. T. Z.

LOVCI NA ZVEZDE

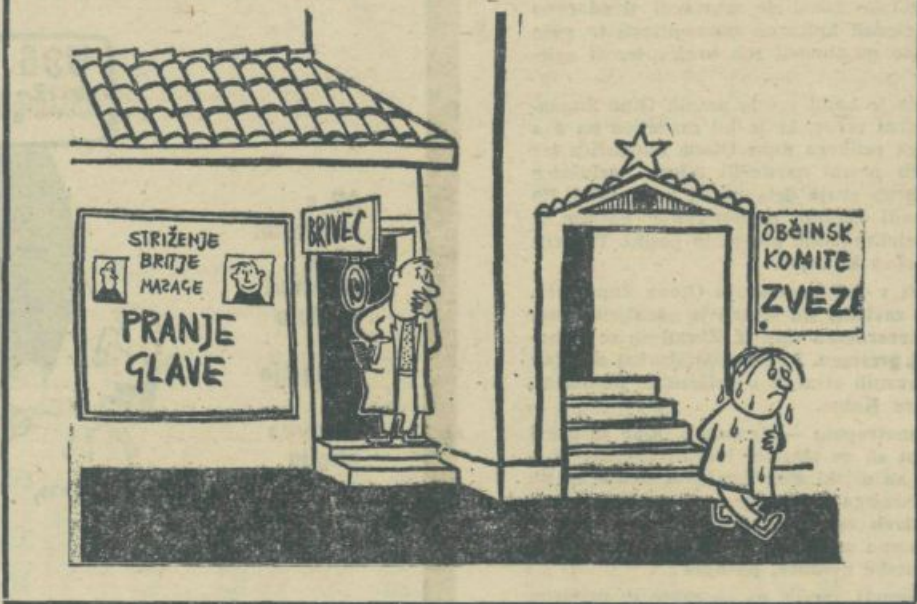
Na nebu so sijale zvezde kot brezštevila odlikovanja na prsih starega, zaslužnega generala. Svetleje so bile od odlikovanj in teže dosegljive. Redkim se je posrečilo, da so jih osvojili. Ti izbranci so bili pesniki, ki so kot pobegli psički blodili med zvezdami in puščali za sabo zlato sled svojih stopinj. Nebo je bilo poetom bolj domače kakor njihova rodna mesta. Zvezde so služile pesnikom za kandelabre na cestah neba. Če bi pesniki cenili odlikovanja, bi si na prsi pripeli zvezde. Bolj so uživali, kadar so gledali zvezdokandelaber, kakor pa zvezdo-odlikovanje.

Generali, ki so jim odlikovanja nekaj pomenila, so z zavistjo, skoraj s sovraštvom, opazovali pesniške sprehode po nebu. Niso mogli razumeti, kako je mogoče, da pesnikov ne more premamiti rumena barva zvezd, barva, kakršno ima zlato.

S kovinskimi zemeljskimi zvezdami niso bili več zadovoljni. Imeli so jih že toliko, da niso vedeli, kam bi z njimi. Generali z brki in z monokli in z odlikovanji na prsih so se polakomili nebesnih zvezd. Bili so že prestari, da bi se sami poganjali za zvezdami. Se konje so jezili samo ob svečanih prilikah, na primer ob praznikih, drugače pa so se raje prepeljali v kočijah. V vojskah so imeli skoraj toliko vojakov, kolikor je zvezd na nebu. Vojaki so morali ubogati vsaj generalov ukaz, kajti bili so brez imen. Generali pa so imeli imena in v zgodovinskih knjigah je pisalo: »To je storil general ta in ta. Tu je zmagal general ta in ta.« Vojaki so bili samo »vojaška generala tega in tega«, ki je zmagala pod njegovim poveljstvom.

Generali so se zavedali, da jim vojaki lahko osvoje zvezde. Svojim namestnikom so naročili, naj iz vseh vojska izberejo najboljšje vojake: pogumne, neustrašne in take, ki ne bolehaajo za vrtoglavo. Vedeli so, da plezanje v nebo zahteva ljudi, ki se ne boje višin. Namestniki so izbrali najboljšje vojake, kot da bi vestni trgovci izbrali najboljša jabolka za izvoz. Generali so uživali ob pogledu na cvet vojske, kot uživa navdušen zbiralec ob najboljših primerkih svoje zbirke. Ko so gledali svoje fante, oblečene v svetle uniforme z bleščečimi gumbi, jim je srce zaigralo v ritmu rodoljubne koračnice. Mladi vojaki so bili ponosni, ker so šli osvajat zvezde.

NELOJALNA KONKURENCA

Vsi so bili še nepokvarjeni in med njimi ni bilo nobenega intelektualca (vsi intelektualci so že pri širšem izboru izpadli). Vojaki so bili še pravi otroci: radi so imeli bleščeče stvari, posebno zvezde in steklene kroglice.

Potem so generali dvignili svoje bleščeče palice (pri generalih je vse bleščeče) in najboljši vojaki, imenovani »lovci na zvezde«, so se previdno kot potapljači na morskno dno podali v nebo. Plezali so po tenkih, srebrnih lestvicah (po kakršnih je v njihovih otroških letih plezal Miklavž). Njihove bele uniforme je pozlatili zvezdni prah in videti so bile kot generalske. Včasih je kdo omahnil z lestve in tovariši so gledali za njim vse dolje, dokler se ni izgubil v modrih meglicah. Taki prizori so jim bili všeč, ker so bili na nebu in tu je čudovito, tudi padci. Ko so prišli do prvih zvezd, so jih sneli z neba in jih spravili v nahrbtnike. Potem so se tako dolgo vzpenjali v nebo, dokler niso napolnili nahrbtnikov.

S polnimi nahrbtniki so se vrnili na Zemljo. Nihče jih ni opazil, ker nihče ni mislil, da nosijo zvezde v nahrbtnikih. Vso pot do vojašnice so peli. Pred generali so se postavili v vrsto in ti so opazili, da se jih je vrnilo zelo malo. Toda, ko so iz nahrbtnikov stresli zvezde, so generali ob njihovem žvenketanju pozabili na vojake. Planili so po zvezdah in si jih pristikali na prsi. Potem so se spomnili tudi vojakov. Nasmejanih obrazov so veleli svojim stražnikom, naj prinese košare s

kovinskimi zvezdami. Velikodušno so jih razdelili med vojake in jim dovolili, da so odšli domov.

Lovci na zvezde so ob večernih urah posedali na balkonih svojih hiš in kadar je bilo jasno, so strmeli vanj in gledali, kako novi lovci nabirajo zvezde za svoje generale. Kadar so se spomnili svojih kovinskih zemeljskih zvezd, ki so jim jih dali generali v zameno za nebesne zvezde, so se otožno nasmehili.

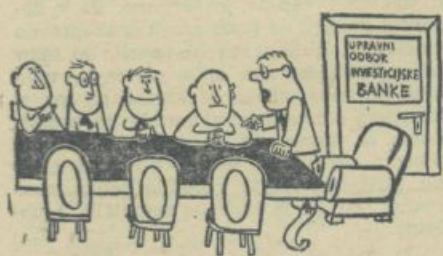
PETER BALOH

JUTRI BO PREPOZNO

— Ali se je utrgal oblak ali se je podrl jez?
— Solze so nas zalile. Organizirali smo namreč festival domačih popevk!

PREDLOG ZA IZBOLJŠANJE INVESTICIJSKE POLITIKE

— Ljudje, le sem! Zdaj bomo delili investicije po pameti in vesti!

PEKLENSKI INTERVJU

(Ekskluzivno za TRIBUNO)

Znano je, da so novinarji pravi tiči, kadar je treba najti kakšen ekskluzivni material. Če je treba, bo novinar intervjuval celo samega vrata. Naš list »Glas bulvarjev« je še enkrat dokazal, da mu konkurenca drobi za petami. Oni sicer lovijo četnike in podobne atraktivne osebnosti, intervjuvajo morilce znanih gangsterjev, toda do danes še niti enemu novinarju konkurenčnih listov ni uspelo dobiti ekskluzivni material iz pekla. Že spet smo mi prvi! Naš sodelavec, od danes dalje urednik Njuško Njuškalič je intervjuval enega od pravih prebivalcev pekla, pravega vraga! Naj nas hudič vzame, če ne bo zaradi tega glavni urednik »Polnočnega lista« shujšal za tri kilograme.

Torej, da ne bi odlašali, pred nami je magnetofon s senzacionalnim razgovorom. Da bo intervju čimbolj identičen, vam bomo reproducirali posnetek našega velikega reporterja. Da pa ne bi mislili, da smo si vse to izmislili, objavljamo tudi ilustracijo, na kateri se jasno vidi, kako se naš urednik razgovarja z rogačem.

Glavni urednik: »Spustite trak!«

(zzzzz, kvrepszyqyqkvreštrzzzzzzziuuu) Peklenški ropot. V ozadju je slišati staro popevko »Da djavo postoji to znam...« zzzzzkvrezzzz. Naenkrat se zasliši glas reporterja.)

Reporter: Dragi bralci! Nahajam se v peklu, nahajam se v peklu. Oglušam se vam iz pekla, kamor sem, seveda, prišel samo po novinarskih opravkih. Dragi bralci, tukaj je pekel, brrrr! Pekel deluje tako grozno, jao, nikar me ne zbadajte z ostri, ko sem že vključil mikrofona. Dragi bralci, torej, rekel sem: pekel. Tukaj je tako grozno, da me spominja na rubriko »Borišče mišljenja« našega znanega lista »Teleprinter«. Na pomoč! Spametujte se, prosim vas. Nikar se ne kompromitirajte pred stotisoči bralcev. No, tako. Sicer pa, če vas smem vprašati, ali ste vi pravi vrag ali samo delate v peklu takole honorarno?

Hudič: Hehehehe (demonški smeh, seveda). Kaj je to, honorarno? Pri nas delamo samo večno! (Peklenški smeh.)

Reporter: Kdaj pa greste potem v pokoj?

Hudič: Ko preteče 35 večnosti, videti pa je, da odselej po štiridesetih.

Reporter: Na zemlji pravijo, da hudič vse ve. Ali mogoče veste, zakaj preteklo zimo ni bilo zadosti kurjave?

Hudič (peklenški smeh): Vem, vem, pa še kako vem! V zadnjem času prihaja k nam čedalje več grešnikov, tako da moramo sestaviti kar dva grafikona enega pod drugega, da ne bi pripeljali v neprimerno kruljo porasta števila grešnikov. Ko je bog projektiral pekel, sploh še niso vedeli za

električni tok. (Bog je naredil pekel, a človek je odkril vsa odkritja.) Po drugi strani smo morali povečati delovna mesta, ker smo plačani po učinku, po enoti mučenja. Pri tem smo se morali seveda omejiti na klasično »kurivo«, ker bog priznava samo tisto, kar je sam ustvaril. Kljub temu, da dobivamo velike količine kuriva — zaradi tega ga na zemlji primanjkuje — se včasih zgodi, da ga zmanjka tudi nam. V tem primeru ne kurimo pod kotli tistih duš, ki tudi na zemlji niso mogle dobiti premoga in drv ali pa si ga niso imele za kaj kupiti. (Ironičen smeh.)

Reporter: Kaj pa storite, kadar vam zmanjkajo velike količine kuriva?

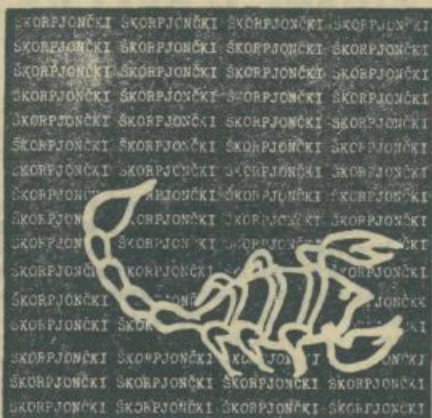
Hudič (smeh): Potem prikazujemo grešnikom televizijske filme o nebu (peklenški smeh) ali pa jim predvajamo popevke z jugoslovanskih festivalov zabavne glasbe (smeh).

Reporter: Ste pa res okrutni! Tako pri nas ne kaznujejo niti satirikov. Saj res, kako pa je dol pri vas s satiro?

Hudič: Hudiča, nikar me ne sprašujte. Tudi jaz sem se nekdaj ukvarjal z njo. Enega sem zadel z levim, drugega z desnim rogom, tretjega sem potikal s trdim kopitom. Toda nekega dne so se ogroženi spomnili in si nekako preko zvezd nabavili blagoslovljeno vodico. Tako so me povsem onemogočili. (Demonški smeh preide v nekaj podobno demonskem joku.)

Zbor hudičev: Niti sam hudič ne more dolgo pisati satire!

Paja Kanižaj

CANKAR — SE VEDNO PREOSTER
Udeležba kulturne javnosti na nedavni prireditvi v Operi je pokazala, da uho marsikoga še ne prenese vedno aktualnih resnic, ki jih je Cankar o svojih rojakih in zanje napisal pred petdesetimi leti in več.

TELEVIZIJA NA POHODU

Tudi v skupščini so že ugotovili, da naša televizija prav počasi taca za našo stvarnostjo. Državljan, veselite se! Samo še leto ali dve in že bodo tegobe neteleviziranih občanov in težave za televizijske studije zainteresiranih občanov in organizacij — premagane. Do takas pa se vzgledujte — pri upokojencih.

OB 20-LETNICI DRUSTVA NOVINARJEV SLOVENIJE

Govor tov. Ribičiča na zadnjem plenumu CK ZKS je prva objavila zagrebška Borba. Objavljen je bil tudi v treh izdajah Dela. Zanimivo je, da je v Delu izpuščen odstavek, ki se nanaša na Perspektive. Konsekvenca? Za najnovejša slovenska uradna mnenja o bivši slovenski reviji lahko zvedo samo neslovenski bralci.

KAKOR TI MENI, TAKO JAZ TEBI
Mnogi med nami so, roko na srce, v zadnjih mesecih lanskega leta prav težko oddali obljubljeni in podpisani znesek posojila za Skopje. Prav tako gredo zdaj tudi drugi strani obveznice iz rok.

PREDLOG

Pravijo, da ni denarcev za izgradnjo koprskih železnic in naprav v luki. Ustanovimo delniško družbo malih ljudi, tistih, ki menijo, da bi se naložba denarcev v te stvari dobro obnesla. Zberimo te denarce, uporabimo jih in videli bomo, kdo se bo zadnji smejal!

HOBBY — GEOGRAFIJA

V TV klubu smo gledali spominke z afriške turnee po Egiptu, Izraelu in Libanonu! Včasih bi bilo dobro kakšno oddajo spet malo pripraviti, kajne?

NOVE DEFINICIJE IZ NAŠIH PODJETIJ

PREMIJA — pogonsko gorivo mnogih uslužbencev

SESTANEK IN DISKUSIJA — eksperimentiranje v sobi tišine

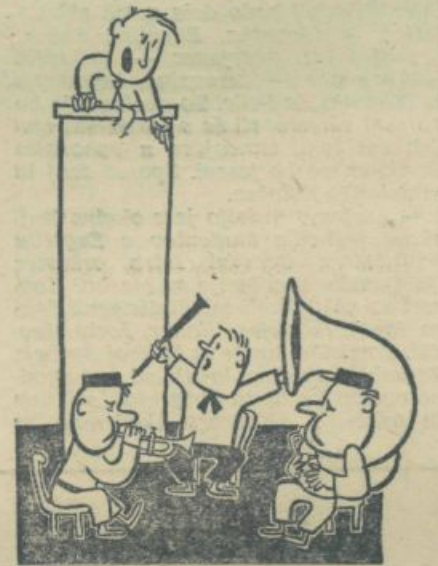
BLAGAJNIK — lahko pokvarljivo blago. Priporočamo hrambo na hladnem in temnem prostoru

DELAJSKI SVET — ventilator, zadolžen za rotacijo

PROTEKCIJA — kvalifikacija rodbinskega izvora

TELEFON — sredstvo za zveze med prijatelji in sorodniki

Iz naše kulture

— Zakaj ne igraš tako, kot je napisano?
— Zato, ker se takole lepše sliši!

SLAVISTI V BELI KRAJINI

V začetku prejšnjega tedna so slavisti filozofske fakultete napravili dvodnevno ekskurzijo v Belo krajino. Na svoji poti so si ogledali kulturne znamenitosti te naše obmejne pokrajine, zanimali so se za dialektološke posebnosti teh krajev ter si ogledali znamenite kraje iz NOB.

Daljša časa so se zadržali zlasti v Dragatušu, kjer je hodil v šolo pesnik Oton Župančič. Ob tej priložnosti so imeli v tem kraju literarni večer, ki je bil razdeljen na dva dela. V prvem delu so se študentje spomnili našega velikega duha Otona Župančiča ter z veznim tekstom in z interpretacijami nekaterih pesmi navdušili mlade poslušalce dragatuške osnovne šole. V drugem delu pa so brali svoja dela mladi ustvarjalci. Po končanem literarnem večeru so domačini pripravili majhno presenečenje: gostom iz Ljubljane so pripravili več kot polurni program belokrajinskih plesov in pesmi. Priznali moramo, da je bil sprejem v Dragatušu res pristrčen in topel.

Nič manj pristrčno pa so študente sprejeli tudi v rojstnem kraju Otona Župančiča, v Vinici. Ker se je program v Dragatušu nekoliko zavlekel, so šolarji iz oddaljenih vasi čakali skoraj tri ure, da so lahko prisostvovali literarnemu večeru. Zbrali so se v svojem kulturnem domu, ki je bil tistega dne skoraj pretesen. Nato so si slavisti ogledali rojstno hišo Otona Župančiča in se pogovorili o raznih stvareh s prijaznimi domačini. Mnoge pa je pot zanesla tudi ob čudovite bregove Kolpe.

Zvečer so se študentje vrnili v belokranjsko metropolo — Črnomelj, kjer so imeli literarni večer za gimnazijce. Mladim poslušalcem so se slavisti — literati predstavili s svojimi proznimi in pesniškimi sestavki, katerim so dijaki z zanimanjem sledili in jih temu primerno tudi nagradili s ploskanjem. Naslednjega dne pa je imel profesor slavistike Franc Jakopin razgovor z dijaki zadnjih dveh razredov gimnazije o študiju v Ljubljani. Vendar se bodoči bruci niso zanimali samo za možnosti študija v Ljubljani, temveč tudi za subvencije, samopomoč, za študentske domove, posojila...

Naslednjega dne so si slavisti ogledali še Črnomelj, zvečer pa so zapustili prijazno Belo krajino, ki jih je toplo in pristrčno sprejela. Ob tej priložnosti bi še poudaril vse razumevanje občinskega odbora SZDL Črnomelj, ki je študentom slavistike vsestransko pomagal in jim tako omogočil, da so si ogledali te kraje, domačinom pa, da so slišali toplo umetniško besedo.

M. Maté

Dan mladosti je pred vrati. Mladina — posebno pa še študenti — se bodo v teh letih odpravili na izlete v najrazličnejše kraje. Eni z avtomobilom, drugi z vlakom; največ jih bo seveda odšlo veš. Nekateri že pridno pripravljajo svoja kolesa. Zaradi tega ni čudno, da je podobnih prizorov, od katerih je enega ujela naša kamera, v zadnjem času v študentskem naselju vedno več.

VESTI Z AG

— Danes vrača obisk glasbeni licej »Jacopo Tomadini« iz Vidma. Na sporedu so dela Vivaldija, — koncert v g-molu F. XII. št. 3, Tartini — prva izvedba na novo odkritega koncerta za violino in godala v E—duru, Martucci — Notturmo, Cimarose — uvertura k operi Tajni zakon, Haydna — simfonija št. 104 v D—duru (»London-ska«). Koncert bo nocoj, 20. maja ob 20.15 v veliki filharmonični dvorani. Ljubitelji glasbe vabljeni!

— Akademija za glasbo bo imela v juniju in oktobru izmenjalne koncerte z Visoko glasbeno šolo v Kölnu in s konservatorijem v Vzhodnem Berlinu. V Kölnu bodo predstavljali našo akademijo slušatelji Zdenka Novak, mezosopranistka Eva Novšak, harfistka Stefica Žužek in violončelist Franjo Silec. Izvajali bodo dela naših skladateljev — Lipovška, Ravnika, Šivica, Srebotnjaka, Škerjanca — in tujih komunistov — Čerepnina, Debussyja in Manuela de Falle. To gostovanje bo po vsej verjetnosti še v letošnjem študijskem letu, izmenjava z Vzhodnim Berlinom pa bo jeseni. Spored zanj še ni natanko določen.

— Prejšnjo nedeljo je v okviru Majskega festivala študentov v Zagrebu gostoval v dvorani Istra orkester ljubljanske akademije za glasbo. Koncert so naštevili mladi dirigenti Lovro Arnič, Kristijan Ukmar, Josip Magdič, Tomislav Sopov in Milivoj Šurbek. Zagrebški glasbeni kritiki so zelo ugodno ocenili kvaliteto dirigentov, solistov in orkestra. »Koncert Akademije za

glasbo iz Ljubljane zasluži posebno pozornost kot revija resnih dosežkov na področju umetniške pedagogije najvišjega nivoja« (Vjesnik). Program, ki je obsegal Rossinijevo uverturo k operi Viljem Tell, dve ariji — iz oper Ples v maskah G. Verdija in Knez Igor A. Borodina — s solistom Jožetom Černetom, koncert za flauto in orkester mladega Josipa Magdiča s solistom Muamerjem Kulukčijom, Simfonične variacije za klavir in orkester s solistko Tatjano Bajželj in Klavirski koncert Camilla Saint-Saensa s solistko Nevenko Hohnjec, je bil prav gotovo dovolj privlačen, da bi bilo lahko več obiskovalcev. Morda je krivo to, da je bilo isti večer še nekaj drugih prireditev, vendar je bilo za Zagreb kljub temu publike odločno prejemalo.

IGY

OBISK NA GORENJSKEM

7. in 8. maja so bili štipendisti sklada Borisa Kidriča na strokovni ekskurziji na

Gorenjskem. Ta, že tradicionalna akcija, ki jo financirajo štipendisti s članarino in sklad z dotacijo, sodi v eno izmed več dejavnosti kluba štipendistov B. Kidriča. Poleg sodelovanja z organi sklada v zadevah podelitve, višine, trajanja štipendij, zaposlovanja itd., so namreč obiski raznih znanstveno-raziskovalnih organizacij, predavanja o raziskovalnem delu, ogledi in razgovori v proizvodnih organizacijah, drugo bistveno področje dela kluba.

Namen ekskurzije ni bil samo poslušati predavanja predstavnikov posameznih obiskanih organizacij, ampak razgovor, postavljanje vprašanj in tez o situaciji in problemih stroke, kakor tudi o specifičnih problemih posameznih organizacij. Zato so se štipendisti na obisk tudi pripravili in je bila tako dosežena primerna raven razgovorov v kmetijskem kombinatu Kranj, Plamenu Kropa, gozdnem gospodarstvu Bled, Gorenjki v Lescah, Peko v Trzinu in v bolnišnici za TBC na Golniku.

Taka oblika dejavnosti se je pokazala za zelo koristno, saj nudi študentom fakultet, ki nimajo tesnejše zveze s prakso, možnost pogleda v funkcioniranje naših gospodarskih in drugih institucij.

INDEX

NOVI SAD — V nedeljo, 10. maja, je bilo v Cortanovcih pri Novem Sadu v organizaciji Počitniške zveze novosadske univerze veliko zborovanje študentov iz Novega Sada, Subotice in Beograda. Udeleženci so tekmovali v najrazličnejših športnih panogah, in sicer v okviru fakultet in v okviru različnih univerzitetnih centrov. Pri organizaciji vseh teh tekmovalj je sodelovala tudi Zveza študentskih športnih organizacij iz Novega Sada. Razen tega so tekmovali tudi v postavljanju šotorov, orientacijskem pohodu in raznih drugih zabavnih tekmovaljih. Zborovanje so zaključili s krajšim kulturnim programom in zabavno prireditvijo, na kateri so zmagovalcem podelili posebne nagrade.

Študentski list

ZAGREB — Fakultetni svet medicinske fakultete v Zagrebu je izdelal predlog za sprejemne kriterije, ki bodo stopili v veljavo že z novim šolskim letom, ker so ugotovili, da na učni uspeh vpliva več faktorjev, npr.: kapacitete fakultete (manjše število vpisanih — boljši uspeh), uspeh v srednji šoli in metodika sprejemnih izpitov. Tako bodo v bodoče naredili pri vpisu za vse kandidate posebno rang listo, po kateri bo določeno število gimnazijcev tudi sprejeto. Pri rang listici bodo upoštevali: skupno učno oceno v zadnjih dveh letih srednje šole, sprejemni izpit, ki bo po novem programu

v obliki testa iz fizike, kemije in biologije; da pa bi čim realneje ocenili sposobnosti za študij posameznih kandidatov, bodo uvedli še poseben preizkus v obliki branja zahtevnejših tekstov, za katera bodo morali v poznejšem razgovoru dokazati, da so jih razumeli. Kandidati brez srednje šole bodo morali poleg uspešno opravljenega sprejemnega izpita, ki bo poleg gornjega obsegal še materin jezik, imeti še vsaj štiri leta službe v zdravstvu. Koristna novost bo prav tako sklep, po katerem bodo morali vsi novo vpisani medicinci, ki se niso vsaj dve leti učili latinščine, najkasneje v treh semestrih napraviti tudi izpit iz tega za medicince prepotrebne jezika.

naši dani

SARAJEVO — Pred dnevi je gostoval v Sarajevu kot gost akademskega kulturno umetniškega društva »Slobodan Princip-Seljo« akademski orkester iz Sofije, ki je za sarajevske študente uprizoril dva uspeha koncerta. Občutek zanosa in ljubezni, s katerim so bolgarski študentje pristopili k interpretiranju del Bacha, Mendelssohna, Saint-Saensa, Stojanova, je ovrnil mnenje, da je resna glasba zapostavljena v glasbenih občutkih mladih, — dijakov in študentov, kar je bilo posebno v zadnjem času precej čuti. Orkester, ki so ga na koncu poslušali navdušeno pozdravili, se odlikuje po izredni muzikalnosti, resnosti pristopa k glasbenemu partu, iskanju miselne globine glasbene umetnosti in njegovih lastnosti, mladostne moči in temperamenta interpretiranja.

IVAN CANKAR: GOSPOD STOTNIK

VSI V BRIGADO!

Ali s kakšnimi očmi nekateri gledajo na agitacijo za delovne akcije

POSVETOVANJE O LETOVIŠČIH

Pred dnevi je bilo v Celju na pobudo izvršnega odbora Počitniške zveze Slovenije posvetovanje o delu letovišč, na katerem so se zbrali vsi vidnejši funkcionarji v naši republiki, ki delajo na tem področju. Prvi dan so se razpravljali o napakah pri dosedanjem delu in o smernicah, ki naj bi bile vodilo pri delu v letošnjem letu, tako da bo mladini zagotovljen resen in kakovosten odmor. Sklenili so, da izboljšajo kulturno-družbeno življenje in higijenske razmere v taborih, za vse bodoče uprave letovišč pa bodo priredili poseben seminar, da bo delo potekalo nemoteno in pravilno.

Drugi dan so govorili o ideji, ki se je rodila kot posledica dejstva, da bodo morali že letos dve letovišči zaradi prodora komercialnega turizma zapustiti svoje dosedanje lokacije, da bi sredstva vseh slovenskih mladinskih letovišč združili in zgradili na primernem kraju skupno centralno letovišče s trdnimi objekti za vso slovensko mladino. Ker kaže, da je zaenkrat najprikladnejše letovišče okraja Maribor na Cresu, so sklenili proučiti vse možnosti, ki obstajajo, da bi pričeli prav tu z gradnjo centralnega letovišča. Pri pomniti pa je treba, da v ta kompleks verjetno ne bodo vključeni Celjani, ki vidijo perspektivo v poslovnem sodelovanju s taborom beograjske univerze »Goranoma« v Makarski, čeprav je verjetno, da v nadaljnji gradnji ne bodo mogli enakopravno sodelovati. Kolikor pa bi uspeli, bo tako od prihodnjega leta dalje slovenska mladina letovala ali v Makarski ali pa v skupnem slovenskem taboru, ki bo predvidoma na Cresu, ali pa morda v Pulji na lokaciji sedanjega tabora kranjske občine. Posvetovanje je vzbudilo veliko zanimanje, saj ga je snemala celo RTV Ljubljana.

S. R.

AKADEMIKOVA PROSLAVA

Študentsko kulturno umetniško društvo Akademik pripravlja proslavo dneva republike, ki naj bi bila izvedena v Ljubljani, Mariboru in Celju. V ta namen so že v maju ustanovili pripravljalni odbor, ki je sestavljen iz predstavnikov društva, univerzitetnega odbora, CK ZMS, Tribune in Problemov.

Proslava naj bi z nekonvencionalnostjo prinesla dosedanjim organizacijam proslav pri nas nove momente, v katerih naj bi bilo poudarjeno zlasti doživljanje mladih ljudi in njihov odnos do dela.

Zagotovljena so že sredstva, ki jih bo prispeval glavni odbor SZDL; prvi predračuni kažejo, da bo proslava stala od 10 do 15 milijonov dinarjev, kar v določen meri kaže na velikopoteznost načrta.

Osnutek proslave bo sestavil organizacijski odbor, končno literarno obdelavo pa bodo dobili sodelavci Problemov in tovariš Janez Vrhunc, režiser Mestnega gledališča. Kot izvajalci bodo nastopili člani kulturnih skupin Akademika, obeh akademij in po potrebi tudi profesionalci.